R.L. STEVENSON

Beebia

ROMAN

EDITURA LIBRĂRIEI „Colos"

R.L. STEVENSON

Bestia
Sticla diabolică

Traducere: **Th. Constant**

Editura Librăriei "COLOS"

Bucureşti

1939

R. L. STEVENSON

BESTIA

ROMAN

In românește de
TH. CONSTANT

EDITURA LIBRARIEI „COLOS“

CAP. I.
Povestea unei uşi

D. Utterson, notarul, era un om cu figura severă, niciodată luminată de-un zâmbet; era rece, stânjenit în vorbire, nu prea expansiv, slăbănog, lung, şters, şi totuş stârnea o anume simpatie. În adunările prieteneşti, când vinul îi plăcea, sclipea în ochii lui ceva cu adevărat omenesc; ceva care, la drept vorbind, nu se străvedea niciodată în conversaţia sa, însă, care se arăta, nu numai în expresia chipului, după masă, dar şi, de cele mai multe ori şi mai puternic, în faptele sale. Era sever cu sine, bea rachiu când se afla singur ca să-şi pedepsească gustul pentru vin şi, deşi îi plăcea teatrul, nu călcase de douăzeci de ani pragul vreunei săli de spectacol, Dar arăta multă îngăduinţă pentru alţii; se mira, uneori, aproape cu invidie, de goana ce-i împingea pe ceilalţi spre fapte rele, şi, în faţa oricărui exces, era mai degrabă dispus să vină în ajutor decât să dojenească, „Înclin spre erezia lui Cain, spunea el de multe ori în mod ciudat; îl las pe fratele meu să se ducă dracului dacă vrea". Graţie acestui caracter, putu deseori să fie ultima legătură respectabilă a oamenilor coborîţi pe panta răului, şi să aibe asupra lor ultima influenţă bună. Iar acestora nu le arătă niciodată, câtă vreme ei îi vizitau casa, umbra vreunei schimbări în atitudine.

Fără îndoială, d-lui Utterson îi era uşor, căci el se arăta cât se poate de puţin demonstrativ, iar prieteniile sale păreau determinate de bunăvoinţa-i generală. E semnul unei modestii din partea cuiva să accepte în cercul său prieteni de tot felul, cum făcea notarul. Prietenii erau persoane din familie, oameni pe cari îi cunoştea de mult; ca şi iedera, afecţiunile sale creşteau cu timpul, nepretinzând nicio calitate particulară celor ce-l frecventau, Aşa se explică, fără îndoială, legătura cu d. Richard Enfield, ruda sa de departe, om bine cunoscut în oraş. Se întrebau mulţi ce putea să găsească unul la altul, sau ce subiect anume puteau găsi. Cei cari îi întâlneau în lungile lor plimbări duminicale, afirmau că ei nu-şi spun nimic, că par foarte veseli şi că primesc cu o uşurare vădită sosirea unui prieten. Cu toate acestea, amândoi făceau mare de plăcere, dar rezistau chiar chemării afacerilor, spre a putea să se bucure nestingheriţi de ele.

Li se întâmplă, într'una din aceste preumblări, să treacă pe-o stradă retrasă dintr'un cartier agitat al Londrei. Strada nu era mică, şi dintr'acelea despre care se spune că-s liniştite, însă se făcea un comert înfloritor acolo în zilele săptămânii. Locuitorii păreau înstăriți, şi toți, cu râvnă, sperau să se procopsească și mai mult; cheltuiau prisosul câştigului lor în înfrumuseţări, astfel că galantarele prăvăliilor se înşirau dea lungul străzii cu un aier îmbietor, ca nişte negustose zâmbitoare. Chiar şi dumineca, atunci când ea îşi voala farmecele ei cele mai surâzătoare şi se odihnea relativ lipsită de circulaţie, strada se deosebea prin contrast, de vecinătatea-i mohorîtă, ca o lumină într'o pădure, şi, cu obloanele proaspăt văpsite, cu alămurile bine lustruite, cu aierul de curăţenie şi voioşie, atrăgea repede şi desfăta ochii drumeţului.

La două case după colţ, pe mâna stângă spre răsărit, alinierea era frântă de poarta unei curţi, şi, exact în locul acela, o clădire mare, sinistră, îşi proiecta calcanul la stradă. Avea două etaje, nu arăta nicio fereastră, ci doar o uşă la etajul de jos şi un fronton sterp de zid decolorat în partea de sus; purta urmele unei îndelungi şi respingătoare neglijenţe. Uşa, fără clopoţel şi ciocan, avea văpseaua scorojită şi înegrită. Haimanalele se refugiau în scobitura ei şi frecau chibrituri pe tăblii; copiii îşi ţineau prăvălia pe trepte; şcolarii îşi încercau bricegele pe ciubucuri şi, timp de aproape o generaţie, nu se ivise nimeni să-i alunge pe musafirii întâmplători sau să repare stricăciunile lor.

D. Enfield şi notarul mergeau pe partea cealaltă a străzii; când ajunseră în dreptul uşii, cel dintâi o arătă cu bastonul: „Ai observat vreodată uşa asta?" întrebă el; iar după ce tovarăşul său răspunse afirmativ: „Ea e legată, în mintea mea, de o istorie foarte ciudată.

— Adevărat? glăsui d. Utterson cu o schimbare uşoară în voce. Şi cum?

— Ascultă. Mă înapoiam acasă dintr'un loc tare depărtat, pe la orele trei, într'o noapte neagră de iarnă, şi drumul meu trecea printr'o parte a oraşului. unde nu puteai să vezi altceva decât felinare. Deodată zării două siluete: una, a unui omuleţ care călca şchiopătând spre răsărit, cu mers destul de iute, iar cealaltă a unei

fetiţe ca de opt sau zece ani, care cobora cât putea de repede o stradă transversală. Domnule, se izbiră amândoi, lucru destul de natural, la colţul străzi, şi acolo se produse partea oribilă a întâmplării: omul călcă netulburat peste trupul copilei şi o lăsă la pământ, ţipând. Când auzi, nu-ţi dai seama, dar spectacolul era groaznic la vedere.

„Mă năpustii scoţând un strigăt; îl prinsei pe om, îl apucai de guler, şi-l adusei la locul unde se şi strânsese un grup în jurul copilei care ţipa. El rămase absolut calm, şi nu opuse nicio împotrivire, însă îmi aruncă o privire aşa de înfricoşătoare că sudoarea îmi învălui corpul. Oamenii ce se aflau acolo erau rudele fetiţei şi, curând, doctorul după care se trimisese îşi făcu apariţia. Copila nu avea nimic grav, mai multă spaimă decât vreo vătămare, după spusa medicului. Ai putea să-ţi închipui acum că istoria s'a sfârşit, dar se produse un amănunt curios. Omul îmi inspirase desgust la prima vedere. Familiei copilei deasemeni, ceeace era foarte firesc. Dar cazul doctorului mă izbi. Era tipul obişnuit al medicinistului, neoferind nimic deosebit, cu un pronunţat accent din Edimburg, şi aproape la fel de sensibil ca un cimpoi.

„Domnule, era ca noi toţi; oridecâteori se uita la prizonierul meu, îl vedeam devenind parcă bolnav şi palid de dorinţa de a-l ucide. Ştiam că avea în minte gândul acesta, după cum ştiu că şi eu cuget la fel; cum însă nu putea fi chestiunea de a-l ucide, făcurăm ceeace se cuvenea. Îl informarăm pe om că am putea să facem şi că vom făcea un atare scandal din întâmplarea asta, încât numele lui va îi hulit de la un capăt la altul al Londrei, şi că-şi va pierde prietenii şi creditul, în cazul când avea. În timp ce-l muştruluiam cu brutalitate, trebuia să depărtăm cât mai mult femeile de el, căci ele eram furioase ca nişte scorpii, N'am văzut niciodată un cerc de figuri mai duşmănoase, iar omul stătea la mijloc cu o indiferenţă sumbră, ironică, – totuş îmi dădui seama că nu fără de teamă, – suportând asalturile acelea, domnule, ca Satan.

„Dacă vreţi să faceţi gălăgie în legătură cu accidentul acesta, spuse el, nu pot, fireşte, să mă împotrivesc. Nu există om care să nu dorească a evita scandalul, Fixaţi cifra".

„Merserăm până la o sută de lire pentru familia copilei; vădit lucru, el ar fi vrut să scape fără a da nimic, însă atitudinea grupului nostru nu prevestea nimic bun, astfel că, la urmă, acceptă. Rămânea să obţinem banii; unde crezi că ne-a dus? Chiar în locul acesta, în dreptul uşii; scoase repede o chee, intră şi reveni curând cu zece lire aur şi cu un cec pentru diferenţa sumei asupra băncii Coutts, plătibil la purtător şi semnat cu un nume pe care nu-l pot menţiona, măcar că formează unul dintre cele mai interesante puncte ale istoriei mele; un nume în orice caz foarte cunoscut şi deseori tipărit. Cifra era mare, iar iscălitura valora şi mai mult dacă era autentică. Îmi îngăduii să atrag atenţia omului meu că întreaga afacere părea suspectă, că nu se intră deobicei la patru dimineaţa pe o astfel de uşă, şi că nu se revine cu cecul altcuiva, în valoare de aproape o sută de lire. El era însă absolut liniştit şi batjocoritor. „Nu vă frământaţi, spuse el, am să stau cu dumneavoastră până se deschid băncile, şi voi încasa personal cecul".

Plecarăm, deci, cu toţii, doctorul, tatăl copilei, omul în chestiune şi eu, petrecând restul nopţii în apartamentul meu; a doua zi, după dejun, ne duserăm împreună la bancă. Dădui cecul eu însumi, spunând că aveam motive să cred că era fals. Câtuş de puţin. Cecul era bun.

— Într'adevăr, glăsui d. Utterson.

— Văd că gândeşti ca mine, spuse d. Enfield. Da, e o istorie tristă. Omul în chestiune era un individ cu care nimeni n'ar vrea să aibe aface, un adevărat demon, iar cecul purta numele unei persoane care este însăşi modelul bunei-cuviinţe, al unei persoane celebre şi, ceeace e mai grav, cunoscută ca binefăcătoare. Un şantaj, îmi închipui; un om cumsecade plătind pentru vreo nebunie din tinereţe. Casa şantajului, iată cum numesc eu locul acesta cu uşă. Şi chiar asta, ştii, e departe de a explica totul, adăogă el şi căzu într'o reverie profundă.

Fu smuls din gândurile sale de d. Utterson care-l întrebă aproape subit: "Şi nu ştii dacă semnatarul ceculuí locuieşte aci?"

— E prea puţin verosimil, nu e aşa? replică d. Enfield. Dar am putut să-mi notez adresa lui: locuieşte în dreptul unui squar, nu-mi mai amintesc care.

— Şi nu te-ai informat niciodată cam ce o fi dincolo de uşa aceasta? întrebă d. Utterson.

— Nu, domnule, din delicateţă. Mă plictiseşte mult să pun întrebări; prea aduce cu judecata din urmă. Ridici o chestiune, şi e ca şi cum ai svârli cu o piatră. Stai liniştit pe-o colină, şi iată piatra în depărtare, atrăgând altele după ea; curând, vreun burghez de treabă (ultimul la care te-ai fi gândit) e lovit în cap, în grădina lui, şi iată o familie care suferă. Nu, domnule, una din regulile mele este aceasta: cu cât ceva pare mai ciudat, cu atât mă interesez mai puţin.

— O regulă foarte bună, declară notarul,

— Dar am studiat singur locul, continuă d. Enfield, Abia seamănă cu o casă. Altă uşă nu există, şi nimeni nu intră sau nu iese afară de, foarte rar, omul întâmplării mele. Sunt trei ferestre ce dau spre curte, la etajul întâi; dedesubt niciuna; ferestrele sunt totdeauna închise, dar curate; aşa că cineva locuieşte aci. Şi încă nu e sigur, căci construcţiile sunt aşa de strânse în curtea aceasta încât e greu să spui unde sfârşeşte una şi unde începe alta.

Ambii prieteni mai merseră un timp în tăcere, apoi:

— Enfield, spuse d. Utterson, e bună regula dumitale de purtare.

— Da, cred, replică Enfield.

— Cu toate acestea, continuă notarul, doresc să te întreb un lucru: numele omului care a călcat copila.

— Ei bine, glăsui d. Enfield, nu văd niciun rău în a ţi-l spune. Numele lui e Hyde.

— Hm! exclamă d, Utterson. Ce fel de om e el?

— Nu este uşor de descris. Are ceva fals în înfăţişare, ceva antipatic, absolut odios, N'am văzut niciodată un om care să-mi displacă atât, şi totuş nu pot spune de ce. O fi având vreo diformitate; lasă o impresie puternică de ceva anormal, măcar că nu pot preciza. Pare extraordinar, şi, cu toate astea, nu pot, la drept vorbind, să semnalez ceva deosebit. Nu, domnule, ori cât aş încerca, nu sunt în stare să-l descriu. Şi nu din lipsă de memorie, căci declar că-l văd parcă în momentul acesta.

D. Utterson merse, din nou, câtva timp în tăcere, vădit cufundat în gânduri adânci.

— Eşti sigur că a întrebuinţat o chee? se interesă el însfârşit.

— Scumpe domn..., începu Enfield foarte surprins.

—Da, ştiu, spuse Utterson, ştiu că lucrul pare ciudat. Fapt e că nu te întreb de numele celeilalte persoane, pentrucă îl cunosc, Vezi, Richard, istoria dumitale prezintă pentru mine un mare interes. Dacă ai fost inexact în vreun punct, ar fi bine să rectifici.

— Îmi închipui că ai fi putut să mă înştiinţezi, replică celalt cu un accent de indispoziţie. Dar am fost exact într'un mod pe care poţi să-l numeşti pedant. Individul avea o chee şi, – mai mult decât atâta, – o are încă. L-am văzut servindu-se de ea, – nu e o săptămână.

D. Utterson oftă adânc, dar nu adăogă un cuvânt, iar tânărul reluă după aceea:

— O nouă lecţie care să mă 'nveţe să tac, Mi-e ruşine că sunt prea limbut, Uite, să nu mai pomenim niciodată de chestia aceasta.

— Din toată inima, glăsui notarul. Şi, cu aceste zise, îţi strâng mâna, Richard.

CAP. II.
În căutarea d-lui Hyde

În seara aceea d. Utterson se înapoiă, plin de melancolie, în căminul său de burlac, şi mâncă fără plăcere. Avea obiceiul să se aşeze, dumineca după cină, lângă foc, şi acolo, cu vreo carte tratând despre religie, pe masa de lectură, aştepta până ce clopotul bisericii din apropiere suna miezul nopţii. Atunci se culca liniştit şi împăcat. În noaptea aceea, totuş, de îndată ce masa fu servită, luă o lumânare şi intră în cabinetul său. Deschise lada de fier, scoase din partea cea mai tăinuită a ei un document care era, după inscripţia de pe plic, testamentul d-rului Jekyll, şi se aşeză, cu fruntea îngrijorată, spre a citi cuprinsul. Testamentul era olograf, căci d. Utterson, deşi se însărcinase cu el, a refuzat să acorde cea mai mică asistenţă la redactare.

Documentul prevedea nu numai că, în caz de moarte o lui Henri Jekyll, doctor în medicină, doctor în drept, membru al Societăţii regale de medicină, etc., toate bunurile vor trece în mâna „prietenului şi binefăcătorului său Edward Hyde", dar şi că, în cazul „dispariţiei d-rului Jekyll sau al unei absenţe neexplicată timp de mai mult de trei luni", numitul Edward Hyde va moşteni pe numitul Henri Jekyll fără întârziere, liber de orice sarcini sau obligaţii, cu excepţia plătirii câtorva sume mici servitorilor doctorului. Documentul fusese multă vreme obsesia notarului. Îl ofensa totodată ca notar şi ca om iubitor de reguli înțelepte, şi pe care| orice fantezie îl indispune. Până acum însemna că nu-l cunoaşte pe d. Hyde care îi stârnise indignarea; acum printr'o schimbare subită, se întâmpla contrariul. Şi aşa era un lucru destul de prost că tot ce putea şti despre el era numele. Mai gravă deveni situaţia când numele acesta începu să dea de gândit la chestii odioase; prin negura subţire care îi amăgise atâta vreme ochii ţâşnea întruparea bruscă şi definitivă a unui demon.

„Îmi închipuiam că e nebunie la mijloc, glăsui el pe când punea la loc, în ladă, hârtia nesuferită, iar acum încep să mă tem că este o ruşine".

Suflă în lumânare, îmbrăcă un pardesiu şi porni spre Cavendish Square, citadela aceea a medicinei unde prietenul său, celebrul dr. Lanyon, îşi avea casa şi-şi primea clienţii numeroşi. „Dacă e cineva care ştie ceva, acesta va fi Lanyon", gândise el.

Valetul impunător îl cunoştea şi îl salută; fără a-l lăsa să aştepte, îl introduse direct în sufrageria unde d-rul Lanyon stătea singur la masă. Doctorul era un bărbat cu aparenţă robustă, plină de sănătate, cu părul stufos şi albit înainte de vreme; avea o fire sgomotoasă şi hotărită. Se ridică, văzându-l pe d. Utterson, şi înaintă cu mâinile întinse. Cordialitatea lui putea să pară cam teatrală, dar ea se întemeia pe un simţimânt sincer. Erau prieteni vechi. Colegi de şcoală şi de colegiu; nutrea fiecare cel mai desăvârşit respect pentru propria-i demnitate şi pentru a celuilalt, şi, – ceeace nu se întâmplă totdeauna în asemenea cazuri, – le plăcea să fie împreună.

După câteva clipe de conversaţie deslânată, notarul ridică chestiunea care-l frământa atât de neplăcut.

— Lanyon, glăsui el, îmi pare că dumneata şi cu mine suntem cei mai vechi prieteni ai lui Henri Jekyll, nu e aşa?

— Aş vrea tare mult ca prietenii aceştia să fie mai tineri, spuse d-rul Lanyon râzând. Ceeace însă spui, este adevărat. De ce mă 'ntrebi? Îl văd foarte puţin acum.

— Serios? glăsui Utterson. Îmi închipuiam că sunteţi legaţi prin interese comune.

— Eram, sună răspunsul. Dar, de mai bine de zece ani, Henri Jekyll a devenit prea bizar pentru mine. A început s'o ducă prost, mă refer la starea mintală; şi, firește, măcar că eu continui să mă interesez de dânsul, în amintirea zilelor frumoase de altădată, cum se zice, îl văd foarte rar. Un talmeş-balmeş fără fundament ştiinţitic, ca acela din capul lui, adăogă doctorul, înroşindu-se deodată, ar fi despărţit şi pe Damon de Pythias.

Scurta izbucnire aduse oarecare uşurare d-lui Utterson. „Au avut doar niscai divergenţe de opinie asupra vreunei chestiuni ştiinţifice", gândi el; şi fiind un om nu prea pasionat pentru ştiinţă (cu excepţia dreptului),

adăogă chiar: „Atâta tot?” Acordă prietenului câteva secunde spre a-şi recăpăta sângele rece, îi adresă întrebarea pentru care venise:

— N'ai întâlnit niciodată pe unul dintre protejaţii lui, un oarecare Hyde?

— Hyde? repetă Lanyon. Nu. N'am auzit niciodată de el.

Notarul nu aduse alte lămuriri în patul mare, mohorît, în care se răsuci până în zorii zilei. O noapte puţin odihnitoare pentru spiritul său care lucra în beznă şi-şi punea o sumedenie de întrebări.

Sunau orele şase la orologiul bisericii aşa de bine situată lângă locuinţa d-lui Utterson, şi el tot căuta soluţia problemei. Până în prezent ea nu-i atinsese decât inteligenţa; dar acum era angajată şi sensibilitatea sa, ori mai bine zis aservită, şi, pe când se frământa în bezna nopţii şi a odăii cu perdele, istorisirea a-l Enfield se desfăşură în mintea sa în imagini precise.

Zărea felinare nenumărate în noaptea oraşului; apoi silueta unui bărbat mergând repede; pe urmă o copilă înapoindu-se în goană de la doctor; şi după aceea întâlnirea şi namila călcând copila şi urmându-şi drumul fără să se sinchisească de strigătele ei. Sau vedea o cameră într'o casă bogată unde prietenul său culcat dormea, visând şi zâmbind viselor; apoi uşa cam se deschidea, perdelele patului erau date cu putere în lături, adormitul se trezea, şi iată că lângă el se afla o făptură înzestrată cu o forţă extraordinară, care-l obligă să se scoale chiar la ceasul acesta din noapte şi să facă ce-i va porunci. În ambele faze, personajul îl obsedă pe notar toată noaptea, şi dacă, uneori, aţipea, îl vedea furişându-se printre casele adormite, sau mişcându-se tot mai iute, până la învârtejire, prin labirinturile mari ale unui oraş luminat de felinare, călcând la fiecare colţ de stradă o copilă şi lăsând-o să zacă acolo în strigăte. Şi, de fiecare dată, vedenia nu avea o figură graţie căreia s'o poată recunoaşte, măcar în vis, sau avea una care se ferea şi dispărea dinaintea ochilor săi. Aşa încolţi şi crescu foarţe repede în mintea notarului curiozitatea neobişnuit de puternică, şi-aproape fără noimă, de a contempla trăsăturile adevăratului d. Hyde. Îşi închipuia că dacă o să poată, măcar odată, să-şi fixeze privirile asupra lui, misterul se va lămuri şi se va risipi poate pe deantregul, cum se întâmplă cu lucrurile misterioase când sunt bine examinate. Ar putea astfel să zărească un senz ciudatei preferinţe a prietenului său, sau sclaviei lui (spuneţi-i cum veţi vrea), şi chiar clauzelor surprinzătoare ale testamentului. În orice caz ar fi o figură care să merite a fi văzută: aceea a unui om nemilos; o figură care, arătându-se numai, stârnea în mintea calmului Enfield o ură trainică.

Din momentul acela, d. Utterson trecu deseori pe străduţa cu dughene, privind uşa în chestiune. Dimineaţa, înainte de orele de biurou, la prânz, în toiul afacerilor când timpul era scump, noaptea, sub razele cețoase ale lunei care lumina slab oraşul; sub toate luminile şi la toate orele de singurătate sau de afluenţă, îl găseai pe notar la postul de pândă.

„Dacă el e domnul Hyde[1], cugetase, eu voi fi domnul Caut”.

Însfârşit, răbdarea sa fu răsplătită. Era într'o noapte frumoasă, uscată; se lăsa gerul; străzile luceau ca o podea de sală de bal; felinarele, pe care nici cea mică adiere a vântului, nu le clintea, schiţau un desen regulat de lumină şi umbră. La ceasurile zece, îndată după închiderea prăvăliilor, străduţa era foarte pustie şi, în ciuda mugetului greoi al Londrei, dimprejur, foarte tăcută. Cele mai neînsemnate sunete ajungeau până departe; zarva de prin căminuri se auzea afară pe-o parte şi pe alta a drumului, iar sgomotul stârnit de vreun drumeţ ajungea cu mult timp înaintea lui. D. Utterson se afla de câteva minute la post, când urechea sa prinse un pas ciudat, uşor, care se apropia. În decursul patrulărilor sale nocturne, se deprinse de mult cu efectul bizar produs de mersul unei singure persoane, încă depărtată, şi care se distinge deodată din hărmălaia vastă a oraşului. Totuş luarea sa aminte nu fusese până atunci atrasă niciodată în aşa de viu şi de hotărîtor, astfel că se aşeză în dreptul uşii cu o puternică şi superstiţioasă prevedere a succesului.

Paşii se-apropiară şi deveniră deodată mai tari la cotitura străzii. Notarul putu să vadă curând cu ce fel de om avea aface. Era mic, îmbrăcat foarte simplu, iar înfăţişarea sa, chiar de la distanţa aceea, displăcu

[1] Ascuns

enorm pânditorului. Necunoscutul merse ţintă spre uşă, străbătând drumul ca să câştige timp, şi, în momentul când ajunse, scoase din buzunar o chee ca omul care intră la el acasă.

D. Utterson înaintă spre dânsul şi-l atinse din treacăt pe umăr: „Domnul Hyde, nu e aşa?”

D. Hyde se trase înapoi cu un şuierat în respiraţie. Temerea sa fu însă de moment şi, măcar că nu-l privea pe notar în faţă, răspunse cu destul calm:

— Aşa mă cheamă. Ce doriţi?

— Văd că intraţi, răspunse notarul, Eu sunt un vechiu prieten al doctorului Jekyll, – domnul Utterson, din Gaunt Street, – desigur că aţi auzit de mine; şi întâlnindu-vă tocmai la timp, am gândit că aţi putea să mă primiţi.

— Pe doctorul Jekyll n’o să-l găsiţi; a ieşit, replică d. Hyde suflând în chee.

Şi apoi, deodată, însă tot fără să-l privească în faţă:

— Cum de m'aţi recunoscut? întrebă el,

— În schimb mi-acordaţi o favoare? glăsui d. Utterson.

— Cu plăcere, replică celălalt. Despre ce este vorba?

— Îmi permiteţi să vă văd faţa? întrebă notarul.

D. Hyde păru că stă pe gânduri, apoi, ca rezultat al unei reflexii subite, îl înfruntă cu aier sfidător; ambii bărbaţi se examinară ţintă câteva clipe.

— Acum vă voi recunoaşte, spuse d. Utterson.

— Da, răspunse d. Hyde, e mai bine că ne-am întâlnit; şi, în legătură cu asta, e bine să ai adresa mea.

Şi dădu numărul unei străzi în Soho.

— Dumnezeule! îşi zise d. Utterson, e cu putinţă să se fi gândit şi el la testament?

Dar îşi păstră simţimentele pentru sine şi arătă numai printr'un mormăit că a auzit adresa.

— Şi acum, rosti celalt, cum m'aţi recunoscut?

— Printr'un semnalment, fu răspunsul.

— Dat de cine.

— Avem prieteni comuni, spuse d. Uttersom

— Prieteni comuni? repetă d. Hyde cu o voce mult răguşită. Anume?

— Jekyll, de exemplu, glăsui notarul.

— El nu va spus niciodată nimic în privinţa mea strigă d. Hyde într’o pornire de furie. Nu vă credeam în stare să minţiţi.

— Haidade, rosti d. Utterson, limbajul acesta nu e politicos.

Celălalt scoase, mormăind, un râs sălbatec, iar peste o clipă, cu o repeziciune extraordinară, deschisese uşa şi dispăruse în casă.

După ce d. Hyde îl părăsi, notarul rămase un moment ca o imagine a neliniştei, Porni apoi domol în susul străzii, oprindu-se aproape la fiecare pas, ducând mâna la frunte ca un om buimăcit. Problema pe care o examina astfel mergând era dintre acelea se rezolvă foarte rar. D. Hyde era palid şi pipernicit, făcea o impresie de diformitate fără vreo meteahnă aparentă; avea un zâmbet antipatic şi se purtase faţă de notar cu un amestec extraordinar de sfială şi cutezanţă, şi vorbea cu o voce aspră, joasă, oarecum spartă; toate acestea erau în contra lui, dar toate laolaltă nu puteau să explice impresia până atunci necunoscută de deszugst, de aversiune şi teamă pe care o inspira d-lui Utterson, „Trebuie să fie altceva, spunea buimac notarul. Mai e ceva pe care nu ştiu cum să-l defines. Dumnezeu să mă ierte, omul ăsta abia aduce cu o fiinţă omenească; ceva de troglodit, sau numai strălucirea unui suflet mârşav răzbate astfel şi-i transfigurează învelişul de lut? Îmi închipui că asta este. O, bietul meu Henri Jekyll, dacă am citit vreodată semnătura lui Satan pe o faţă, apoi am citit-o pe aceea a noului dumitale prieten”.

După colţul străduţei, era un şir de case vechi, frumoase, cele mai multe decăzute acum din situaţia lor înaltă, şi închiriate cu apartamentul şi camera unor oameni de tot felul şi de toate condiţiile: gravori, arhitecţi,

oameni de lege nevoiaşi, şi agenţi de afaceri deochiate. O casă, totuş, după colţ, era încă ocupată în întregime, fără să fie divizată; avea un aier de bogăţie şi de confort, măcar că era acum cufundată în întuneric, afară de-o lumină ce se zărea prin geam deasupra uşii de la intrare. D. Utterson se opri şi bătu. Un servitor vârstnic, bine îmbrăcat, deschise uşa.

— Doctorul Jekyll este acasă, Poole? întrebă notarul.

— Mă duc să văd, domnule Utterson, glăsui Poole care, vorbind, îl introduse pe musafir într'o încăpere mare, confortabilă, scundă, pardosită cu lespezi, încălzită (cum este obiceiul într'o casă de ţară) de un mare foc de lemne, şi împodobită luxos cu mobile de stejar. „Vreţi să aşteptaţi aci lângă foc, domnule? sau vreţi să vă dau o lumină în sala de mâncare?”

— Aci, îţi mulţumesc, spuse notarul, şi se rezimă de paravanul înalt din faţa căminului. Încăperea în care fusese lăsat singur acum era o fantezie scumpă prietenului său doctorul, şi însuşi Utterson vorbea de-obște despre ea ca de sala cea mai plăcută din Londra. Dar în seara aceea un fior îi îngheţa sângele; chipul lui Hyde îi lăsase o amintire penibilă; simţea (ceeace i se întâmpla rareori) o greaţă, un desgust de viaţă, şi, – trist cum era, – citea parcă o ameninţare în licăririle pâlpâietoare ale focului pe mobilele lustruite şi în tresărirea neîncetată a umbrei pe tavan. Se simţi ruşinat de uşurarea sa când Poole reveni curând şi-l anunţă că d-rul Jekyll a ieşit.

— L-am văzut pe domnul Hyde intrând pe uşa veche a amfiteatrului, Poole, zise el. Are autorizaţia să intre în lipsa doctorului Jekyll?

— Da, domnule Utterson, da, replică servitorul. Domnul Hyde are o chee.

— Stăpânul dumitale pare că acordă o mare încredere acestui tânăr, Poole, reluă celalt îngândurăt:

— Da, domnule, într'adevăr foarte mare, spuse Poole. Avem toţi ordinul să-i dăm ascultare.

— Nu-i aşa că nu l-ai întâlnit niciodată aci pe domnul Hyde? întrebă Utterson.

— O, nu, domnule! Nu ia masa niciodată aci, replică servitorul. La drept vorbind, nu-l vedem decât foarte rar, în partea aceasta a casei; deobicei intră şi iese prin laborator.

— Bine; bună seara, Poole.

— Bună seara, domnule Utterson.

Şi notarul porni la drum spre domiciliul său, cu inima tare mâhnită. „Bietul Henri Jekyll, gândea el, presimt că se găseşte într'o situaţie foarte proastă. „A fost fluşturatec în tinereţe; de bunăseamă, e mult deatunci, însă nu există prescripţie pentru legea lui Dumnezeu. Da, desigur c'aşa e; spectrul vreunui păcat vechiu, cancerul vreunei ruşini tăinuite; pedeapsa vine, „pede claudo”, ani mulţi după ce memoria a uitat vina, iar egoismul a iertat-o”.

Şi, înfricoşat de acest gând, notarul medită câteva clipe asupra propriului său trecut, căutând în toate ungherele memoriei, de teamă ca nu uumva vreo veche nedreptate să răsară la lumina zilei ca un drăcuşor din cutie. Trecutul său era destul de curat; puţini oameni ar fi putut să citească analele vieţii lor cu mai puţină temere; se simţea totuş înmărmurit de numeroasele greşeli pe care le săvârşise, dar prindea iar curaj gândind, cu o recunoştinţă temătoare, la numeroasele greşeli pe care fusese pe cale să le săvârşească şi pe care totuş le evitase. Şi atunci, revenind la primul său subiect, simţi un dram de nădeje. Domnul acesta Hyde ar trebui studiat, gândi el; desigur secrete, secrete negre, dacă e să ne luăm după mutra lui, pe lângă cari cele mai grave ale bietului Jekyll ar fi asemenea razelor soarelui. Aşa nu mai poate să meargă. Îngheţ la gândul că făptură asta se furişează ca un hoţ la căpătâiul lui Harry; bietul Harry, ce deşteptare! Şi ce pericol! căci dacă Hyde bănueşte existenţa testamentului, va deveni nerăbdător să-l moştenească. Da, trebuie să pun umărul la roată – dacă Jekyll îmi îngăduie, adăogă el. Căci, încă odată, el văzu în minte, lămurit ca pe un transparent clauzele ciudate ale testamentului.

CAP. III.

D-rul Jekyll era cât se poate de liniştit

Peste cincisprezece zile, printr'o fericită împrejurare, doctorul dădu unul din agreabilele sale ospăţuri câtorva vechi prieteni, cinci sau şase la număr, toţi oameni pricepuţi, cu faimă bună şi cunoscători în materie de vinuri bune, D. Utterson făcu în aşa fel încât să rămână după plecarea celorlalţi. Nu era ceva nou, ci un lucru obişnuit. Acolo unde Utterson era iubit, apoi era iubit din suflet. Amfitrionii căutau să-l reţină pe notarul nu prea deschis din fire, când uşuratecii şi flecarii stăteau gata de plecare; le plăcea să rămână câtva timp în tovărăşia lui discretă, regăsind singurătatea, calmându-şi spiritul în tăcerea fecundă a omului acesta, după exuberanţa şi oboseala voioşiei. Doctorul Jekyll nu făcea excepţie de la această regulă. El era un bărbat de cincizeci de ani, înalt, bine construit, cu figura blândă, cu ceva şiret, poate, în expresie, însă cu toate aparanţele inteligenţei şi bunăvoinţei.

Aşa cum stătea acum, în partea cealaltă a focului, aţi fi putut vedea din privirile lui că poartă d-lui Utterson o afecţiune sinceră şi caldă.

— Jekyll, doresc să-ţi vorbesc, începu acesta să spună. Ştii, testamentul dumitale...

Un observator atent ar fi putut ghici că subiectul acesta era neplăcut; dar doctorul ieşi din încurcătură, glumind.

— Bietul meu Utterson, glăsui el, dumneata suferi din cauza unui client ca mine, iar testamentul îţi pricinuieşte multe frământări. Nu mi-a fost dat să văd un om mai nefericit, afară de pedantul acela nesuferit de Lanyon care declară că-i fac rău aşa zisele mele erezii ştiinţifice. O, ştiu că este un băiat bun, – degeaba încrunţi sprâncenele, – un băiat admirabil, şi totdeauna mă gândesc să-l vizitez mai des; cu toate astea, însă, e un pedant nesuferit; un ignorant, un galăgios pedant. Niciun om nu m'a dezamăgit mai mult decât Lanyon.

— Ştii că eu nu am aprobat niciodată asta, urmă Utterson, înlăturând fără milă noul subiect de conversaţie.

— Testamentul meu? Da, desigur, ştiu, zise doctorul cam în silă. Mi-ai spus.

— Ei bine, îţi repet, continuă omul legii. Am aflat ceva cu privire la tânărul Hyde.

Frumosul chip al d-rului Jekyll deveni livid, buzele deasemeni, şi o licărire sumbră se arătă în ochii săi.

— Nu ţin s'aud mai mult, glăsui el. Îmi închipuiam că am stabilit că nu mai vorbim despre asta.

— Ceeace am aflat e groaznic, spuse Utterson.

— Amănuntul nu poate să schimbe nimic. Nu înţelegi situaţia mea, replică doctorul oarecum fără şir. Mă aflu într'o situaţie penibilă, Utterson, foarte ciudată, – cât se poate de ciudată. E unul din lucrurile cari nu se pot îndrepta prin cuvinte.

— Jekyll, declară Utterson, mă cunoşti: sunt un om în care se poate avea încredere. Descarcă-ţi conştiinţa cu toată siguranţa şi nu mă îndoiesc că vei ieşi din încurcătură.

— Bunul meu Utterson, spuse doctorul, dumneata eşti foarte bun, e cât se poate de frumos din partea dumitale, şi nu găsesc cuvinte pentru a-ţi mulţumi. Te cred în mod sincer; m'aş încredinţa dumitale înainte de oricare altul, înainte de mine însumi dacă ar fi să aleg; dar, serios, nu este ce-ţi închipui; nu e cine ştie ce nenorocire; şi, ca să liniştesc inima dumitale bună, vreau să-ţi spun un lucru: în momentul pe care eu îl voi alege, pot să mă descotorasesc de d. Hyde. Îţi dau cuvântul men, şi-ţi mulţumesc de o mie de ori; şi voi adăoga un cuvânt, Utterson, pe care dumneata îl vei înţelege, sunt sigur: e vorba de-o chestiune personală, şi te rog să nu mai fii îngrijorat.

Utterson meditä puţin, privind focul,

— Nu mă îndoiesc că ai perfectă dreptate, glăsui el însfârşit, ridicându-se.

— Uite, deoarece am adus în discuţie chestiunea aceasta, – şi pentru ultima oară, nădăjduiesc, – continuă doctorul, – e un punct pe care aş vrea să te fac să-l pricepi. Port într'adevăr un mare interes bietului Hyde. Ştiu că l-ai văzut, mi-a spus el, şi mă tem că a fost violent. Dar nutresc cu sinceritate un mare, un

foarte mare interes acestui tânăr, iar dacă eu aş dispare, Utterson, doresc să-mi făgăduieşti că vei fi îngăduitor cu el şi că vei stărui să i se respecte drepturile. Îmi închipui că ai să faci asta dacă ai totul, şi, făgăduindu-mi, mi-ai ridica o mare greutate de pe cuget.

— Nu pot să afirm că-l voiu iubi vreodată, spuse notarul. |

— Nu-ţi cer asta, glăsui cu ton rugător Jekyll punând mâna pe braţul celuilalt. Nu-ţi cer decât dreptate; îţi cer numai să-l ajuţi, de hatârul meu, când eu nu voi mai fi aci.

Utterson oftă din adânc.

— Bine, îţi făgăduiesc, declară el.

———————

CAP. IV.

Afacerea asasinatului Carew

Cam peste un an, în Octombrie 18…, Londra fu sguduită de o crimă extraordinară prin ferocitatea ei, şi cu atât mai mult remarcată, cu cât victima ocupa o situaţie înaltă. Cele câteva amănunte cunoscute, erau înfricoşătoare. O servitoare ce locuia singură într'o casă nu prea depărtată de fluviu, se dusese să se culce cam pe la orele unsprezece noaptea. Deşi o ceaţă deasă acoperea oraşul pela miezul nopţii, prima parte din noapte fu senină, iar străduţa pe care servitoarea o vedea de la fereastra sa era luminată strălucitor de luna plină. Pare-se, fata se afla în dispoziţii romanţioase, căci se aşează pe un cufăr care se găsea chiar sub fereastră şi 'ncepu să viseze, Niciodată (repeta ea plângând când istorisea aventura aceasta), niciodată nu se simţise mai împăcată cu omenirea, şi nu se gândise la lume cu mai multă bunăvoinţă; cum veghia aşa, zări un domn frumos, în vârstă, cu păr alb, înaintând pe uliţă; şi, mergând spre el, un om foarte mic, căruia îi dădu la început mai puţină atenţie. Când ei se apropiară îndeajuns ca să-şi poată vorbi (erau tocmai sub ochii fetei), omul în vârstă se înclină şi se adresă celuilalt cu multă politeţă. Subiectul vorbirii sale nu părea să fie de mare importanţă; într'adevăr, după gesturi, părea că se informează numai asupra drumului. Luna scânteia pe figura sa în timp ce glăsuia, şi fata îl examina cu plăcere căci trăsăturile lui mărturiseau parcă o bunăvoinţă inocentă de demult, cu, totuş, oarecare mândrie ce provenea desigur din mulţumire datoriei îndeplinite. Apoi privirea ei se îndreptă spre celalt, şi fu mirată recunoscând într'însul pe un oarecare domn Hyde ce venise odată la stăpânul ei şi cari îi fusese nesuferit. El avea în mână un baston gri cu care se distra, dar nu răspundea un cuvânt şi părea că ascultă cu un neastâmpăr abia înfrânat. Apoi, deodată, izbucni într'un acces de furie, bătând din picior, bălăbănind bastonul şi purtându-se, (după descrierea servitoarei) ca un nebun. Bătrânul se trase înapoi un pas cu aerul cuiva foarte uimit şi întrucâtva ofensat; deaceea d. Hyde deveni şi mai aprins, şi-l doborî lovindu-l cu bastonul. Apoi, cu o furie de mamut îşi călca victima şi năpustea asupra ei o furtună de lovituri sub care oasele se auzeau frângându-se şi trupul svâcnind jos. În faţa grozăviei spectacolului, a sgomotului, fata leşină.

Erau orele două când ea îşi veni în fire şi chemă poliţia. Ucigaşul plecase de multă vreme; dar victima lui zăcea, într'un hal de neînchipuit de mutilare, în mijlocul uliţei. Bastonul cu care fusese săvârşită fapta, deşi dintr'un lemn rar, foarte tare şi greu, era rupt în două din cauza violenţei nesăbuite, iar o jumătate sfărâmată se rostogolise în şanţul de alături; cealaltă nici vorbă, fusese luată de ucigaş. Se găsi un portmoneu şi un ceas de aur asupra victimei, dar nici cărţi de vizită, nici hârtii, afară de un plic lipit şi timbrat, pe care îl ducea probabil la poştă şi pe care erau menţionate numele şi adresa d-lui Utterson.

Scrisoarea fu adusă notarului a doua zi dimineaţa, înainte de a se îi sculat; de cum o văzu şi i se povesti întâmplarea, făcu o strâmbătură solemnă. “N'am să spun nimic până nu văd corpul, glăsui el; lucrul poate să fie foarte serios. Vă rog să m'aşteptaţi până mă îmbrac”. Dejună în grabă şi merse cu trăsura la circumscripţia poliţienească unde fusese dus corpul. De îndată ce intră, se înclină.

— Da, zise el, îl recunosc, Am regretul de-a spune că este sir Danvers Carew.

— Vai, e cu putinţă, domnule? exclamă inspectorul. Şi, în clipa următoare ochii lui scânteiară de orgoliu profesional,

— Chestia o să stârnească o vâlvă mare, spuse el, Şi poate c’o să fiţi în măsură să ne ajutaţi a găsi omul. Istorisi pe scurt ce văzuse servitoarea, şi arătă bastonul rupt.

D. Utterson se înfiorase la numele lui Hyde; dar când îi fu înfăţişat bastonul, nu mai avu îndoeli; deşi rupt, îl recunoscu: era acela pe care îl oferise el însuşi, cu mulţi ani înainte, lui Henri Jekyll.

— Domnul ăsta Hyde e un om mic de statură? întrebă el,

— Foarte mic şi cu înfăţişare foarte rea; aşa zice servitoarea, răspunse inspectorul.

D. Utterson medită; apoi, înălţând capul: „Deci vreţi să veniţi cu mine în trăsură, glăsui el, cred că vă pot duce la casa lui”.

Era atunci cam pe la nouă dimineaţa, şi se lăsase prima ceaţă din anotimp. O pânză mare de culoarea ciocolatei acoperea aerul, dar vântul se schimba într'una şi alunga negura strânsă în front de bătaie; pe măsură ce trăsura trecea dintr'o stradă într'alta, d. Utterson contempla un număr minunat de nuanţe estompate ale cerului; aci, era mohorât ca în asfinţit; colo, o oglindire ca de un cafeniu închis, somptuos, ca răsfrângerea unui ciudat incendiu; aci, negura dispăruse o clipă şi o rază rătăcită strălucea din ceaţă. Văzut sub luminile acestea schimbătoare, tristul cartier Soho, cu străzile lui noroioase, cu drumeţii neluaţi în seamă şi cu felinarele ce nu fuseseră stinse sau care au fost reaprinse pentru a combate năpădirea lugubră a negurei, înfăţişa notarului ca un ungher din vreo cetate de coşmar, gândurile lui, dealtminteri, aveau cea mai posomorîtă culoare, iar când se uita la tovarăşul său simţea ceva din acea teroare a legei şi a slujitorilor ei care îl poate invada, uneori, până şi pe cel mai cumsecade om.

În momentul când trăsura se oprea la adresa indicată ceaţa se ridică puţin şi el putu să vadă o stradă murdară, un debit de băuturi, un mic restaurant franţuzesc, o dugheană cu obiecte ieftine şi cu salade aşişderea; mulţi copii zdrenţuroşi se jucau sub porţi şi multe femei, de felurite naţionalităţi, ieşeau, cu cheia în mână, să-şi ia paharul de dimineaţă; iar peste o clipă ceaţa deasă, cafenie, coborî din nou peste cartier şi-l despărţi de netrebnica vecinătate. Aci era locuinţa favoritului lui Henri Jekyll, a unui om care va moşteni douăsute cincizeci de mii de lire.

O femee bătrână cu obrazul de fildeş şi cu păr argintiu deschise uşa. Avea o expresie diavolească, îmblânzită de ipocrizie, însă felul ei de a fi era fără cusur.

— Da, zise ea, aci era locuinţă domnului Hyde, însă el lipsea; venise foarte târziu azi noapte, şi ieşise la mai puţin de-un ceas după aceea; nu era nimic cindat într'asta, obiceiurile sale fiind foarte neregulate, şi lipsea deseori; de exemplu, până eri nu venise aproape două luni.

— Foarte bine; dorim, în cazul ăsta să-i vedem apartamentul, spuse notarul.

Dar când femeia declară că e cu neputinţă:

— Ar fi mai bine să-ţi spun cine e domnul, adăogă el. E inspectorul Newcomen de la Scotland Yard.

Fulgerarea unei bucurii odioase apăru pe figura femeei.

— Aha! spuse ea, i s'a înfundat! Ce-a făcut?

D. Utterson şi inspectorul schimbară o privire.

— Nu prea pare să fie un personaj popular, remarcă ultimul, Şi acum, bună femee, lasă-ne, pe domnul şi pe mine, să aruncăm o ochire aci.

În toată casa care nu avea ca locatar decât pe bătrână, d. Hyde ocupa numai două încăperi, mobilate însă cu lux şi bun gust. Un dulap în zid era plin cu sticle de vin; vesela era de argint, rufăria fină; un tablou bun împodobea peretele, un cadou (cum propuse Utterson) de la Henri Jekyll care era cunoscător; iar covoarele erau moi şi plăcute la culoare.

În momentul acela, totuş, se vedea că încăperile fuseseră de curând şi în grabă răvăşite; hainele zăceau pe podea cu buzunarele întoarse; sertarele erau deschise, iar în vatră un strat de cenuşe alburie, caşi-cum fuseseră arse multe hârtii. Din scrum inspectorul scoase un crâmpei de carnet de cecuri care rezistă acţiunii focului; capătul celalt al bastonului fu găsit după uşă; şi, deoarece descoperirea îi confirma bănuielile, agentul se declară încântat. O vizită la bancă, unde se găsiră mai multe mii de lire pe numele ucigaşului îi desăvârşi mulţmirea.

— Puteţi să contaţi pe mine, domnule, spuse el d. Utterson. Îl am în mână. De bunăseamă că şi-a pierdut capul, căci altfel nu ar fi lăsat bastonul şi mai cu seamă n'ar fi ars carnetul de cecuri. Pentru omul ăsta banii sunt viaţa. N'avem decât să-l aşteptăm la bancă şi să-i dăm semnalmentele.

Lucrul nu era totuş uşor, deoarece d. Hyde avea foarte puţini cunoscuţi intimi; chiar şi stăpânul tinerei servitoare nu-l văzuse decât de două ori; familia rămânea necunoscută; nu se fotografiase niciodată, iar cei câţiva cari puteau să-l descrie nu erau întru totul de acord, aşa cum se întâmplă cu observatorii de rând. Ei se înţelegeau numai asupra unui punct: impresia obsedantă a unei nelămurite diformităţi pe care fugarul o

dădea celor ce îl vedeau.

———————

CAB. V.

Incidentul cu scrisoarea

Era pe înserate când d. Uiterson se găsi la uşa d-rului Jekyll, iar Poole îl introdusese numaidecât şi-l duse, prin bucătărie, apoi printr'o curte ce fusese cândva grădină, la o clădire care era denumită când laborator, când sală de disecţie. Doctorul cumpărase casa de la moştenitorii unui chirurg celebru; înclinat mai mult spre chimie decât spre anatomie, schimbase destinaţia construcţiilor din fundul grădinii. Notarul pătrundea pentru întâia oară în partea aceasta a locuinţei prietenului său, astfel că examină cu mulţă curiozitate construcţia sumbră fără ferestre, şi privea în juru-i cu o impresie neplăcută de ciudăţenie, străbătând amfiteatrul, plin altădată de studenţi înflăcăraţi, iar acum pustiu şi tăcut, cu mesele încărcate de aparate chimice, cu podeaua acoperită de coşuri de răchită şi cu paie pentru împachetat, cu lumina palidă căzând din cupola ceţoasă. În capătul celalt, o scară ducea la o uşă acoperită cu pânză roşie; după ce trecu pragul ei, d. Utterson intră însfârşit în cabinetul doctorului. O sală mare, înzestrată de jur împrejur cu dulapuri de sticlă, mobilată, între altele, cu o oglindă şi o masă de lucru, şi având vederea spre curte prin trei ferestre colbuite, prevăzute cu gratii de fier. Focul ardea în sodă; o lampă era aprinsă pe prichiciul căminului, căci chiar şi prin case ceaţa începea să se îngroaşe; iar lângă foc, d-rul Jekyll părea bolnav fără speranţă de vindecare. El nu se ridică să-şi primească musafirul, ci îi întinse o mână îngheţată şi-i ură bun-venit cu o voce schimbată.

— Ei, cunoşti noutatea? – spuse d. Utterson îndată după ieşirea lui Poole.

Doctorul tresări.

— Se striga pe stradă, glăsui el, Am auzit din sufragerie.

— Un cuvânt, spuse notarul. Carew era clientul meu, dar şi dumneata eşti, şi doresc să ştiu ce trebuie să fac. N'ai fost într'atâta de nebun încât să-l tăinuieşti pe omul acesta?

— Utterson, jur în faţa lui Demnezeu, exclamă doctorul, jur în faţa lui Dumnezeu că nu mai vreau să-l văd. Mă angajez pe cuvânt de onoare în faţa dumitale că rup orice legătură cu el. S'a sfârşit. Şi, într'adevăr, nu mai are nevoie de ajutorul meu; nu-l cunoşti ca mine; este în siguranţă, în absolută siguranţă; reţine ceţi spun, nu va mai auzi nimeni despre el.

Notarul asculta, posomorit; nu-i plăcea înfrigurarea prietenului său.

— Pari foarte sigur de el, îi spuse; şi, în interesul dumitale, nădăjduesc că ai dreptate. Dacă ar avea loc un proces, ar putea să fie amestecat şi numele dumitale.

— Sunt pe deplin sigur de el, replică Jekyll; am pentru aceasta, motive pe cari nu le pot spune nimănui. Dar e un lucru asupra căruia aş vrea un sfat dela dumneata. Am... am primit o scrisoare, şi nu ştiu dacă se cuvine s'o arăt poliţiei. Aş vrea părerea dumitale, Utterson; ai să judeci cu înţelepciune, nu mă îndoiesc; am foarte multă încredere în dumneata.

— Te temi, îmi închipui, că ea dă vreo indicaţie asupra lui? întrebă notarul.

— Nu, spuse celălalt. Nu pot spune că mă sinchiseşte soarta lui Hyde; am rupt cu el, cu totul. Mă gândeam la reputaţia mea, periclitată de afacerea asta.

Utterson meditä un moment; era uimit de egoismul prietenului său, şi totuş se simţi uşurat.

— Arată-mi scrisoarea, – glăsui el însfârşit.

Scrisoarea, cu un scris bizar, drept, era semnată: „Edward Hyde”; spunea, pe scurt, că binefăcătorul său, d-rul Jekyll, ale cărui nenumărate generozităţi le răsplătise multă vreme în chip netrebnic, nu avea nevoie să se alarmeze de soarta sa, căci avea mijloace să scape, care-i inspirau toată încrederea.

Scrisoarea îi plăcu notarului; ea arunca o mai bună lumină, decât îşi închipuise, asupra intimităţii lor, şi se mustra pentru unele bănuieli vechi.

— Ai plicul? întrebă.

— L-am ars, replică Jekyll, înainte de-a gândi ce să fac. El însă nu purta pecetea poştei. Scrisoarea fusese adusă.

— Pot s'o păstrez pentru noaptea aceasta? întrebă Utterson.

— Doresc să iei orice hotărîre în numele meu fu răspunsul. Am pierdut încrederea în mine.

— Bine, voi cugeta, replică notarul. Şi acuma un cuvânt: Hyde ţi-a dictat termenii din testament cu privire la dispariţie?

Doctorul păru gata să leşine; strânse buzele şi înclină capul.

— Ştiam, spuse Utterson. Avea intenţia să te asasineze. Ai scăpat ca prin urechile acului.

— Cel mai bun lucru, replică doctorul cu solemnitate, e lecţia pe care am primit-o. O, ce lecţie Utterson!

Şi-şi acoperi faţa, o clipă, cu mânile.

Notarul se opri, la plecare, să spună o vorbă lui Poole.

— Ascultă, zise el, s'a adus azi o scrisoare; cumera mesagerul?

Poole afirmă că n'a venit nimic decât cu poştă „şi numai prospecte", adăogă el.

Vizitatorul se depărtă cu temeri reînnoite prin ceea aflase, Desigur, scrisoarea a fost adusă prin uşa laboratorului; se putea să fi fost scrisă în cabinet şi, cazul acesta, se cuvenea să fie judecată altfel şi să se servească de ea cu cea mai mare băgare de seamă.

Vânzătorii de ziare răguşeau, în cale, strigând dea-lungul trotuarelor: „Ediţie specială, Fioroasa asasinare a unui membru al Parlamentului". Era molitva unui prieten şi a unui client, şi nu se putea împiedica de-a se teme că şi onoarea altuia se va cufundă în vâltoarea scandalului. Trebuia, în orice caz, să ia o hotărîre delicată, şi, măcar că deobicei încrezător în sine, începea să dorească din suflet o povaţă. Nu putea s'o ceară pe şleau, dar poate, gândea el, o va căpăta fără să spună nimic precis.

Curând apoi se aşeză într'o parte a căminului său cu d. Guest, secretarul principal în partea cealaltă, şi, între ei, la o distanţă bine calculată de foc, o sticlă cu un vin vechiu care stătuse multă vreme în umbra beciului. Ceaţa plutea încă şi înneca oraşul în care lămpile sclipeau ca nişte granate, iar în învelişul şi înăbuşirea norilor căzuţi viaţa citadină gonea pe arterele principale cu iureşul unui vânt puternic.

Dar focul înveselea încăperea. În sticlă, aciditatea dispăruse de mult; nuanţa imperială se atenuase cu timpul, aşa cum culoarea devine mai somptuoasă pe vitralii; strălucirea după amiezelor calde de toamnă pe coastele cu viţă de vie, avea să fie liberată din sticlă şi să împrăştie negurile Londrei. Puţin câte puţin, notarul se înduioşa. D. Guest era omul faţă de care păstra foarte puţine secrete, şi păstra poate mai puţine decât îşi închipuia. Guest fusese de multe ori, în interes de afaceri, la casa doctorului; îl cunoştea pe Poole; aflase desigur că d. Hyde era un intim al casei, putea să tragă unele încheeri; nu era mai bine atunci să-i arate o scrisoare ce lumina misterul? şi mai cu seamă că, ocupându-se mult de grafologie, Guest va considera lucrul ca un serviciu foarte firesc. În plus, secretarul era un bun sfătuitor; nu va citi un document aşa de ciudat fără să facă o observaţie, şi, graţie acesteia, d. Utterson ar putea să schiţeze un plan.

— Tristă afacerea asta cu sir Danvors, glăsui el.

— Da, într'adevăr, domnule. A sguduit puternic sentimentul public, replică Guest. Evident, asasinul este nebun.

— Aş ţine mult să ştiu ce gândeşti dumneata, replică Utterson; am aci un document scris de mâna lui: rămâne între noi, căci nu ştim ce trebuie să fac; în cel mai uşor caz, e o aventură urâtă. Uite-l însă; te interesează: un autograf de asasin.

Ochii lui Guest scânteiară; se apucă îndată studieze cu pasiune. „Nu, domnule, spuse el, nu nebunie; dar e un scris ciudat."

— Şi, în orice caz, al unei fiinţe foarte ciudate, adăogă notarul.

Tocmai în momentul acela, servitorul intră cu o scrisoare.

— De la doctorul Jekyll, domnule? se interesă secretarul. Mi s'a părut că recunosc scrisul. Nu e nimic secret, domnule Utterson?

— O simplă invitaţie la masă. De ce? Doreşti s'o vezi?

— O clipă. Vă mulţumesc, domnule; şi secretar puse amândouă foile de hârtie una lângă alta, compa-

rând cu atenţie conţinutul lor.

— Vă mulţumesc, domnule, spuse el însfârşit, înapoindu-le pe amândouă; un autograf foarte interesant.

Urmă o pauză în răstimpul căreia d. Utterson lupta cu sine însuşi.

— De ce le-ai comparat, Guest? întrebă el deodată.

— Domnule, replică secretarul, e o asemănare ciudată; ambele scrieri sunt, în multe privinţe, identice; numai aplecarea diferă.

— Foarte bizar, spuse Utterson.

— Întocmai cum spuneţi, foarte bizar, replică Guest.

— N'aş vrea să pomeneşti despre scrisoare, glăsui notarul.

— Nu, domnule, declară secretarul, Înţeleg.

Dar, de îndată ce fu singur în seara aceea, d. Utterson închise scrisoarea în lada de fier unde rămase apoi. „Cum! gândi el, Henri Jekyll face un fals pentru un asasin?!” Și sângele îi îngheţă în vine.

———————

CAP. VI.

Interesantul incident al d-rului Lanyon

Vremea se scurse; mii de lire fură oferite pentru a răzbuna moartea lui sir Danvers, care era resimţită ca o jignire publică; dar d. Hyde dispăruse din văzul poliţiei caşicum nu existase niciodată. Cea mai mare parte a trecutului său era extraordinară şi cumplită.

Se povesteau fapte despre cruzimea acestui om, totodată insensibil şi violent, despre viaţa lui fioroasă, despre tovarăşii săi ciudaţi, despre duşmănia ce părea că l-a înconjurat; dar despre vieaţa sa actuală, niciun cuvânt. Din momentul când părăsi casa din Soho, în dimineaţa crimei, nu s'a mai ştiut nimic despre el; şi, încet-încet, timpul trecea, d. Utterson începu să-şi revină din panică şi să se liniştească. Moartea lui sir Danvers era, în gândul său, mai mult decât plătită prin dispariţia d-lui Hyde. Acum, când diabolica înfluenţă nu mai exista, începea o viaţă nouă pentru d-rul Jekyll. Ieşi din pustnicia sa, îşi reluă relaţiile cu prietenii, deveni iarăş invitatul şi amfitrionul lor; şi el, remarcat întotdeauna pentru caritatea sa, se distingea în prezent prin sentimentele-i religioase. Era ocupat, ieşea mult, făcea bine. Figura lui părea înseninată şi luminată de sentimentul intim că face bine în juru-i, şi, timp de peste două luni, doctorul trăi în pace.

La 8 Ianuarie, Utterson luase masa la doctor, dimpreună cu câţiva invitaţi; Lanyon era acolo, şi gazda îi privise pe rând, ca altădată când formau un trio de prieteni nedespărţiţi. La 12 şi apoi la 14 ale lunii uşa rămase închisă pentru notar.

— Doctorul stă zăvorit, spunea Poole, şi nu vede pe nimeni.

La 15 încercă din nou, şi iar fără succes, Obişnuindu-se, în ultimele două luni, să-şi vadă prietenul aproape în fiecare zi, revenirea la singurătate îl nelinişti mult. În a cincea seară avu pe Guest la masă iar în a şasea se duse la d-rul Lanyon.

Acolo, cel puţin, nu i se refuză primirea, dar când intră, fu izbit de schimbarea pe care o remarcă în înfăţişarea doctorului. Sentinţa de moarte se citea clar pe chipul lui. Din roz, devenise palid, slăbise; era vădit mai pleşuv şi mai bătrân; şi totuş nu atât semnele acestea de pripită decădere fizică observă notarul cât privirea şi atitudinea ce păreau să arate o teroare profundă sufletească. Era prea puţin probabil că doctorul se temea de moarte; şi, cu toate acestea, aşa începea să creadă Utterson: „Da, gândea el, e doctor. Îşi cunoaşte desigur starea şi ştie că zilele îi sunt numărate; iar încredinţarea asta îi e cu neputinţă de suportat”. Totuş, când Utterson îi vorbi despre mina lui rea, Lanyon se declară cu multă tărie atins mortal.

— Am primit o sguduitură, spuse el, şi n'am să-mi mai revin. Totul e chestie de săptămâni. Da, viaţa a fost plăcută; am iubit-o; da, o iubeam, Mă gândesc uneori că, dacă am şti totul, am fi mai mulţumiţi de plecare.

— Şi Jekyll e bolnav, glăsui Utterson. L-ai văzut?

Dar figura lui Lanyon se schimbă şi ridică o mână tremurândă.

— Doresc să nu văd şi să n'aud nimic cu privire la doctorul Jekyll, spuse el cu glas tare şi şovăelnic. Am rupt-o cu omul ăsta, şi te rog să mă scuteşti de orice aluzie asupra unui om pe care îl consider mort.

— Eh! exclamă d. Utterson; şi, după o pauză destul de lungă: Pot să intervin cu ceva? se interesă el. Lanyon, noi suntem trei prieteni vechi; alţii n’o să mai avem,

— Nu este nimic de făcut, replică Lanyon; întreabă-l pe el.

— El nu vrea să mă mai vadă, spuse notarul.

— Nu mă miră, i se răspunse. Utterson, într'o zi, după moartea mea, ai să afli poate întreaga istorie. Mi-e cu neputinţă să ţi-o spun. Până atunci, dacă vrei să-mi vorbeşti despre altceva, te rog, rămâi şi să vorbim, dar, dacă nu poţi renunţa la subiectul acesta blestemat, atunci pleacă, pentru numele lui Dumnezeu, căci nu pot să suport.

De îndată ce se înapoiă la el acasă, Utterson se aşează să-i scrie lui Jekyll, plângându-se că nu a fost primit de acesta şi întrebându-l care-i cauza regretabilei rupturi cu Lanyon. A doua zi căpătă un răspuns bun,

exprimat în multe locuri foarte patetic, şi, ici-colo, foarte misterios. Ruptura cu Lanyon eră definitivă.

„Nu-l blamez pe vechiul nostru prieten, – scrisese Jekyll, – dar împărtăşesc opinia lui că nu trebuie să ne mai întâlnim niciodată. Am de gând să trăiesc deacum încolo într'o retragere completă; să nu fii surprins, şi nici să nu te îndoieşti de prietenia dacă adesea uşa mea e închisă chiar pentru dumneata. Îngăduie să-mi urmez calea mea sumbră. Am atras asupră-mi o osândă şi un pericol despre care nu pot să pomenesc. Dacă sunt un mare păcătos, sunt şi o mare victimă. Nu mi-aş fi închipuit niciodată că există pe pământ, atari suferinţe şi atari erori, şi dumneata nu poţi să faci decât un lucru, Utterson, spre a alinia destinul acesta: acela de a-mi respecta tăcerea".

Utterson rămase buimăcit; influenţa rea a lui Hyde dispăruse, doctorul se înapoiase la vechile lucrări şi prietenii; acum o săptămână, viitorul zâmbea, plin de făgăduelile unei bătrâneţi fericite şi onorate; iar acum într'o clipă, prietenia şi liniştea de spirit şi întregul interes al vieţii sale naufragiaseră, O schimbare aşa de mare şi de neprevăzută indica nebunia; dar, după felul de-a fi şi vorbele lui Lanyon, era desigur un motiv mai adânc.

Peste o săptămână d-rul Langon cădea la pat şi în mai puţin de cincisprezece zile, muri.

În seara înmormântării care-l mâhnise mult, Utterson se încuiă în cabinetul său şi, aşezându-se 1a lumina melancolică unei lumânări, puse în faţa sa un plic scris de prietenul defunct şi pecetluit cu sigiliul lui: „Personal; numai pentru J. G. Utterson, iar în caz că moare înaintea mea, s'o distrugă fără a o citi". Aceasta era menţiunea emfatică, şi notarul se temea să se uite la conţinut. „Am îngropat un prieten astăzi, gândea el, ce mă fac dacă, din cauza scrisorii, pierd altul". Apoi îşi condamnă temerea ca pe-o lipsă de bună-credinţă, şi rupse pecetea. Înăuntru era alt plic, pecetluit la fel, şi pe care fusese scris: „Să nu se deschidă înainte de moartea sau dispariţia d-rului Henri Jekyll".

Utterson nu-şi putea crede ochilor. Da, era scris dispariţie; aci, din nou, ca şi în testamentul nesăbuit pe care îl înapoiase de mult autorului său, din nou se găsea ideia de dispariţie şi numele lui Henri Jekyll, împreunate. Dar, în testament, ideia se datora sugestiei, sinistre a lui Hyde; era pusă acolo într'un scop vădit şi oribil. Scrisă de mâna lui Lanygon, – ce putea să însemne? O curiozitate puternică îl îmboldi să nu ţină seama de interdicţie şi să se cufunde îndată în misterele acelea; dar onoarea profesională şi fidelitatea faţă de prietenul defunct erau obligaţiuni stricte, astfel că plicul dormi în ungherul cel mai secret al lăzii sale de fier.

Una e să înfrângi curiozitatea, şi alta e s'o birui, şi e locul să ne întrebăm dacă, din ziua aceea, Utterson dorea cu aceeaş însufleţire societatea prietenului său în viaţă. Se gândea la el cu bunăvoinţă, însă gândurile erau neliniştite şi temătoare. Desigur se ducea să-l viziteze, dar se simţea poate uşurat când nu era primit; poate, în inima sa, prefera să stea de vorbă cu Poole în prag, înconjurat de aierul şi de larma oraşului, decât să fie admis în casa aceea de voluntară captivitate şi să rămână cu nepătrunsul pustnic. Poole nu avea, este drept, veşti tocmai plăcute să-i comunice. Doctorul se zăvorea, pare-se, mai mult decât oricând în cabinetul de deasupra laboratorului unde chiar dormea câteodată. Era lipsit de vlagă, tăcut; nu citea, părea preocupat. Utterson primi aşa de des aceste invariabile rapoarte că, treptat-treptat, vizitele lui se răriră.

CAP. VII
Întâmplarea de la fereastră

Într'o duminecă, pe când d. Utterson îşi făcea plimbarea obişnuită cu d. Enfield, întâmplarea îi aduse încă odată în uliţă. Când ajunseră în dreptul uşii, se opriră amândoi şi o priviră îndelung.

— Însfârşit, glăsui Enfield, s'a terminat cu povestea aceea. N'o să-l mai vedem niciodată pe domnul Hyde.

— Nădăjduiesc că nu, zise Utterson. Ţi-am spus că l-am văzut într'un rând şi că am încercat sentimentul dumitale de repulsie?

— Una fără alta nu se poate, replică Enfield. Şi, în treacăt fie zis, mare prost m'aţi crezut desigur să nu ştiu că în fund era o intrare ce ducea la doctorul Jekyll! În parte, am descoperit-o graţie dumneavoastră.

— Aşa dar, ai găsit-o? zise Utterson. Atunci putem să intrăm în curte şi să aruncăm o ochire la ferestre. Ca să-ţi spun adevărul, nu sunt liniştit în privinţa bietului Jekyll; şi, chiar deafară, am impresia că prezenţa unui prieten ar putea să-i facă bine.

Curtea era foarte rece şi cam umedă, năpădită de-un crepuscul prematur, măcar că, deasupra capului lor, cerul strălucea încă în lumina asfinţitului de soare. Dintre cele trei ferestre, aceea de la mijloc era deschisă pe jumătate şi, în dreptul ei, luând aier cu o înfăţişare nespus de tristă, ca un prizonier nemângăiat, Utterson îl văzu pe doctorul Jekyll.

— Hei, Jekyll! strigă el. Nădăjduiesc că te simţi mai bine.

— Sunt foarte slăbit, Utterson, replică doctorul cu tristeţă, foarte slăbit. Slavă Domnului, n'o să dureze mult.

— Prea rămâi mult zăvorît, glăsui notarul. Trebuie să ieşi, să pui în mişcare circulaţia sângelui, ca domnul Enfield şi cu mine. (Uite-l pe vărul meu, domnul Enfield. – Doctorul Jekyll). Hai vino, ia-ţi pălăria şi fă o mică plimbare cu noi.

— Eşti foarte bun, oftă celălalt. Aş vrea; dar nu, nu, nu, este absolut imposibil. Nu îndrăznesc. În orice caz, însă, Utterson, mă bucur foarte mult că te văd, simt o mare plăcere. Aş vrea să-ţi spun, şi domnului Enfield deasemeni, să urcaţi la mine, dar locul nu-i de loc potrivit.

— În cazul acesta, glăsui notarul cu înţelegere, lucrul cel mai bun pe care l-am putea face e să rămânem aci şi să vorbim cu dumneata de unde ne găsim.

— Tocmai ce vroiam să vă propun, replică el zâmbind. Dar abia rostise cuvintele, că zâmbetul dispăru de pe faţă făcând loc unei expresii aşa de îngrozite şi unei atari deznădeji, încât sângele ambilor spectatori îngheţă. Ei văzură schimbarea într'o clipire, căci fereastra fu închisă numaidecât; dar ochirea a fost deajuns; se întoarseră şi părăsiră curtea în tăcere.

Tot în tăcere străbătură uliţa şi abia într'o stradă învecinată unde, chiar dumineca, era oarecare însufleţire, d. Utterson întoarse însfârşit capul şi-şi privi tovarăşul. Erau amândoi palizi, şi aceeaş groază stăruia în ochii lor.

— Dumnezeu aibe milă de noi! Dumnezeu aibe milă de noi! – spuse d, Utterson.

Dar d. Enfield clătină din cap cu gravitate şi continuă să meargă în tăcere.

CAP. VIII
Ultima noapte

D., Utterson stătea în faţa focului, într'o seară după cină, când primi cu surprindere vizita lui Poole.

— A, Poole, ce te-aduce aci? exclamă el; şi, privindu-l mai bine: Ce ai? adăogă el, e bolnav doctorul?

— Domnule Utterson, glăsui servitorul, ceva nu merge bine.

— Stai şi ia paharul acesta cu vin, spuse notarul. Haide, nu te grăbi, şi spune-mi lămurit ce doreşti.

— Cunoaşteţi felul de-a fi al doctorului, replică Poole, şi cum se zăvorăşte. Ei bine, s'a încuiat din nou în cabinetul său şi nu-mi place, domnule Utterson, mi-e frică,

— Haide, prietene fii clar, spuse notarul. Pentru ce ţi-e frică?

— Mi-e frică de vreo săptămână, răspunse Poole mahmur, ocolind întrebarea, şi nu mai pot să rabd,

Mina omului îi confirma pe deplin cuvintele; felul său de-a fi se schimbase şi, afară de momentul când anunţase că e înspăimântat, nu-l privise pe notar o singură dată în faţă. Chiar acum el stătea cu paharul de vin neatins pe genunchi, şi ochii săi fixau un colţ al încăperii.

— Nu mai pot să rabd, repeta el.

— Ascultă, spuse notarul, văd că ai un motiv temeinic, Poole; văd că, într'adevăr, ceva merge prost Încearcă de-mi spune ce s'a întâmplat.

— Cred că a fost o trădare, spuse Poole cu vocea răguşită.

— Trădare? exclamă notarul înfricoşat şi simţindu-se apoi îndemnat să se înfurie. Ce trădare? Ce înseamnă asta?

— Nu îndrăznesc să spun, domnule, fu răspuns! dar vreţi să veniţi cu mine şi să vedeţi cu ochii dumneavoastră?

Singurul răspuns, al d-lui Utterson fu că se ridică îşi luă pălăria şi pardesiul; dar observă cu uimire marea uşurare ce se ivi pe chipul servitorului şi poate, cu tot atâta surprindere, că acesta îl urmă fără să se fi atins de vin.

Era o noapte de Martie, aspră şi rece, într'adevăr potrivită cu anotimpul, cu o palidă semilună aplecată înapoi de parcă o îmbrâncise vântul, iar norii goneau ca nişte zdrenţe dintr'o ţesătură uşoară, diafană. Vântul îngreuia conversaţia şi înroşea obrazul. Părea că deasemeni a măturat străzile de drumeţi, iar d. Utterson gândea că niciodată n'a văzut aşa de pustie partea aceasta a Londrei. Ar fi putut dori asta în alte prejurări, însă nicicând, până atunci, nu simţise mai mare nevoie să vadă şi să atingă semeni ai săi; oricât se împotrivise, o presimţire zdrobitoare de catastrofă încolţise în cugetul său. Locul unde soseau era bântuit de vânt şi praf, iar arborii plăpânzi ai grădinei biciuiau grilajul.

Poole, care se ţinuse toată vremea cu un pas sau doi înainte, se oprea acum în mijlocul trotuarului şi, în ciuda frigului înţepător, îşi scoase pălăria şi-şi şterse fruntea cu o batistă roşie. Dar, deşi mersese zorit, nu sudoarea sforţării şi-o ştergea el, ci umezeala unei nelinişti înăbuşitoare, căci chipul îi era alb, iar vocea, când vorbea, aspră şi întretăiată.

— Am ajuns, domnule, şi îndure-se Dumnezeu să nu fie nimic rău.

— Amin, Poole, spuse notarul.

Servitorul bătu atunci cu băgare de seamă; uşa fu întredeschisă şi o voce întrebă dinnăuntru:

— Dumneata eşti, Poole?

— Chiar eu, glăsui Poole, deschide uşa.

Când intrară, vestibulul era luminat scânteetor; focul pâlpâia, iar în preajma căminului toţi servitorii, bărbaţi şi femei, stăteau strânşi ca o turmă de oi. Văzându-l pe d. Utterson, servitoarea izbucni în plânsete convulsive, iar bucătăreasa, strigând: „Slavă Domnului, e domnul Utterson!” se repezi să-l strângă parcă în braţe,

— Ei, ce e? sunteţi toţi aci? întrebă notarul cu ton posomorit. Nu se face, nu e frumos; stăpânul vostru

nu s'ar bucura de loc.

— Le e tuturor frică, zise Poole.

Urmă o tăcere posacă; nu protestă nimeni, numai servitoarea se porni să plângă şi mai tare.

— Taci, îi spuse Poole cu ton fioros care trăda nervozitatea; la drept vorbind, când fata ridicase aşa de subit tonul văicărelilor ei, tresăriseră cu toţii şi se întorseseră spre uşa interioară cu o expresie de încordare cumplită pe figură.

— Şi acum, continuă valetul adresându-se unui rândaş mic de la bucătărie, dă-mi o lumânare şi să mergem îndată.

Îl rugă pe d. Utterson să-l însoţească şi-l duse în grădină, la spatele casei.

— Acum, domnule, zise el, veniţi cât mai încet. Vreau să auziţi fără să fiţi auzit. Şi credeţi-mă, domnule, dacă v'ar spune cumva să intraţi, să nu vă duceţi.

Auzind neaşteptata încheere, nervii d-lui Utterson suferiră o sguduire aşa de puternică încât aproape el îşi pierdu echilibrul; îşi făcu însă curaj şi-l urmă pe valet în clădirea laboratorului; străbătură amfiteatrul cu coşuri şi cu sticle, până la piciorul scării. Acolo Poole îi făcu semn să stea deoparte şi să asculte, pe când el, punând jos lumânarea şi făcând un mare şi vizibil apel la curaj, urcă treptele şi bătu cu o mână relativ nesigură în uşa acoperită cu pânză roşie.

— Domnul Utterson doreşte să vă vadă, domnule, strigă el făcând semn notarului să asculte.

Un glas răspunse tânguitor dinnăuntru:

— Spune-i că nu pot să văd pe nimeni.

— Mulţumesc, domnule, glăsui Poole cu o notă de triumf în voce şi, reluându-şi lumânarea, îl duse pe d. Utterson, prin curte, în bucătăria mare, cu focul stins şi unde greerii săreau pe podea.

— Domnule, întrebă el privindu-l pe d. Utterson în ochi, era glasul stăpânului meu?

— Pare mult schimbat, replică notarul foarte palid, dar suportând privirea.

— Schimbat? Da, s'ar putea crede, glăsui valetul. Sunt de douăzeci de ani în serviciul acestui om, ca să mă mai pot înşela asupra vocii sale? Nu, domnule, s'a pus la cale dispariţia stăpânului meu; s'a pus la cale dispariţia lui acum opt zile când l-am auzit implorând ajutorul lui Dumnezeu; şi cine este în locul lui, şi de ce rămâne acolo, iată un lucru care strigă răzbunarea cerească, domnule Utterson!

— O istorie ciudată, Poole, o istorie fantastică, prietene, spuse d. Utterson muşcându-şi vârful degetului. Presupunând că e precum gândeşti; presupunând că doctorul Jekyll a fost, – ei, da! – asasinat, ce l-ar putea îndemna pe ucigaş să rămână? E fără senz; nu rezistă în faţa raţiunii.

— Domnule Utterson, dumneavoastră sunteţi greu de satisfăcut, însă tot am să izbutesc, spuse Poole. Toată săptămâna trecută (trebuie să ştiţi), acela, cine o fi, care se află în cabinet, a cerut, strigând tare, zi şi noapte, un leac pe care nu şi-l poate prepara singur. Stăpânul meu avea uneori obiceiul să-şi scrie ordinele pe o foaie de hârtie şi s'o arunce pe scară. Săptămâna aceasta noi nu avurăm altceva decât hârtii şi o uşă încuiată, şi chiar prânzurile au fost lăsate afară spre a fi introduse când nu vedea nimeni. Ei bine, domnule, au fost zilnic ordine şi tânguiri, şi a trebuit să alerg la toţi droghiştii din oraş. Oridecâte ori aduceam medicamentul, găseam o altă hârtie care-mi spunea să-l dau înapoi, căci nu era curat, şi altă comandă pentru o altă casă. Medicamentul acela, pentru nu ştiu ce folosinţă, era neapărat necesar.

— Ai vreuna din hârtiile acelea? întrebă d. Utterson.

Poole scotoci în buzunar şi scoase o notă mototolită pe care notarul, aplecându-se lângă lumânare o examină cu luare-aminte. Ea conţinea cuvintele acestea: „Doctorul Jekyll trimite salutări d-lor Maw. Îi asigură că ultima lor monstră nu este pură şi totodată nepotrivită pentru ce vreau să fac. În anul 18... doctorul J..., a cumpărat o mare cantitate de la d-nii Maw. Îi roagă acum să caute cu cea mai mare atenţie dacă mai au din aceeaş calitate şi să i-o trimită îndată. Nu mă uit la preţ. Importanţa pe care doctorul Jekyll o acordă acestei cereri e mai mare decât s'ar putea spune".

Până în punctul acesta scrisoarea fusese scrisă cu destul calm, dar aci, cu o subită mâzgălitură de pană

emoția se arăta deplin.

„Pentru numele lui Dumnezeu, era adăogat, găseşte-mi vechiul medicament”.

— Ciudată scrisoare, glăsui d. Utterson; apoi cu însufleţire: Cum se face că o ai?

— Funcţionarul dela Maw era mâniat la culme domnule, şi mi-a aruncat-o cu silă, răspunse Poole.

— E într'adevăr scrisul doctorului? reluă notarul.

— Aşa-mi închipuiam, spuse servitorul posac. Apoi, cu alt ton:

— Dar ce-are aface scrisul! L-am văzut!

— L-ai văzut? repetă d. Utterson. Ei, şi?

— Să vedeţi în ce împrejurări, glăsui Poole. Intram deodată în amfiteatru, venind din grădină. Pare-se, el se furişase afară să caute medicamentul sau nu ştiu ce, căci uşa cabinetului era deschisă şi el se afla în capătul celalt al sălii, scotocind prin hârtii. Îşi ridică ochii când trecui pragul, scoase un fel de strigăt şi urcă, din câteva salturi, în cabinet. Nu-l zării decât un minut, dar părul mi se sbârli pe cap ca nişte ţepi. Domnule, dacă era stăpânul meu, de ce purta o mască pe figură? Dacă era stăpânul meu, de ce a chiţcăit ca un şoarece şi a fugit la apropierea mea? L-am servit destul de mult timp. Şi atunci...

Servitorul se opri şi-şi trecu mâna peste faţă.

— E foarte ciudat, spuse d. Utterson, dar gândesc că încep să văd clar. Poole, stăpânul dumitale are, evident, una din acele boli care totodată îl chinuiesc şi-l deformează pe bolnav; aşa se explică, fără 'ndoială, schimbarea glasului, masca şi dorinţa de-a evita prietenii; aşa se explică îndărătnicia de-a găsi medicamentul acela cu ajutorul căruia bietul de el mai păstrează o speranţi de vindecare. Dee Domnul să nu fie dezamăgit! Asta’i explicaţia mea; e tristă, Poole, da, şi năpraznică; dar e simplă şi naturală, se potriveşte cu evenimentele şi ne scapă de orice alarmă exagerată.

— Domnule, spuse servitorul devenind de-o paloare lividă, nu era stăpânul meu; iată adevărul. Stăpânul meu, – aci privi în juru-i şi începu să vorbească soaptă, – e un bărbat înalt şi bine legat, iar acela era un pitic.

Utterson încercă să protesteze.

— O, domnule, exclamă Poole, vă închipuiţi că nu-mi cunosc, după douăzeci de ani, stăpânul? Vă închipuiţi că nu ştiu unde-i ajunge capul la uşa cabinetului unde îl vedeam în fiece dimineaţă? Nu, domnule, arătarea aceea cu mască nu a fost doctorul Jekyl. Dumnezeu ştie cine era, dar nu doctorul Jekyll; jur credinţa mea este că s'a comis o crimă.

— Poole, replică notarul, dacă spui asta, sunt dator să mă încredinţez. Măcar că doresc să respect sentimentele stăpânului dumitale, şi că sunt intrigat de scrisoarea ce pare a dovedi că el trăieşte încă, voi considera ca o datorie să pun să se forţeze uşa.

— Bună idee, domnule Utterson! exclamă servitori!

— Şi acum vine a doua chestiune, reluă d. Utterson. Cine s'o forţeze?

— Ei, cine? Dumneavoastră şi cu mine, domnule, fu curagiosul răspuns.

— Foarte bine, replică notarul şi, orice s'ar întâmpla, voi avea grijă să nu sufere nicio neplăcere.

— În amfiteatru se află un topor, continuă Poole iar dumneavoastră puteţi lua vătraiul de la bucătărie.

Notarul luă în mână instrumentul grosolan şi greoi, şi-l cântări.

— Să ştii, Poole, spuse el ridicând ochii, că dummeata şi eu ne punem într'o situaţie nu lipsită de pericol.

— Într'adevăr, domnule.

— Se cuvine deci să fim sinceri, glăsui notarul, Noi gândim mai mult decât ne-am spus; să nu ne ascundem nimic, Ai recunoscut arătarea mascată pe care o văzuseşi?

— Domnule, mergea aşa de iute şi era aşa de încovoiată că n'aş putea să jur, însă dacă vreţi să spuneţi: era domnul Hyde? ei bine, cred că da! Vedeţi, era cam de aceeaş grosime, şi avea mersul sprinten; şi apoi care altul ar fi putut să intre pe uşa laboratorului? N'aţi uitat, domnule, că, în momentul crimei, avea cheia încă la el. Dar asta nu e totul. Nu ştiu, domnule Utterson, dumneavoastră l-aţi întâlnit vreodată pe domnul Hyde?

— Da, spuse notarul. I-am vorbit într'un rând.

— Atunci, ştiţi desigur, tot aşa ca şi noi, că omul acesta are ceva bizar, ceva ce te înfioară. Nu ştiu cum să spun, domnule, mai mult decât atât, simţi parcă în măduva spinării un frig care înghiaţă.

— Mărturisesc că am simţit cam ceeace descrii dumneata spuse d. Utterson

— Suntem de acord, domnule, replică Poole. Ei bine, când făptura mascată a sărit ca o maimuţă printre aparatele de chimie şi s'a căţărat în cabinet, mi se păru că un sloi de ghiaţă luneca pe spinarea mea. O, ştiu că aşa ceva nu e firesc, domnule Utterson; sunt îndeajuns de instruit ca să ştiu; dar un om are sentiment lui, şi vă jur pe Biblie că era domnul Hyde!

— Da, da, glăsui notarul, Temerile mele tind spre, aceeaş concluzie. Nenorocirea, mi-e cu drept cuvânt frică, trebuia să se tragă din intimitatea aceasta. Da, te cred; cred că bietul Henri este asasinat, şi că asasinul lui (în ce scop, numai Dumnezeu poate spune!) se ascunde încă în camera victimei. Să-l răzbunăm. Chiamă-l pe Bradshaw.

Auzindu-se chemat, servitorul sosi foarte palid şi nervos.

„Vino-ţi în fire, Bradshaw, spuse notarul. Ştiu, siguranţa asta e chinuitoare pentru toţi, însă vreau să-i pun capăt., Poole şi cu mine vom intra în cabinet. Dacă lucrurile merg bine, am umerii destul de laţi ca să suport dojana. Până atunci, dacă întâmplător se petrece ceva rău, ori dacă vreun răufăcător caută să dispară prin fund, dumneata şi servitorul cel tânăr veţi trece pe după colţ, cu două ciomege zdraventă, şi vă veţi posta la uşa laboratorului. Vă dăm zece minute pentru a vă duce acolo.

După plecarea lui Bradshaw, notarul se uită la ceas.

— Şi acum, Poole, să mergem unde trebuie, spuse el; şi, luând vătraiul sub braţ, intră în curte. Un nor fugar trecea peste lună şi întuneca totul. Vântul care răbufnea vijelios în încercuirea clădirilor, mişca de colo lumina lumânării pe când mergeau până ce ajunseră la adăpostul amfiteatrului unde se aşezară tăcuţi, în aşteptare. Londra vuia în jur, dar în apropierea lor liniştea nu era ruptă decât de sgomotul unui pas ce călca în sus şi'n jos pe podeaua cabinetului.

— Aşa umblă toată ziua, domnule, murmură Poole; da, şi cea mai mare parte din noapte. Numai când vine de la droghist o mouă mostră, se opreşte un moment, Ah, numai o conştiinţă tulburată este aşa de tare vrăjmaşa odihnei! Domnule, toţi paşii aceştia arată că s'a vărsat sânge! Dar ascultaţi din nou, cu toată luarea aminte, domnule Utterson, şi spuneţi-mi: sunt într'adevăr paşii doctorului?

Paşii cădeau, uşori şi bizari, cu o uşoară bălăbănire şi foarte mari; se deosebeau, desigur, de mersul greoi şi sgomotos al lui Henri Jekyll. Utterson oftă:

— Mai e ceva? întrebă el.

Poole făcu semn că da.

— Într'un rând, spuse el, l-am auzit plângând!

— Plângând? Cum? întrebă notarul înfiorat subit de groază.

— Plângea ca o femee sau ca un suflet pierdut, glăsui servitorul. M'am depărtat mâhnit, căci îmi venea şi mie să plâng.

Dar cele zece minute se sfârşeau, Poole scoase toporul dintr'un morman de paie de împachetat; lumânarea fu pusă pe masa cea mai apropiată ca să-i lumineze când vor da atacul şi se apropiară, ţinându-şi răsuflarea, de locul unde paşii stăruitori călcau neîncetat în calmul nopţii.

— Jekyll, strigă Utterson cu glas puternic, vreau să te văd.

Se opri un moment, însă nu primi niciun răspuns.

— Te înştiinţez răspicat, bănuielile noastre sunt trezite, trebuie să te văd, şi te voi vedea, reluă el; dacă nu prin mijloace permise, prin mijloace nepermise, dacă nu cu consimţământul dumitale, – prin forţa brutală!

— Utterson, pentru numele lui Dumnezeu, fie-ţi milă, spuse vocea.

— Aha, nu e glasul lui Jekyil, e al lui Hyde! strigă Utterson. Sparge uşa, Poole!

Poole bălăbăni toporul peste umăr; lovitura cutremură clădirea, şi uşa cu pânză roşie fu zdruncinată în

broasca şi în balamalele ei.

Un strigăt lugubru, ca al unui animal înfricoşat ţâşni din cabinet, O nouă lovitură de topor, şi din nou, tăbliile trozniră şi din nou tocul uşii se sgâlţâi; de patru ori căzu lovitura, dar lemnul era tare iar fierăria era făcută de mână de maiestru, astfel abia la a cincea lovitură, broasca se sfărâmă şi ţândările uşii căzură pe covor, înăuntru.

Înfricoşaţi de hărmălaia lor şi de liniştea ce-i urmase, asediatorii se traseră puţin înapoi şi aruncară o ochire în cameră. Zăriră cabinetul în lumina domoală a lămpii, un foc zdravăn pâlpâind şi scăpărând în vatră, vasul cu apă susurându-şi refrenul uşor, un sertar sau două deschise, hârtii aşezate în ordine pe biurou, iar lângă foc cele necesare pentru ceai. Ai fi zis că e cea mai liniştită cameră şi, exceptând vitrinele cu produse chimice, cea mai banală din Londra în noaptea aceea.

Exact în mijlocul încăperii zăcea corpul unui om schimonosit, sgâlţâit încă de mişcări convulsive. Se apropiară în vârful picioarelor, îl întoarseră pe spate şi contemplară chipul lui Edward Hyde. Era îmbrăcat cu haine mult prea largi pentru ei, haine pe măsura doctorului; muşchii feţei se mişcau încă cu o aparenţă de viaţă, dar viaţa îşi luase drumul deabinelea. După fiola spartă în mână şi după mirosul puternic de migdală care plutea în aier, Utterson înţelese că privea trupul unui sinucigaş.

— Am sosit prea târziu, pentru a salva, fie pentru a pedepsi. Hyde şi-a făcut seama, şi nu ne mai rămâne decât să căutăm trupul stăpânului dumitale.

Cea mai mare parte a clădirei cuprindea amfiteatrul luminat de partea de sus care ocupa întregul parter, şi de cabinetul ce forma un etaj superior într'o extremitate, răspunzând în curte. Un coridor lega amfiteatrul cu uşa dinspre uliţă, iar cabinetul comunica deasemeni cu uşa aceasta printr'o a două scară. Mai erau câteva cămăruţe mohorâte şi un beciu mare. Toate încăperile fură examinate cu grijă. Cămăruţele nu cereau decât o ochire, căci toate erau goale, şi se vedea, după praful ce cădea de pe uşile lor, că nu fuseseră deschise de multă vreme. Beciul era plin de obiecte fără valoare, datând mai ales de pe timpul chirurgului, predecesorului lui Jekyll: de îndată, însă, ce deschiseră uşa, îşi dădură seama de zădărnicia unei mai ample cercetări când un morman de pânze de păianjen ce pecetluiau intrarea de ani de zile se nărui. Nicăieri nicio urmă de Henri Jekyll, mort sau viu.

Poole izbi cu piciorul în lespezile coridorului. „Desigur că este îngropat aici", spuse el ascultând sunetul.

— Sau poate a fugit, gândi Utterson şi se întură să examineze uşa de la stradă.

Era încuiată cu cheia și, în apropiere, pe lespezi, găsiră cheia pătată de rugină.

— Nu pare a fi fost întrebuințată, observă notarul.

— Întrebuinţată? repetă Poole. Nu vedeţi, domnule că e ruptă? caşicum cineva a călcat peste ea.

— Da, continuă Utterson, iar spărturile sunt şi ele ruginite.

Ambii bărbaţi se priviră cu spaimă.

— Nu mai ştiu ce să cred, Poolo, spuse notarul. Să ne înapoiem în cabinet.

Urcară scara în tăcere şi, aruncând încă din când când o privire îngrozită cadavrului, procedară la o examinare mai amănunţită a cabinetului. Pe o masă erau urme provenind din lucrări de chimie, diferite grămezi cu o sare albă pusă pe farfurioare de sticlă ca pentru o experienţă de la care nefericitul fusese abătut.

— E medicamentul pe care i-l aduceam în fiecare zi, spuse Poole.

Și, în momentul când vorbea, vasul cu apă se revărsă, producând un sgomot impresionant.

Veniră atunci lângă foc unde jilţul se oferea comod cu serviciul de ceai pregătit alături şi chiar cu zahărul în ceaşcă. Pe un raft se aflau câteva cărţi; una era deschisă lângă ceainic, şi Utterson se miră văzând că era un exemplar dintr'o carte de rugăciuni pentru care Jekyll exprimase de multe ori o mare stimă, adnotat de propria-i mână cu blesteme înfricoşătoare.

Apoi, în timp ce examinau încăperea, cercetătorii ajunseră la o oglindă în profunzimile căreia priviră cu o groază involuntară. Dar ea era întoarsă în aşa fel că nu le arăta decât licărirea roză jucându-se pe tavan,

focul scânteetor reflectat de o sută de ori de vitrinele dulapurilor şi figurile lor palide, temătoare, când se aplecau să privească.

— Oglinda asta a văzut lucruri ciudate, domnule, murmură Poole.

— Şi cu siguranţă că nimic însăşi, adăogă notarul cu acelaş ton. Căci la ce Jekyll… – fu cuprins, rostind numele, stăpânindu-şi slăbiciunea, – la ce îi puteau servi lui Jekyll? spuse el.

— Într'adevăr, glăsui Poole.

Se duseră apoi la masa de lucru. Pe biurou deasupra hârtiilor aşezate în ordine, un plic mare avea scris de mâna doctorului, numele d-lui Utterson. Notarul îl desfăcu şi câteva hârtii căzură pe podea. Primul era un testament redactat în aceiaşi termeni ciudaţi ca şi acela pe care înapoiase cu şase luni înainte. Urma să slujească de testament în caz de deces şi de act de donaţie în caz de dispariţie; dar în loc de numele lui Edward Hyde, notarul citi cu o uimire de nedescris numele lui Gabriel John Utterson. Se uită la Poole, pe urmă din nou la hârtie şi însfârşit la mortul lungit pe covor.

— Mi se învârteşte capul, spuse el. A avut tot timpul documentul acesta în stăpânirea lui; n'are niciun motiv să mă iubească şi desigur c'o fi fost înverşunat văzându-se înfrânt; cu toate astea, nu l-a distrus.

Ridică altă hârtie. Era o scrisoare scurtă, scrisă de mâna doctorului şi purtând data zilei.

— O, Poole, strigă notarul, astăzi el era în viaţă şi aci. Celălalt n'a putut să-l facă să dispară în aşa de scurtă vreme, desigur că încă trăieşte şi a fost nevoit să fugă! Dar, în cazul ăsta, unde a fug? şi cum? Şi, atunci, ne putem noi încumeta să declarăm sinuciderea de faţă? O, trebuie să fim prudenţi! Prevăd că putem încă să-l băgăm pe stăpânul dumitale în cine ştie ce grozăvie.

— De ce nu citiţi scrisoarea? întrebă Poole:

— Pentrucă mi-e frică, replică notarul cu solemnitate. Dee Domnul ca frica mea să fie fără motiv.

Îşi aruncă ochii pe hârtie şi citi următoarele:

„*Dragă Utterson*,

Când rândurile acestea vor cădea în mâinile dumitale, eu voi fi dispărut în împrejurări pe care nu le pot prevedea. Nu am darul dublei vederi, însă, instinctul meu şi toate circumstanţele situaţiei mele fără de nume îmi spun că sfârşitul e sigur şi apropiat. Citeşte atunci, mai întâi, istorisirea pe care Lanyon mi-a spus că ţi-a înmânat-o, iar dacă doreşti să ştii mai mult, recurge la spovedania

Nevrednicului şi nefericitului d-tale prieten,

HENRI JEKYLL”

— Era încă un document? întrebă Utterson.

— Uite-l, domnule, spuse Poole, şi-i prezintă un păchet destul de gros pecetluit în mai multe locuri.

Notarul îl băgă în buzunar.

— N'aş vrea să vorbim despre hârtia aceasta. Dacă stăpânul dumitale a fugit, sau dacă este mort, putem cel puţin să-i salvăm reputaţia. E acum ora zece. Trebuie să mă duc acasă şi să citesc în linişte documentele; mă voi înapoia, însă, înainte de miezul nopii, şi vom trimite atunci după poliţie.

Ieşiră, încuind cu cheia uşa amfiteatrului, şi Utterson, despărţindu-se încă odată de servitorii strânşi în jurul focului, în sala cea mare, se duse cu paşi greoi la biuroul său spre a citi cele două relatări ce urmau să lămurească misterul.

———————

CAP. IX.
Istorisirea d-rului Lanyon

La 9 Ianuarie, acum patru zile, primii cu poşta de seară o scrisoare recomandată, scrisă de mâna colegului meu, vechiul camarad de şcoală Henri Jekyll. Faptul mă miră mult, căci nu aveam deloc obiceiul să corespondăm. Îl văzusem şi chiar luasem masa cu el cu o seară înainte, şi nu puteam imagina nimic în raporturile noastre care să justifice o atare procedare. Conţinutul îmi spori uimirea, căci iată ce glăsuia scrisoarea:

„10 Decembrie 18...

Dragă Lanyon, Dumneata eşti unul dintre cei mai vechi prieteni ai mei, şi, măcar că am avut uneori idei diferite asupra unor chestiuni ştiinţifice, nu-mi pot aminti de nicio micşorare a afecţiunii noastre, cel puţin întrucât mă priveşte, N'a fost o zi în care, dacă mi-ai fi spus: "Jekyll, viaţa, onoarea, situaţia mea depind de dumneata", cu să nu-mi fi jertfit avutul sau mâna stângă că să te ajut. Lanyon, viaţa, onoarea, situaţia mea, sunt la cheremul dumitale; dacă nu te am astăseară, sunt pierdut. Ai putea să presupui, din cele ce preced, că vreau să-ţi cer ceva dezonorant. Apreciază singur. Îţi cer să amâni orice alt angajament pentru astă seară, – da, chiar de-ai fi chemat la căpătâiul uni împărat, – să iei o trăsură, dacă nu cumva ai trăsura dumitale afară, şi, cu scrisoarea aceasta în mână, să vii direct la mine. Poole, valetul meu, are ordine: îl vei găsi aşteptându-te cu un lăcătuş. Vei pune atunci să se forţeze uşa cabinetului meu, şi vei intră singur, vei deschide dulapul de sticlă (litera E) pe mâna stângă; vei strica broasca, dacă e încuiat, şi vei scoate, cu tot conţinatul său aşa cum se găseşte al patrulea sertar de sus sau (ceoace este acelaş lucru) al treilea de jos. În sbuciumul meu cumplit, am o teamă morbidă să nu te induc în eroare; dar, chiar dacă eu mă înşel, poţi să cunoşti sertarul la care mă refer, după conţinut: prafuri, un flacon şi-un caiet. Te rog să duci sertarul acela, aşa cum este, la Cavendish Square.

Asta-i prima parte a serviciului; iată acum a doua. Vei fi înapoi, dacă pleci de îndată ce primeşti rândurile acestea, cu mult înainte de miezul nopţii; dar vreau să-ţi las răstimpul acesta, nu numai de teama vreunui obstacol ce nu se poate nici preveni, nici prevedea, ci şi pentrucă e preferabil să aştepţi până se vor fi culcat servitorii dumitale pentru ceeace rămâne de făcut. La miezul nopţii, deci, îţi cer să fii singur în cabinetul dumitale de consultaţii, să introduci singur în casă pe-un om ce se va prezinta în numele meu, şi să-i predai sertarul pe care îl vei fi adus din cabinetul meu. Atunci îţi vei fi jucat rolul şi fi câştigat recunoştinţa mea. Peste cinci minute, dacă stăruieşti pentru o explicaţie, vei înţelege că măsurile acestea sunt de o importanţă capitală, şi că, prin neglijarea vreuneia, oricât de bizare ţi s'ar părea, ai putea să-ţi încarci conştiinţa cu moartea mea sau cu pierderea situaţiei mele.

Am încredere că nu vei trata cu uşurinţă acest apel; inima mi se strânge şi mâna îmi tremură numai la gândul unei atari posibilităţi. Cugetă că, în ceasul acesta, mă aflu într'o situaţie ciudată, copleşit de-o profundă, durere pe care n'ar putea-o exagera nicio imaginaţie, şi totuş sunt sigur că, dacă vrei să urmezi punctual instrucţiile mele, necazurile mele se vor risipi. Ajută-mă, dragă Lanyon, şi salvează-l pe

Prietenul d-tale, H. J. P.S.

P.S. – Lipisem scrisoarea când o nouă spaimă îmi năpădi sufletul. E cu putinţă ca poşta să-mi joace renghiul şi ca scrisoarea să nu-ţi parvină decât mâine dimineaţă. În acest caz, dragă Lanyon, fă ce ţi-am cerut la ora când îţi va conveni în timpul zilei; şi, încă odată aşteaptă-mi mesagerul la miezul nopţii. Va fi prea târziu, poate, iar dacă noaptea aceia trece fără niciun eveniment, să ştii că nu-l vei mai vedea niciodată pe Henri Jekyll".

După ce am citi scrisoarea, am fost sigur că colegul meu era nebun; dar deşi nu avui nicio îndoială în această privinţă, m'am simţit obligat să fac ceeace îmi cerea. Cu cât înţelegeam mai puţin încâlceala aceea cu atât mai puţin îmi dădeam seama de importanţa ei; iar un apel aşa de stăruitor nu putea să fie neglijat fără o gravă răspundere. În consecinţă, mă sculai de la masă, luai o trăsară, şi mă dusei deadreptul la Jekyll.

Valetul m'aştepta; primise cu aceeaş poştă instrucţiuni printr'o scrisoare recomandată şi trimisese îndată după un lăcătuş şi-un tâmplar. Lucrătorii sosiră în timp ce noi vorbeam, şi pornirăm în grup la amfiteatrul bătrânului doctor Deuman; pe-acolo (după cum ştii desigur) se intră foarte uşor în cabinetul particular al lui Jekyll. Uşa era foarte solidă, broască excelentă; tâmplarul mărturisi că-i va fi foarte greu şi va făcea mari stricăciuni dacă ar trebui să recurgă la forţă, dar lăcătuşul era aproape pe punctul să renunţe. Dar el era un lucrător îndemânatec astfel că, după două ore de muncă, uşa fu deschisă. Dulapul marcat E nu era încuiat, încât trăsei sertarul, îl umplui cu paie îl înfăşurai într'un postav şi-l dusei la Cavendish Square.

Acolo m'apucai să'i examinez conţinutul. Pachetele cu prafuri erau destul de bine făcute, dar nu cu grija unui farmacist, încât se vedea că erau propria fabricaţie a lui Jekyll, iar când deschisei un plic găsii un fel se simplă sare cristalină de culoare alba. Fiola care îmi atrase apoi atenţia părea plină pe jumătate cu un lichid sângeriu cu miros foarte pătrunzător şi care, după impresia mea, conţinea fosfor şi un eter volatile. Asupra celorlalte ingrediente nu putui să fac nici o deducţie. Caietul, foarte obişnuit, nu conţinea decât o serie de date. Ele se întindeau pe o perioadă de numeroşi ani, dar remarcai că încetaseră brusc de aproape un an. Ici-colo, o scurtă observaţie era adăogată datei, îndeobşte un singur cuvânt „dublu" prezintându-se poate de şase ori la un total de câteva sute de date şi, într'un rând, aproape la începutul listei şi urmat de mai multe semne de exclamaţie „eşec total!!!" Toate acestea, deşi ascuţindu-mi curiozitatea, mă lămureau prea puţin. Mai vedeam o fiolă cu un anume amestec, o hârtie cu o anume sare, şi note relative la o serie de experienţe ce nu duseseră (ca mai toate experientele lui Jekyll) lă niciun rezultat de folos practic. Cum putea să atingă prezenţă acestor lucruri, în casa mea, onoarea, spiritul său viaţa capriciosului meu coleg? Dacă trimisul său putea să meargă într'un anume loc, de ce nu se putea duce într'altul? Şi, chiar admiţând vreo piedică, de ce eram dator să-l primesc pe domnul acela în taină? Cu cât meditam mai mult, cu atât cugetam că era vorba de-un caz de nebunie; îi trimisei, totuş, pe servitorii mei să se culce şi încărcai un revolver vechiu pentru cazul când aş fi fost obligat să mă apăr.

Abia sunase miezul nopţii, şi ciocanul deafară răsună încetişor. Mă dusei singur auzind chemarea şi găsii un omuleţ ghemuit lângă stâlpii tindei.

— Vii din domnului Jekyll?" întrebai eu.

Cu un gest stingherit, el îmi făcu semn că da; când îl rugai să intre, nu se execută fără o privi scrutătoare în întunericul squarului. Mult departe înainta un poliţai cu felinarul în mână şi, la vederea lui avui impresia că musafirul meu a tresărit şi s'a grăbit mai tare.

Amănuntele acestea mă izbiră, mărturisesc, pe când îl urmam în lumina strălucitoare a sălii de consultaţii ţineam mâna pe armă. Aci avui, cel puţin, prilejul să-l văd bine. Nu-l mai întâlnisem până atunci, desigur. Era scund, după cum am spus; mă surprinse expresia izbitoare a chipului său, un remarcabil amestec de vioiciune musculară, o aparenţă de debilitate şi, – ultimă remarcă, nu cea mai puţin importantă, – tulburarea ciudată pricinuită de apropierea lui. Simţeam un început de înţepeneală urmat de o slăbiciune pronunţată a pulsului. Pusei în momentul acela efectul acesta pe seama temperamentului meu, a unui desgust personal şi mă mirai numai de acuitatea simptomelor; dar, după aceea, am avut motive să cred că pricina se găsea mult mai profund în natura omului, atârnând de un îndemn mai nobil decât ura.

Omul acesta (care, din primul moment al intrării sale trezise astfel în mine ceeace pot să indic numai sub numele unei curiozităţi pline de desgust), era îmbrăcat într'un fel ce ar fi făcut ridicolă o persoană obişnuită: vestmintele, deşi dintr'un postav de bună calitate şi o croială serioasă, erau mult prea mari pentru el în toate senzurile; pantalonii îi atârnau şi erau sumeşi ca să nu se târască pe jos, talia hainei era sub şolduri, iar gulerul se căsca larg pe umeri. Lucru ciudat, straiele astea ridicole nu mă făceau de loc să râd. Ba mai de grabă, cum era ceva anormal şi suspect în însăşi esenţa făpturii din faţa mea, ceva izbitor, surprinzător şi revoltător, – noua nepotrivire părea că-i stă bine şi că-i sporeşte bizareria; astfel că interesului pe care îl arătam naturii şi caracterului omului, se adăoga o curiozitate relativă la origina, viaţa, averea şi situaţia sa socială.

Observaţiile acestea care ocupă atâta loc în notele de faţă nu cerură totuş decât câteva secunde. Vizitatorul meu ardea, de-o sumbră pasiune.

„Îl aveţi? exclamă el. Îl aveţi?"

Şi era aşa de nerăbdător că puse chiar mâna pe braţul meu ca pentru a mă scutura.

Îl respinsei simţind la atingerea lui o durere glacială care curgea în sângele meu.

„Hei, domnule, spusei, uitaţi că n'am avut încă plăcerea să vă fac cunoştinţa. Luaţi loc, vă rog".

Îi dădui exemplul; mă aşezai pe scaunul meu obişnuit imitând cât mai mult felul de a mă purta cu bolnavii, atâta cât ora târzie, natura preocupărilor şi groaza inspirată de vizitatorul meu, îmi îngăduiau.

„Vă cer iertare, doctore Lanyon, răspunse el destul de politicos. Aveţi toată dreptatea, şi nerăbdarea m'a făcut să uit regulile politeţei. Vin aci la cererea colegului dumneavoastră, doctorul Henri Jekyll, într'o afacere care va dura puţin timp, şi după câte am înţeles…"

Se opri, duse mâna la gât şi putui să văd, în ciuda calmului său aparent, că lupta împotriva apropierii unui atac de nervi. „după câte am înţeles, un sertar..."

Mi se făcu atunci milă de neliniştea vizitatorului meu şi, poate, întrucâtva de curiozitatea mea tot mai mare.

„Poftim, domnule", spusei indicând sertarul care se găsea pe podea, dinapoia unei mese, acoperit încă cu postavul.

El dădu buzna, pe urmă şovăi şi-şi duse mâna la inimă; puteam să aud cum îi scrâşnesc dinţii din cauza mişcării convulsive a fălcilor, iar chipul lui era aşa de oribil la vedere încât mă alarmai totodată pentru viaţa şi raţiunea sa.

„Veniţi-vă în fire", îi spusei.

El se întură spre mine cu o strâmbătură înfricoşătoare şi, îmboldit parcă de desnădejde, smulse postavul. Când văzu conţinutul, izbucni într'un plâns ce exprima o aşa de profundă uşurare încât rămăsei împietrii.

Iar peste un moment, cu o voce destul de calmă:

„Aveţi un pahar gradat?" întrebă el.

Mă ridicai, nu fără o sforţare, şi-i dădui ce ceruse.

El îmi mulţumi cu un semn din cap, zâmbind, turnă câteva picături din lichidul roşu şi adăogă un praf. Amestecul, la început de o culoare roşiatică, se limpezi pe măsură ce cristalii se topeau, începu să fiarbă şi să arunce câţiva vapori fumegânzi. Deodată clocotirea încetă, compoziţia deveni de un purpuriu încă se decoloră din nou, mai încetişor, într'o nuanţă verzuie ca apa. Vizitatorul meu, care examinase cu atenţie metamorfozele acestea, zâmbi, puse paharul pe masă, apoi se întoarse şi mă privi cu aier sfredelitor.

„Şi acum să aranjăm restul, spuse el. Vreţi să fiţi înţelept? vreţi să fiţi călăuzit? îmi permite-ţi să iau paharul acesta în mână şi să plec fără altă lămurire? sau dorinţa de-a şti vă stăpâneşte prea mult? Gândiţi-vă înainte de a răspunde, căci se va făcea după cum veţi dori. Aşa cum veţi hotări, veţi rămâne cum eraţi înainte, nici mai bogat, nici mai înţelept, dacă nu cumva simţimântul serviciului adus unui om într'o ucigătoare situaţie poate fi socotit ca o bogăţie a sufletului. Ori, dacă preferaţi să ştiţi, o nouă provincie a ştiinţei şi noui drumuri spre renume şi putere se vor întinde în faţa dumneavoastră, aci, în încăpere, imediat; iar vederea dumneavoastră va îi uluită de o minune care ar putea să încremenească şi scepticismul lui Satan.

— Domnule, spusei eu afectând un sânge rece pe care nu-l aveam câtuş de puţin, dumneavoastră vorbiţi în enigme şi nu veţi fi poate mirat aflând că vă ascult fără o prea mare încredere. Dar am adus prea inexplicabile servicii, ca să mă opresc înainte de-a fi văzut sfârşitul.

— Bine, reluă vizitatorul meu. Lanyon, vă reamintiţi făgăduielile: ce se va întâmpla, rămâne sub pecetea secretului profesional. Şi acum, dumneavoas care aţi fost atâta timp aservit celor mai înguste şi mai materiale ţeluri, care aţi tăgăduit puterile medicinei transcendentale, care v'aţi ironizat superiorii, – priviţi!"

Duse paharul la buze şi-l bău dintr'o înghiţitură. Urmă un strigăt; se clătină, făcu câţiva paşi şovăielnici,

apucă masa şi se sprijini de ea, privind cu ochii injectaţi de sânge, gâfâind cu gura căscată şi, pe când mă uitam, avui impresia că văd producându-se o schimbare, – părea că se îngroaşe, figura lui se înegri deodată, trăsăturile părură că topesc şi se transformă, – iar peste o clipă sărisem în picioare şi mă trăsesem cu un salt în perete, braţul ridicat spre a mă apăra împotriva minunii, mintea copleşită de groază. „Dumnezeule!" strigai de mai multe ori, căci faţa ochilor mei, – palid, tremurând, pe jumătate leşinat şi bâjbâind ca un om înviat, – stătea Henri Jekyll!

Ce mi-a spus el în ceasul următor, nu simt dorinţa să notez. Sufletul mi-e bolnav de cele ce-am văzut şi auzit; şi chiar acum, cu toate că spectacolul se şterge, mă întreb dacă cred într'însul, şi nu pot să răspund. Viaţa mea e tulburată în adâncurile ei; somnul m'a părăsit; spaimele cele mai ucigătoare mă asaltează în toate ceasurile din zi şi noapte; simt că zilele mele sunt numărate şi că voi muri; şi totuş voi muri fără să cred. Cât priveşte mârşevia morală care omul mi-a desvăluit-o cu lacrimi de căinţă, nu mă pot gândi la ea fără o înfiorare de groază. Nu voi spune decât un lucru, Utterson, şi acesta (dacă izbuteşti să dai crezare) va fi mai mult decât suficient. Făptura care s'a strecurat în casa mea, în noaptea aceea, după propria mărturisire a lui Jekyll, era cunoscută sub numele de Hyde şi urmărită pretutindeni ca asasin al lui Carew.

HASTIE LANYON

CAP. X.

Expunerea completă, de către Henry Jekyll, a afacerii

M'am născut în anul 18..., cu o mare avere, înzestrat, în plus, cu mari aptitudini intelectuale, cu înclinarea pentru lucru, dornic să obţin stima celor mai cuminţi şi mai buni semeni ai mei, şi astfel, precum s'ar putea presupune, cu toate garanţiile unui viitor onorabil, strălucitor. În realitate, cel mai grav dintre cusururile mele a fost o năvalnică nevoie de plăceri, care a constituit fericirea multora, însă pe care o conciliai anevoie cu dorinţa imperioasă de-a purta capul sus şi de-a păstra în faţa lumii o atitudine de excepţională seriozitate.

Deaceea îmi tăinui plăcerile, iar când ajunsei la vârsta maturităţii, când începui să observ în juru-mi şi să-mi dau seama de progresele situaţiei mele sociale, mă pomenii în prada unei duplicităţi profunde. Mulţi oameni s'or fi mândrit cu anormalităţile de care mă făcusem vinovat, dar din punctul înalt de vedere, moral, în care mă plasam, eu le priveam şi le tăinuiam cu o senzaţie aproape morbidă de ruşine. Mă făcea astfel mai mult nobleţa aspiraţiilor mele decât vreo degradare datorită greşelilor, şi un şanţ mai adânc, decât pentru majoritatea oamenilor, despărţea în mine regiunile acelea ale binelui şi răului ce divizează şi alcătuiesc dubla natură omenească. În atari împrejurări, cugetam profund şi serios asupra asprei legi a vieţii care se găseşte la temelia religiei şi este unul dintre cele mai îmbelşugate izvoare de tristeţă.

În ciuda acestei duplicităţi, nu eram câtuş de puţin ipocrit; ambele laturi ale personalităţii mele erau absolut sincere; nu erau mai mult eu însumi când aruncam orice rezervă şi mă cufundam în ruşine, decât când lucram la lumina zilei, pentru progresul ştiinţei sau uşurarea necazurilor şi-a suferinţelor. Direcţia studiilor mele ştiinţifice ducând spre misticism şi transcendenţă, reacţionă şi vărsă o lumină puternică asupră conştienţei ce aveam despre un război perpetuu între ambele tendinţe.

În fiecare zi, totodată prin latura morală şi latura intelectuală a spiritului meu, eram îndrumat astfel, fără oprire, tot mai aproape de adevărul a cărui parţială descoperire m'a condamnat la un naufragiu aşa de cumplit: că omul nu e cu adevărat unul, ci doui. Spun doui, deoarece propria mea cunoaştere nu merge dincolo de acest punct. Vor urma alţii, mă vor depăşi alţii în acest studiu, şi mă încumet să bănuiese apoi, se va recunoaşte că omul este o adevărată împreunare de numeroşi indivizi, diferiţi şi independenţi. Întrucât mă priveşte, după felul meu de viaţă, înaintam sigur într'o direcţie, numai într'una. Cu privire la moralitate, şi'n propria-mi persoană, învăţai să recunosc cea mai deplină şi primitivă dualitate a omului. Văzui că două naturi îşi disputau conştiinţa mea, dacă se putea crede cu drept cuvânt că una sau alta era meu, numai pentrucă amândouă formau personalitatea mea; şi, de la început, înainte chiar ca descoperirile mele ştiinţifice să fi început a-mi sugera posibilitatea unei atari minuni, învăţasem să mă complac, ca într'o reverie plăcută, cu gândul speranţei acestor elemente.

Dacă, îmi spuneam, fiecare ar putea să fie localizat într'o personalitate distinctă, viaţa ar fi scăpată de tot ce este insuportabil; cel rău ar putea să-şi urmeze calea fără să se teamă de năzuinţele şi remuşcările gemenelui său cinstit, iar cinstitul ar putea să înainteze cu fermitate şi siguranţă pe drumul drept, săvârşind faptele virtuoase în care îşi găseşte plăcerea, fără a mai fi expus ruşinei şi remuşcărilor din cauza faptelor demonului său strein. Blestemul specie omeneşti este că făpturile acestea sunt legate împreună, – că, în conştiinţa zbuciumată, gemenii duşmani luptă ne'ncetat între ei. Cum să-i disociezi?

Ajunsem aci cu gândurile mele când, precum am spus, o rază a luminat, de la masa laboratorului meu, subiectul. Începui să remarc, mai profund decât oricând, imaterialitatea tremurândă a învelişului nostru trupesc ce pare aşa de solid, consistenţa sa de ceaţă efemeră. Găsii unele produse care au puterea de-a scutura şi alunga vestmântul de carne, aşa cum vântul poate să ducă pânza unui cort. Pentru două motive temeinice, nu voi intra adânc în această parte ştiinţifică a spovedaniei mele. Mai întâi pentrucă aflai pe socoteala mea că povara fatală a vieţii noastre este legată pentru deapururi de umerii noştri, iar când încerci s'o lepezi ea revine asupra noastră cu o greutate mai copleşitoare şi mai cumplită. În al doilea rând, aşa cum

relatarea mea o va arăta, – vai! – prea vădit, pentrucă descoperirile mele erau incomplete. Atât va fi deajuns: recunoscui nu numai că trupul meu era simpla emanaţie a anumitor puteri ale spiritului meu, dar căutai să compun un drog prin care aceste puteri vor îi detronate din supremaţia lor; astfel, va apărea o a doua formă care nu-mi va fi mai puțin naturală, deoarece ea va fi expresia şi va purta pecetea celor mai inferioare elemente ale sufletului meu.

Şovăi multă vreme înainte de a supune probei practice, teoria. Ştiam bine că riscam moartea, căci un drog îndeajuns de puternic pentru a stăpâni şi sgudui însăşi fortăreaţa identității, putea, cu cel mai neînsemnt grăunte de doză prea tare, sau la cea mai mică nepotrivire a momentului când aş lua-o, să spulbere complet tabernacolul material pe care căutam să-l schimb. Dar ispita unei descoperiri aşa de ciudate şi importante domină însfârşit sugestiile temerei. Îmi preparasem medicamentul de multă vreme; cumpărai, într'un rând, de la o drogherie, o cantitate mare dintr'o sare specială despre care ştiam, după experienţele mele că este ultimul ingredient necesar; şi, târziu, într'o noapte blestemată, compusei elementele, le privii cum clocotesc şi fumegă împreună în pahar, iar când se termină clocotirea, băui, într'un moment de curaj, doctorial.

Simţii dureri chinuitoare: o sfărâmare de oase, o greaţă şi o groază în suflet care nu poate fi depăşită în ceasul naşterii sau al morţii. Apoi agonia dispăru repede, şi-mi revenii caşicum scăpam dintr'o boală gravă. Era ceva ciudat în senzaţiile mele, măcat că negrăit de nou, şi, din chiar cauza acestei noutăţi, nespus de plăcut. Mă simţii mai tânăr, mai uşor, mai fericit fiziceşte; moralmente, de o indiferenţă îmbătătoare. Mă simţii, din primul moment al acestei vieţi, mai rău, de zece ori mai rău, sclavul perversităţii mele originale; iar gândul acesta mă aţăţa şi mă ameţea ca vinul. Întinsei mânile, exultând în noutatea acestor senzaţii şi obsorvai atunci că mă micşorasem.

Nu era nicio oglindă, în epoca aceea, în sala mea; aceea care se găseşte lângă mine când scriu acum, a fost adusă mai târziu cu scopul să examinez transformările. Totuş noaptea era pe sfârşite şi, în ciuda întunericului, se simţea apropierea zorilor; persoanele din casa mea dormeau adânc, astfel că mă încumetai, beat de speranţă şi triumf, să umblu în noua mea formă până'n camera de culcare. Străbătui curtea unde constelaţiile priveau, mi se părea, cu uimire, prima făptură de acest fel pe care vigilenţa lor niciodată adormită le-o arătase. Mă strecurai prin coridoare, văzui pentru pentru prima dată aspectul lui Edward Hyde.

Vorbesc aici numai prin intuiţie, spunând nu ce ştiu, ci ceeace cred mai probabil. Latura rea a firii mele, căreia îi transferasem acum puterea de-a îmbrăca o formă omenească, era mai puţin robustă şi mai puţin desvoltată decât cea bună pe care o depusesem. În cursul vieţii mele care a fost, în definitiv în nouă zecimi, o viaţă de sforţări, de virtute şi de stăpânire de sine, ea fusese mult mai puţin exercitată şi mai puţin epuizată. Deaceea, cum îmi închipti, Eduard Hyde era mai scund, mai subţire şi mai tânăr decât Henri Jekyll. După cum binele strălucea pe figura unuia, răul era scris limpede şi vizibil pe-a celuilalt. În afară de asta, răul (pe care îl cred încă latura morbidă a omului) lăsase pe trupul său o amprentă de diformitate şi de degenerare. Şi, cu toate acestea, când priveam imaginea respingătoare din oglindă, nu simţeam niciun desgust, ci mai degrabă dorința vie de a-i ura bun-venit. Eram şi acesta eu însumi. Mi se părea natural şi uman. În ochii mei părea o icoană mai vie a sufletului, mai expresiv mai simplu decât chipul nedesăvârşit şi divizat pe care deobicei, până atunci, îl numisem al meu. Şi asupra acestui punct aveam, fără îndoială, dreptate. Am remarcat că, atunci când deveneam Edward Hyde, putea să se apropie nimeni de mine fără să încerte la început o temere vădită. Asta se datora, după opinia mea, faptului că fiinţele omeneşti, aşa cum le întâlnim sunt un amestec de bine şi de rău; şi numai Edward Hyde era în întregime rău.

Zăbovii un moment la oglindă: a doua şi convingătoarea experiență trebuia încercată; rămânea de văzut dacă îmi pierdusem identitatea pentru deapururi, şi dacă se impunea să fug, înainte de sosirea zilei, din casa mea care nu mai era a mea; şi, grăbindu-mă să mă înapoiez, în cabinetul meu, preparai din nou şi băui cupa; suferii încă odată chinurile morţii şi, încă odată, mă regăsii pe mine cu caracterul, statura şi chipul lui Henri Jekyll.

În noaptea aceea ajunsesem la răspântia fatală. Dacă ajungeam la descoperirea mea sub imperiul unor

năzuinţe generoase sau pioase, totul s'ar fi petrecut altfel şi, din agoniile de naştere şi moarte, ieşeam înger în loc de demon. Drogul acţiona fără discernământ; nu era nimic diabolic, nici divin; sgâlţâia numai porţile ce întemniţau natura mea; şi, asemenea captivilor din Philipine, cel întemniţat, evada. În momentul acela virtutea mea dormita; spiritul răului, ţinut treaz, de ambiţie, era sprinten, gata să prindă ocazia, iar rezultatul a fost Edward Hyde. Aveam acuma două caractere şi două aspecte, unul absolut rău, iar celalt încă fostul Henri Jekyll, amestec necorect care nu se putea nici schimba, nici ameliora.

Era dejuns să beau cupa, ca să mă eliberez îndată de corpul profesorului cunoscut, şi să-l iau, ca pe-o manta groasă, pe acela al lui Edward Hyde.

Zâmbeam la ideea aceasta, ea mi se înfăţişa atunci hazlie şi-mi făceam pregătirile cu cea mai mare atenţie. Cumpărai şi mobilai casa din Soho unde Hyde fu urmărit de poliţie, şi luai ca menajeră o făptură pe care o ştiam foarte puţin flecară şi fără scrupule. La mine anunţai servitorilor că un domn Hyde (pe care-l descrisei) avea să se bucure de libertate deplină şi de toată puterea în casa din squar; iar pentru a prea preîntâmpina orice neplăcere, mă înfăţişai acolo sub a doua mea formă. Scrisei apoi testamentul acela pentru care dumneata ai făcut atâtea obiecţiuni; încât, dacă mi întâmpla ceva în persoana d-rului Jekyll, puteam s'o adopt pe-a lui Edward Hyde fără pierdere pecuniară. Şi, garantat astfel, după cum îmi închipuiam, de-o parte şi de alta, începui să profit de imunitatea ciudată a situaţiei mele.

Am putut, ca atare, cel dintâi, să merg sub ochii lumii, încărcat de onestitate simpatică, şi, într'o clipă ca un şcolar, să arunc împrumuturile, şi să-mi dau drumul într'un oceau de libertate. Pentru mine, sub mantaua de nepătruns, siguranţa era desăvârşită. Gândeşte-te, nu existam! Era deajuns să cale pragul laboratorului, să înghit, după o secundă, două, băutură pe care o ţineam gata întotdeauna; şi, orice ar fi făcut, Edward Hyde dispărea ca răsuflarea pe o oglindă; iar acolo, în locul lui, liniştit, pregătindu-şi lampa de lucru în cabinetul său, un om care-şi putea permite să râdă de bănuieli: Henri Jekyll.

Edward Hyde era o fiinţă în întregime rea. Toate actele, toate gândurile sale, se concentrau asupră-i; cu o lăcomie bestială se îmbăta de plăcerea ce-i pricinuiau suferinţele altuia, şi se arăta neînduplecat ca un om de piatră. Henri Jekyll se înspăimânta uneori de actele lui Edward Hyde; dar situaţia se abătea dela legile obişnuite şi slăbea cu viclenie puterea conştiinţei. La urma urmei Hyde şi numai Hyde era de vină. Jekyll nu devenea mai rău; îşi regăsea toate calităţile, cel puţin în aparenţă, se grăbea chiar, când era cu putinţă, să repare răul făcut de Hyde. Şi, aşa, conştiinţa lui dormita.

Nu am intenţia să mă opresc în amănunt asupra infamiilor în faţa cărora închideam ochii (căci şi acum cu greu pot să admit că eu m'am făcut vinovat de ele); vreau numai să indic avertismentele tot mai puternice care anunţau pedeapsa ce veni. Mi se întâmplă o aventură, dar cum ea nu aduse nicio consecinţă, o voi menţiona numai. Un act de cruzime săvârşit asupra unui copil stărui în contra mea furia unui drumeţ pe care îl recunoscui deunăzi în persoana rudei dumitale; mă temui un moment de viaţa mea şi, însfârşit, ca să potolească prea îndreptăţita lor vrăjmăşie, Edward Hyde fu nevoit să-i aducă până la uşă şi să le dea un cec pe numele lui Henri Jekyll. Dar pericolul fu lesne îndepărtat apoi deschizând la altă bancă un cont pe numele lui Edward Hyde personal; iar când, cu un scris prefăcut, furnizasem dublului meu o semnătură, mă socoteam la adăpostul destinului.

Cu vreo două luni înainte de asasinarea lui Sir Danvers ieşisem într'una din expediţiile mele şi mă înapoiam la o oră târzie; mă trezii, a doua zi, în patul meu, cu senzaţii ciudate. Zadarnic privii în jurul meu, zadarnic văzui mobilierul şi proporţiile mari ale camerei mele ce da spre squar, zadarnic recunoscui desenul perdelelor de la pat şi forma patului de mahon, ceva îmi spunea cu stăruinţă că nu mă aflam unde credeam că sunt, că nu mă trezisem acolo unde mi se părea, ci în camera din Soho unde aveam obiceiul să dorm sub forma lui Edward Hyde. Zâmbii de ideea aceasta şi începui cu lenevie să caut elementele acest iluzii, recăzând din când în când într'o aţipeală plăcută. Dar, într'un moment de trezire, privirile îmi căzură asupra mânii mele. Mâna lui Henri Jekyll era (după cum ai remarcat deseori) aceea a unui doctor prin forma şi dimensiunile ei: era mare, puternică, albă şi frumoasă. Dar mâna pe care o vedeam acum, destul de precis,

în lumina gălbuie a unei dimineţi londoneze, odihnindu-se pe jumătate închisă, pe pătură era uscată, noduroasă, de-o paloare lividă, şi acoperită de peri negri. Era mâna lui Edward Hyde.

Desigur c'am privit-o ţintă aproape o jumătate de minut, cufundat în stupiditatea pură a uimirii, mai înainte ca groaza să se trezească în pieptul meu, subit şi impresionant ca sunetul ţimbalelor; svâcni din pat şi mă năpustii la oglindă. Văzând figura din faţa ochilor, sângele îmi îngheţă. Da, mă culcasem ca Henri Jekyll şi mă trezeam ca Edward Hyde. Cum să explic asta? mă întrebam; şi, cu un alt acces de groază, cum să remediez situaţia? Dimineaţa înainta; servitorii erau în picioare; toate drogurile mele se găseau în cabinet; călătoria din locul unde stăteam buimac, era lungă; trebuia să cobor două scări, să străbat culoarul din fund, apoi curtea şi amfiteatrul. Puteam, desigur, să-mi acopăr faţa, dar la ce bun din moment ce eram incapabil să ascund transformarea staturii mele? Atunci însă, cu o uşurare plină de nespusă plăcere, mi-adusei aminte că servitorii se obişnuiseră cu du-te–vino celui de al douilea eu al meu. Mă îmbrăcai curând, atâta cât eram în stare, cu haine pe măsura mea obişnuită; străbătui curând casa, unde Bradshaw mă privi ţintă şi se trase înapoi văzându-l pe d. Hyde la o atare oră şi în astfel de straie; iar peste zece minute, d-rul Jekyll îşi reluase propria-i formă şi se aşeza cu o frunte posomorită, chipurile să mănânce.

Firește, pofta mea a fost mică. Inexplicabilul incident, anularea experienţelor mele precedente, părea că scrie, asemenea degetului babilonian pe zid, slovele judecății mele, şi m'apucai să chibzuiesc, mai serios decât oricând, la consecinţele şi posibilităţile dublei mele existenţe. Partea aceea din mine pe care avusesem puterea s'o produc, fusese în ultimul timp foarte activă şi întărită; mi se păruse, de curând, că trupul lui Edward Hyde a crescut, că simţeam sub forma aceasta o mai generoasă năvală de sânge, şi întrevăzui pericolul că, dacă lucrul se prelungea prea mult, echilibrul naturii mele ar putea să fie răsturnat într'un mod permanent, puterea de schimbare după voie, pierdută, iar caracterul lui Edward Hyde ar deveni irevocabil al meu. Tăria drogului nu-şi manifestase totdeauna efectele în chip egal. Odată, la începutul încercărilor mele, nu dăduse niciun rezultat; deatunci fusesem obligat, în mai multe ocazii, să dublez doza într'un rând, cu un infinit risc de moarte, s'o triplez, iar aceste rare incertitudini aruncaseră atunci singura umbră asupra mulţumirii mele. Dar, acum, şi la lumina întâmplării de dimineață, trebuia să constat că pe când la început, dificultatea fusese să lepăd trupul lui Jekyll, ea se strămutase, treptat dar hotărât, în partea cealaltă. În consecinţă, totul părea să indice că pierdusem treptat stăpânirea asupra eu-lui meu primitiv, cel mai bun, încorporându-mă încet cu eu cel de-al douilea şi mai rău.

Simţeam acum că trebuie să aleg între unul şi altul. Ambele mele firi aveau memoria în comun, dar toate celelalte facultăți erau foarte inegal împărţite între ele. Jekyll (care era un aliaj), privea şi împărțea, când cu cea mai mare temere, când cu un gust foarte pronunţata plăcerile şi aventurile lui Hyde; dar Hyde îi era indiferent lui Jekyll, sau nu-şi amintea de el decât cum banditul de pe munte îşi aminteşte de peştera în care se adăpostește de urmăriri. Jelyll avea mai mult decât interesul unui părinte; Hyde, mai mult decât indiferența unui fiu.

Încredinţându-mi soarta lui Jekyll, însemna să mor pentru acele pofte pe care le ascultasem atâta timp cu indulgență şi pe care începeam, de câtva timp, să le satisfac. Încredinţând-o lui Hyde, însemna să mor pentru o mie de interese şi aspirații, şi să devin, deodată şi pentru totdeauna, o făptură dispreţuită, fără prieteni. Târgul putea să pară înegal; dar mai era o consideraţie de luat în seamă; pe când Jekyll va suferi crud în focurile abstinenţei, Hyde nu va fi măcar conştient de tot ce pierduse. În aceste ciudate împrejurări, termenii desbaterei erau vechi şi cunoscuţi ca însuşi omul; deseori aceleaşi mobiluri şi aceleaşi alarme aruncă zarul pentru vreun păcătos ispitit şi tremurând; şi s'a întâmplat cu mine ca şi cu marea majoritate a semenilor mei: alesei partea mai bună şi-mi lipsi tăria s'o păstrez.

Da, îl preferai pe doctorul vârstnic şi mâhnit, înconjurat de prieteni şi dezmierdând speranţe cinstite; şi spusei un adio hotărît libertăţii, tinereţii relative, mersului uşor, pulsului viguros de care mă bucurasem sub deghizarea lui Hyde. Făcui alegerea aceasta, poate, cu o rezervă inconştientă, căci nu părăsii casa din Soho, şi nu nimicii hainele lui Edward Hyde ce rămaseră pregătite în cabinetul meu. Timp de două luni, totuş,

rămăsei credincios hotăririi mele; timp de două luni dusei o viaţă de-o austeritate mai mare decât oricând şi, drept compensaţie, avui aprobarea conştiinţei mele. Dar vremea şterse, puţin câte puţin, însufleţirea nelinişti-lor mele: laudele conştiinţei mi se părură fireşti; începui să fiu chinuit de frământări, caşicum Hyde lupta pentru libertatea sa; şi însfârşit, într'un ceas de slăbiciune morală, compusei încă odată şi înghiţi-i băutura transformatoare.

Nu-mi închipui, când um beţiv stă de vorbă cu sine despre viciul său, că el este odată la cincisute de ori mişcat de primejdiile ce-l pândesc din cauza brutalei sale nesimţiri fizice: nu făcusem nici eu, atâta timp cât îmi examinasem situaţia, suficient credit completei insensibilităţi morale şi promptitudinii zănatete la rău, – trăsăturile caracteristice ale lui Edward Hyde. Totuş deacolo veni pedeapsa mea. Simţeam, când luam băutura, o dispoziţie neînduplecată şi furioasă la rău. Presupun că aceasta răscoli în sufletul meu tortura de neastămpăr cu care ascultai politeţele victimei nefericite. Declar în faţa lui Dumnezeu că niciun om cu mintea sănătoasă nu s'ar fi făcut culpabil de crimă pentru o provocare aşa de jalnică, şi lovii într'o stare de spirit nu mai cu judecată decât aceea în care copil bolnav poate să sfărâme o jucărie. Dar mă lepădasem cu bună ştiinţă de acele instincte moderatoare graţie cărora chiar cel mai rău dintre noi continuă să calce cu oarecare prudenţă printre ispite; şi, în meu, o ispitire cât de uşoară însemna să cad.

Instantaneu, spiritul infernal se trezi în mine şi zbucni. Izbii, cu un elan de bucurie, trupul fără de rezistenţă, gustând un deliciu la fiecare lovitură; nu mai înainte ca oboseala să fi început a se arăta, mă simţii deodată izbit, în toiul delirului meu, de un junghiu rece de groază. Se risipea o pâclă; îmi văzui viaţa osândită, şi fugii de la locul crimei, totodată glorios şi tremurând, cu setea de rău satisfăcută şi stimulată, cu dragostea de viaţă dusă la cel mai înalt grad. Alergai la casa din Soho şi (pentru mai multă siguranţă) distrusei hârtiile; deacolo pornii pe străzi luminate în acelaş extaz, cu spiritul împărţit între sentimente opuse; mă bucuram de crimă şi, plin de nepăsare, imaginam altele în viitor, şi totuş mă zoream şi ascultam în urma mea dacă aud paşi răzbunători.

Hyde avea un cântec pe buze compunând băutura şi bând-o. Dar durerile transformării nu încetaseră să-l sfâşie, – că Henri Jekyll îngenunchia şi înălţa mânile împreunate spre cer, cu lacrimi îmbelşugate de recunoştinţă şi remuşcare. Vălul îngăduinţei personale era sfâşiat în întregime; vedeam toată viaţa mea, din zilele copilăriei, când mergeam ţinându-mi părintele de mână, mai târziu lucrările pline de abnegaţie ale meseriei mele, şi reveneam mereu, cu aceeaş senzaţie de vis, la grozăviile blestemate ale acelei seri. Îmi venea să strig, căutam, cu plânsete şi rugăminţi, să înăbuş sumedenia hidoasă de imagini şi sunete ce furnicau în memoria mea, şi mereu, printre implorările mele, se ivea nălucirea groaznică a strâmbătăţii mele.

Când tăria remuşcări începu să scadă, îi luă locul o senzaţie de bucurie. Problema vieţii mele era rezolvată. Hyde era acum cu neputinţă, vrând-nevrând, eram deacum încolo limitat la partea cea mai bună a existenţei mele; o, cum mă bucurai la gândul acesta! cu ce smerenie voluntară îmbrăţişai din nou restricţiile unei vieţi naturale! cu ce sinceră renunţare încuiai uşa prin care trecusem de atâtea ori, şi sfărâmai cheia sub călcâie!

A doua zi veni vestea că crima a fost descoperită, că vinovăţia lui Hyde era sigură şi că victima era un om foarte stimat de toată lumea. Nu fusese numai o crimă, ci o nebunie tragică, Cred că m'am bucurat aflând; gândesc că am fost fericit având cele mai bune impulsuri ale mele susţinute astfel şi păzite de teama eşafodului. Jekyll devenea deacum încolo cetatea mea de refugiu; o clipă de s'ar arăta Hyde, şi mânile tuturor oamenilor s'ar ridica spre el să-l spânzure şi să-l nimicească.

Hotării să răscumpăr, prin conduita mea viitoare trecutul, şi pot spune cu cinste că hotărîrea mea era de natură să producă oarecare bine. Ştii cu ce înflăcărare am lucrat, în ultimele luni ale anului trecut, să alin suferinţele; ştii că am făcut mult pentru alţii şi că zilele trecură liniştite, aproape fericite pentru mine. Nu pot spune că mă săturai de viaţa aceasta binefăcătoare şi inocentă; dimpotrivă, gândesc că m'am bucurat în fiecare zi tot mai desăvârşit; dar eram încă blestemat cu dualitatea mea de intenţii, iar când imboldul ispăşirii se toci, eu-l meu rău, stăpânit de atât de scurtă vreme şi pentru care mă arătasem îngăduitor multă vreme îşi

ceru libertatea. Nu mă gândeam să-l înviez Hyde; numai ideia asta mă'nfricoşa cumplit; nu, forma mea obişnuită mă simţii ispitit încăodată să-mi înşel conştiinţa şi, cu ipocrizia păcătosului, cedai însfârşit asalturilor tentaţiei.

Orice lucru are un sfârşit; măsura cea mai mare ajunge să se umple, şi scurta concesiune făcută perversităţii mele distruse echilibrul sufletului. Totuş nu mă alarmai; căderea mi se păru naturală, ca o întoarcere la vechile zile dinainte de a fi făcut descoperirea. Era într'o zi de Ianuarie frumoasă şi limpede; piciorul călca pe un pământ jilav pe care îngheţul se topise, dar deasupra capului niciun nor, iar Regent's Parc era plin de ciripiri de iarnă şi îmbălsămat de mirezme primăvăratece. Mă aşezai în prag, pe-o bancă; animalul din mine se bucura la amintirea nelegiuirilor lui; partea spirituală, aţipită uşor, făgăduia o căinţă viitoare, dar fără să îmboldească momentul. La urma urmei, gândeam, sunt ca toată lumea, şi zâmbii compa-rându-mă cu alţi oameni, comparând bunăvoinţa mea activă cu cruzimea leneşă a neglijenţei lor. În chiar momentul când mă bucuram de gândul vanitos, simţii o indispoziţie subită, o greaţă oribilă şi un fior ucigător. Trecu şi mă lăsă istovit; apoi, cum la rândul ei slăbiciunea dispărea, observai o schimbare în felul gândurilor mele; o mai mare cutezanţă, dispreţul de pericol, ignorarea oricărei datorii. Coborîi ochii; vestmintele mele atârnau informe pe mădularele slăbite; mâna care se odihnea pe genunchiul meu era noduroasă şi păroasă. Din nou eram Edward Hyde. Cu un moment înainte eram sigur de respectul tuturor oamenilor, bogat, iubit; faţa de masă eră întinsă pentru mine în sufrageria locuinţei mele; iar acum mă aflam prada oamenilor, izgonit, fără foc şi fără adăpost, asasin cunoscut şi pecetluit pentru ştreang.

Mintea îmi clipoci, dar n'o pierdui cu totul. Observasem în mai multe rânduri că, în a doua natură a mea, facultăţile mele păreau foarte ascuţite şi spiritul meu mult mai mlădios; astfel, acolo unde Jekyll ar fi sucombat poate, Hyde se arată la înălţimea împrejurărilor. Drogurile mele se aflau într'unul din dulapurile cabinetului meu; cum să le capăt? Aceasta era problema pe care (strângându-mi fruntea în mâini) căutai s'o rezolv. Încuiasem uşa laboratorului. Dacă încercam să intru prin casă, m'ar fi trimis la ştreang chiar servitorii mei. Văzui că trebuia să întrebuinţez altă mână, şi mă gândii la Lanyon. Cum să ajung la el? Cum să-l conving? Cum să mă introduc în prezenţa lui? Şi cum să-l conving, – eu, vizitator necunoscut şi antipatic, – pe celebrul doctor să devalizeze cabinetul colegului său, d-rul Jekyll? Mi-aminte atunci că îmi rămânea ceva din prima mea personalitate; puteam să scriu cu propriul meu scris; deîndată ce avui scânteia aceasta înviorătoare, drumul pe trebuia să-l urmez se lumină complect.

Îmi potrivii hainele cât putui mai bine, cerui birjar care trecea să mă ducă la un hotel din Portland street, al cărui nume îmi reveni întâmplător. Văzând înfăţişarea mea (care era într'adevăr comică, măcar că vestmintele acopereau o soartă tragică); birjarul nu-şi putu ascunde hazul. Scrâşnii din dinţi, cuprins de un acces de furie diabolică, şi zâmbetul dispăru pe chipul lui, din fericire pentru el şi cu atât mai mult pentru mine, căci, încă o clipă, şi cu siguranţă l'aş fi smuls de pe capră. La hotel, când intrai, privii în jurul meu cu o mutră aşa de cumplită, încât îi cutremură pe servitori; ei nu schimbară o privire în prezenţa mea, ci îmi primiră ordinele cu supunere multă, mă conduseră într'o sală specială şi-mi aduseră cele necesare pentru scris. Hyde în primejdie de moarte eră o fiinţă nouă pentru mine: scuturat de o furie extraordinară, gata de crimă, dorind să pricinuiască suferinţe. Totuş făptura aceasta era vicleană, îşi stăpânea furia cu o mare sforţare de voinţă, compunea două scrisori importante, una către Lanyon şi alta către Poole şi, ca să ştie sigur că fuseseră puse la poştă, porunci să fie date recomandat.

După aceea se aşeză toată ziua lângă foc, în apartamentul particular, rozându-şi unghiile; mâncă acolo, stând singur cu temerile sale, servitorul tremurând dinaintea sa; apoi, când se înoptă deabinelea, el ieşi îi colţul unei trăsuri închise şi ceru să fie purtat de acolo până colo, pe străzile oraşului. Spun „el", – nu pot să spun „eu". Demonul acesta nu avea nimic omenesc, nimic, în afară de temere şi ură, nu trăia într'insul. Iar când, însfârşit, închipuindu-şi că vizitiul începea să aibe bănuieli, cobori din trăsură şi se hazardă pe jos, îmbrăcat în hainele prost ajustate, arătat prin semne de drumeţii nocturni, cele două pasiuni mârşave vuiau într'însul ca o furtună. Mergea repede, alungat de temeri, vorbindu-şi singur, furişându-se pe căile mai puţin

umblate, numărând minutele ce-l mai despărţeau de miezul nopţii. Într'un rând, îi vorbi o femee, oferindu-i, cred, o cutie cu chibrituri. O izbi peste faţă şi fugi.

Când însă revenii în fine la Langom, spaima vechiului meu prieten mă impresionă poate întrucâtva: nu ştiu; ea nu era cel mult decât o picătură în oceanul de groază care mă înneca, gândindu-mă la ceasurile prin cari trecusem. Se produse în mine o schimbare. Nu mă mai temeam de ştreang, mă chinuia înfricoşarea de a fi Hyde. Primii dojana lui Lanyon ca într'un vis, şi aproape ca'n vis mă înapoiai în casa mea şi mă culcai. Dormii, după emoţiile acestei zile, un somn profund pe care nici coşmarurile ce mă frământau nu izbutiră să-l întrerupă. Mă trezii dimineaţa sguduit, slăbit, dar cu totul altul. Uram încă şi mă temeam gândindu-mă la bruta ce dormea în mine, şi nu uitasem, fireşte, primejdiile înspăimântătoare din ajun; dar eram încă odată la mine, în casa mea lângă drogurile mele; iar recunoştinţa pentru eliberarea mea scânteia aşa de tare în sufletul meu încât rivaliza aproape cu strălucirea speranţei.

Mergeam liniştit prin curte după dejunul de dimineaţă, sorbind cu plăcere prospeţimea aierului, mă cuprinseră din nou senzaţiile acelea de nedescris ce-mi preziceau schimbarea, şi abia avui timpul să mă refugiez în cabinetul meu mai înainte ca, încă odată pasiunile lui Hyde să-şi fi pus în mine furia lor şi ghiaţa. De data aceasta luai o doză dublă spre a-mi reveni; vai! peste şase ceasuri, pe când mă aşezasem privind cu tristeţă focul, durerile reveniră, astfel drogul trebui să fie administrat din nou. Pe scurt din ziua aceea, numai printr'o mare sforţare, ca în gimnastică, sau numai sub excitarea imediată a drogului putui să păstrez aparenţa lui Jekyll. La orice oră din zi şi noapte eram prins de fiorul anunţător; mai cu seamă dacă dormeam, sau chiar dacă aţipeam un moment în jilţ, mă trezeam totdeauna sub forma lui Hyde. În prada tensiunii acestei sentinţe totdeauna iminentă, la care eram condamnat acum, da, chiar dincolo de ce crezusem cu putinţă, devenii în propria-mi persoană o fiinţă mistuită şi golită de febră, lâncezând slab totodată cu trupul şi cu mintea, preocupat doar de un gând: groaza de celălalt eu. Însă, când dormeam sau când virtutea drogului dispărea, mă găseam aproape fără tranziţie (căci chinurile transformării deveneau tot mai puţin tari) în posesia unei imaginaţii plină de icoane înfricoşătoare, a unui suflet clocotind de duşmănii fără cauză, şi a unui trup care nu părea destul de robust spre a înfrâna energiile deslănţuite. Puterea lui Hyde părea a fi crescut cu starea maladivă a lui Jekyll. Desigur, ura ce-i diviza acum părea egală de fiecare parte.

Pentru Jekyll era o chestiune vitală. El cunoştea toată diformitatea făpturii ce împărţea cu dânsul câteva din fenomenele conştiinţei, şi era co-moştenitorul morţii sale; dincolo de aceste legături comune care, prin ele înseşi formau cea mai dureroasă parte a frământării sale, se gândea la Hyde care, în ciuda forţei lui vitale, i se înfăţişa ca o fantomă drăcească. Uimitor era că noroiul abisului arunca parcă strigăte şi cuvinte, că pulberea amorfă putea să gesticuleze şi să cadă în păcat, că ceeace era moarte şi nu avea formă, uzurpa oficiile vieţii. Şi, în plus, grozăvia aceasta revoltată era ataşată de el mai intim decât o soţie, mai strâns decât un ochiu, rămânea întemniţată în carnea sa unde o auzea murmurând, îi simţea strădania de a se naşte, şi care, la orice oră de slăbiciune, în abandonul somnului, îl domina şi-l alunga din existenţă. Ura lui Hyde împotriva lui Jekyll era de altă ordine. Groaza de de ştreang îl îndemna într'una să săvârşească o sinucidere temporară şi să se întoarcă la starea subordonată a unei părţi în loc să fie o persoană; detesta însă această necesitate; detesta deprimarea în care Jekyll cădea acum şi-l irita dispreţul cu care era privit. Aşa se explică renghiurile proaste pe cari mi le juca, mâzgălind cu propria-mi mână blesteme pe paginile cărţilor mele, arzând scrisorile şi nimicind portretul părintelui meu; şi, într'adevăr, de nu-l oprea teama de moarte, de mult s'ar fi nenorocit pe sine ca să mă învăluie în ruină.

Dar dragostea lui de viaţă e nimicitoare; merg mai departe: eu care sunt bolnav şi îngheţat gândind numai la el, când mi-amintesc de josnicia şi de pasiunea acestui ataşament, şi când ştiu câtă frică-i era de a-l suprima prin sinucidere, găseam în inima mea oarecare milă pentru el.

Este de prisos, şi timpul îmi lipseşte amarnic, să prelungesc istorisirea aceasta. Voi spune doar că nimeni n'a suferit vreodată de atari frământări, şi totuş deprinderea aducea, – nu uşurare, – ci o anume întărire a sufletului, o anume încuviinţare a desnădejdei, iar osânda mea ar fi putut să dureze ani dacă nu era ultima

calamitate care mă copleşeşte acum şi care m'a despărţit în cele din urmă de propria-mi înfăţişare şi de propria-mi fire. Provizia de săruri care nu fusese niciodată reînoită de la dată primei experienţe, începea să scadă. Trimisei după o nouă cantitate şi preparai amestecul; clocotirea se produse dimpreună cu prima schimbare de culoare, însă nu şi a doua. Înghiţii băutura, dar fără vreun rezultat. Vei afla de la Poole cum l-am silit să scotocească prin toată Londra; degeaba; şi sunt acum convins că prima mea provizie era impură şi că această necunoscută impuritate împrumuta puterea sa, drogului.

Se scursese vreo săptămână, şi închei acum relatarea aceasta sub influenţa ultimei părţi din vechile prafuri, Aşadar, pentru ultima oară, dacă nu se întâmplă vreun miracol, Henri Jekyll poate să gândească cu gândurile-i proprii, sau să-şi vadă chipul (cât de trist schimbat!) în oglindă.

Nu trebuie să zăbovesc prea mult a termina ce scriu, căci dacă istorisirea mea a scăpat până aci distrugerii, lucrul s'a datorit unei extreme prudenţe şi unui mare noroc. Dacă frământările transformării m'ar prinde scriind, Hyde ar rupe hârtiile; dar dacă se scurge câtva timp după ce le voi fi pus deoparte, egoismul său uimitor şi interesul pe care nu-l acordă decât momentului prezent vor birui probabil încă odată răutatea lui. Şi, desigur, destinul care se apropie de noi l-a schimbat şi 1-a copleşit. Peste o jumătate de oră, când voi fi pentru totdeauna supus personalităţii sale duşmănite, ştiu că mă voi aşeza înfiorat şi plângând, sau că voi continua să merg în lung şi'n lat sala aceasta (ultimul meu refugiu) ciulind cu cea mai vie atenţie o ureche temătoare la fiecare sgomot ameninţător. Va muri pe eşafod, Hyde? sau va avea curajul să se elibereze în ultimul moment? Dumnezeu ştie, şi puţin îmi pasă; iată ora adevărată a morţii mele, iar ceeace va urma priveşte pe altcineva. Aci, deci, în clipa când depun pana şi mă pregătesc să pecetluesc spovedania mea, se termină viaţa nefericitului Henri Jekyll.

———————

STICLA DIABOLICA

I.

A fost un om din insula Haway, pe care îl voi numi Keawe; căci adevărul e că el trăieşte încă, iar numele său trebuie să rămână secret; însă locul naşterii Sale nu era departe de Honaunau unde osemintele lui Keawe-cel-Mare zac ascunse într'o peşteră. Omul era sărac, brav şi sârguincios; ştia să citească şi să scrie ca un dascăl de şcoală; era, pe deasupra, un marinar de prima mână, care navigase câtva timp pe vapoarele insulei şi pilotase o balenieră pe coasta Hamaknei. Însfârşit, lui Keawe îi veni ideia să vadă lumea largă şi oraşele streine, şi se îmbarcă pe o navă cu destinaţia San Francisco.

Acesta e un oraş frumos, cu un port frumos şi cu nenumăraţi oameni bogaţi; şi, în special, e acolo o colină acoperită cu palate. Pe colina aceasta se plimba într'o zi Keawe, cu buzunarul doldora de bani, privind cu plăcere casele mari de pe fiecare parte. „Ce de Case frumoase! gândea el, şi ce fericiţi trebuie să fie oamenii cari locuiesc într'însele, fără grijă de-a doua zi!" Aşa cugeta el când ajunse la o casă mai mică decât celelalte, dar desăvârşită şi împodobită ca o bijuterie; treptele casei străluceau ca argintul, şi marginile grădinii se înfăţişau ca nişte ghirlande, iar ferestrele scânteiau ca nişte diamante; Keawe se opri minunat de splendoarea lucrurilor pe cari le vedea. Observă, stând astfel, un om care-l privea printr'o fereastră aşa de luminioasă încât Keawe putea să-l vadă aşa cum se distinge un peşte în pe o stâncă. Omul, în vârstă matură, era pleşuv şi avea o barbă neagră; figura lui arăta o mâhnire profundă şi ofta amarnic. Şi, într'adevăr, aşa cum Keawe privea pe omul din casă, iar omul îl privea pe Keawe afară, fiecare pismuia pe celalt.

Deodată omul zâmbi, înclină capul şi făcu semn lui Keawe să intre, şi veni în întâmpinarea lui la poarta casei.

— Casa asta frumoasă e a mea, spuse omul şi oftă amar. N'ai vrea să vezi încăperile?

Îl duse pe Keawe prin toată casa, din pivniţă la pod, şi totul era desăvârşit în felul său, ceeace-l uimi pe Keawe.

— Într'adevăr, zise Keawe, o casă splendidă; dacă eu aş locui aşa, toată ziua aş râde. Cum se face, atunci că dumneata oftezi?

— Nu există niciun motiv, spuse omul, ca dumneata să n'ai o casă întru totul asemănătoare acsteia, şi chiar mai frumoasă dacă doreşti. Îmi închipui că ai bani.

— Am cincizeci de dolari, zise Keawe; dar o casă ca asta va costa mai mult de cincizeci de dolari.

— Îmi pare rău că n'ai mai mult, spuse el, căci lucrul o să-ţi pricinuiască oarecare necaz pe urmă; o vei avea însă şi pentru cincizeci de dolari.

— Casa? întrebă Keawe.

— Nu, nu casa, replică omul, ci sticla. Căci, trebuie să-ţi spun, deşi par aşa de bogat şi fericit, toată averea mea şi chiar casa cu grădina, se trag dintr'o sticlă nu mai mare de o jumătate de oca. Uite-o.

Şi deschise un cabinet încuiat cu cheia, şi scoase o sticlă cu pântecul rotund, cu gâtul lunguieţ; culoarea ei era albă ca laptele, cu nuanţe schimbătoare de curcubeu. Înlăuntru se clătina ceva nelămurit, ca o umbră şi un foc.

— Uite sticla, glăsui omul.

Şi deoarece Keawe râdea:

— Nu mă crezi? adăogă el. Încearcă. Vezi dacă poţi s'o spargi.

Keawe ridică sticla şi-o trânti jos până când osteni; dar ea svâcnea pe podea ca o minge de copil, fără vreo vătămare.

„Ciudat lucru", spuse Keawe, căci la pipăit ca şi la vedere, pare ca toate sticlele.

— Într'adevăr, replică omul oftând mai tare decât până atunci; dar ea a fost călită în flăcările iadului. Într'însa trăieşte un spiriduş, şi el e umbra pe care o vedem mişcându-se înăuntru, sau cel puţin îmi închipui. Dacă cineva cumpără sticla, spiriduşul e la porunca lui; tot ce doreşti: dragoste, renume, bani, case ca aceasta, chiar un oraş ca oraşul acesta, totul e la dispoziţia lui. Napoleon a avut sticla şi, graţie ei, a izbutit

să fie regele lumii; dar la urmă o vându, şi atunci a căzut. Căpitanul Cook a avut sticla şi graţie ei îşi găsi drumul spre numeroase insule; dar o vându şi el, şi atunci fu ucis la Haway. Căci, de îndată ce o vinzi, puterea dispare dimpreună cu protecţia; şi, dacă cineva nu se mulţumeşte cu ce are i se întâmplă nenorociri.

— Cu toate acestea, vorbeşti şi dumneata de vânzare, spuse Keaywe,

— Am tot ce doresc şi îmbătrânesc, replică omul. Un lucru nu poate să facă spiriduşul: să prelungească viaţa; şi n'aş fi sincer dacă ţi-aş ascunde un neajuns legat de sticlă; dacă un om moare înainte de a o vinde, el e sortit să ardă pentru deapururi în iad.

— De bunăseamă că e un neajuns, nu'ncape îndoială, exclamă Keawe. Nu vreau să mă amestec. Pot să mă lipsesc de-o casă, slavă Domnului; un lucru n'aş putea să fac însă: acela de a mă sorti blestemului.

— Eh, nu trebuie să-ţi imaginezi astfel lucrurile, replică omul. Tot ce ai de făcut este să te foloseşti cu măsură de puterea spiriduşului, pe urmă s'o altcuiva cum fac eu cu dumneata şi să-ţi sfârşeşti viaţa cu bine.

— Observ două lucruri, spuse Keawe. Primul: oftezi întruna; al douilea: vinzi foarte ieftin scicla.

— Ţi-am mai spus de ce oftez, adăogă omul. Pentrucă mă tem că sănătatea mea se zdruncină; şi după cum spusei singur, a muri şi a merge la dracu e o nenorocire pentru oricine. Cât priveşte ieftinătatea vânzării, trebuie să-ţi explic că sticla are o particularitate. Demult, când dracul o aduse pentru prima pe pământ, ea era foarte scumpă, şi a fost vândută mai întâi Preotului Ioan cu milioane de dolari; ea însă nu poate fi vândută decât în pagubă. Dacă o vinzi tot cu cât ai cumpărat-o, se înapoiază la tine ca un porumbel. Deaceea preţul a scoborît într'una dealungul veacurilor, şi sticla este acum aşa dee ieftină. Eu am cumpărat-o de la un vecin bogat de pe colină, iar preţul pe care l-am plătit a fost numai de nouăzeci de dolari. Aş putea s'o vând cu optzeci şi nouă de dolari şi nouăzeci şi nouă de cenţi, dar nimic mai mult, altminteri s'ar întoarce la mine. Sunt două necazuri în legătură cu chestia aceasta. Mai întâi, când oferi o sticlă aşa de ciudată pentru nouăzeci de dolari şi atâţia cenţi, oamenii îşi închipuie că glumeşti. Şi al douilea, – dar nu e nicio grabă şi nevoie să vorbesc despre el, aminteşte-ţi numai că trebuie s'o vinzi pe bani monede.

— Cum aş putea să ştiu că cele ce-mi spui sunt adevărate? întrebă Keawe.

— Poţi să încerci puţin îndată, replică omul. Să-mi ceri cincizeci de dolari ai dumitale, ia sticla şi exprimă dorinţa ca aceşti cincizeci de dolari să se întoarcă în buzunarul dumitale. Dacă experienţa nu reuşeşte, îţi jur pe onoarea mea că voi rezilia târgul şi-ţi înapoiez banii.

— Nu mă păcăleşti? glăsui Keawe.

Omul se legă printr'un jurământ solemn.

„Ei bine, am să mă încumet, spuse Keawe, căci rău nu poate să fie". Şi dădu omului banii, şi omul îi întinse sticla.

— Spiriduşule din sticlă, spuse Keawe, doresc ca dolarii mei să se înapoieze la mine.

Şi, într'adevăr, abia rostise cuvintele acestea, că buzunarul îi era la fel de greu ca înainte.

— De bunăseamă, este o sticlă minunată, Keawe.

— Şi acum cu bine, prietene, şi dracu ducă-se cu dumneata, spuse omul.

— Ia stai, spuse Keawe. Mi-ajunge gluma. I-aţi sticla înapoi.

— Ai cumpărat-o cu mai puţin decât am plătit-o eu, replică omul frecându-şi palmele. Acum îţi aparţine; şi, întrucât mă priveşte, nu doresc decât să văd că ţi-ai luat tălpăşiţa.

Grăind astfel, sună pe servitorul său chinez şi-l scoase pe Keawe din casă.

Când Keawe se pomeni în stradă cu sticla sub braţ începu să mediteze.

— Dacă e adevărat ce-a spus cu privire la sticlă, se poate să fi făcut un târg prost, gândi el. Dar poate că omul se distra numai pe socoteala mea.

Primul lucru pe care îl făcu, fu să-şi numere banii; suma era exactă: patruzeci şi nouă de dolari în monedă americană şi o piesă din Chili.

— Pare să fie adevărat, zise Keawe. Am să încerc altceva acum.

II

În partea aceea a oraşului, străzile erau curate ca puntea unui vas, şi, măcar că era la ora amiezii, nu se vedeau drumeţi. Keawe puse sticla în şanţ şi se depărtă. Privi de două ori înapoi, şi sticla lăptoasă, cu pântec rotund, era acolo unde o lăsase. A treia oară se întunră şi schimbă direcţia la cotitură; dar, aproape imediat, îi izbi ceva cotul, şi iată că gâtul lung al sticlei se înălţa, iar partea pântecoasă era vârâtă în buzunarul hainei lui de marinar.

— Lucrul pare să fie adevărat, spuse Keawe. Primul lucru pe care îl făcu fu să cumpere un tirbuşon dintro dugheană şi să meargă undeva, într'un loc singuratec, pe câmp. Acolo încercă să scoată dopul, dar, de câte ori înfunda tirbuşonul, acesta revenea înapoi, iar dopul rămânea neatins.

— E un soi nou de dop, spuse Keawe şi, deodată, începu să tremure şi să asude căci sticla îl înfricoşa.

Şi, înapoindu-se în port, văzu o dugheană unde un om vindea scoici şi ciomege din insulele sălbatece, zei păgâni, monede vechi, gravuri din China şi din Japonia, şi tot felul de lucruri pe cari marinarii le aduc în lăzile lor. Îi veni o idee. Intră şi oferi sticla pentru o sută de dolari. Omul din dugheană îşi bătu joc de el mai întâi, şi-i oferi cinci; într'adevăr însă era o sticlă curioasă, cum nu mai fusese suflată în nicio sticlărie omenească, aşa de frumos străluceau culorile sub albul lăptos, şi aşa de ciudat flutura umbra în mijloc; deaceea, după ce se tocmi un timp aşa cum se tocmesc oamenii de meseria lui, negustorul îi dete lui Keawe şaizeci de dolari în monede pentru obiect şi-l puse pe o etajeră în mijlocul galantarului său.

— Acum, zise Keawe, am vândut cu şaizeci am cumpărat ca cincizeci sau, pentru a spune adevărul cu ceva mai puţin, deoarece unul dintre dolarii mei era din Chili. Am să cunosc adevărul într'o altă privinţă.

Se înapoiă la bordul navei sale, şi, când deschise cufărul, sticla era acolo; venise şi mai repede decât el. Keawe avea un tovarăş la bord, cu numele Lopaka.

— Ce ai de te uiţi aşa în cufăr? zise Lopaka.

Se aflau singuri în marginea punţii din faţă, iar Keawe îi cere să păstreze secretul şi-i spune totul.

— Foarte ciudată afacere, glăsui Lopaka, şi mă tem să nu ai necazuri cu sticla. Un lucru este foarte limpede: deoarece poţi să te aştepţi la necazuri, ar fi bine să profiţi de târg. Hotăreşte ceva; porunceşte, şi dacă lucrul se întâmplă precum doreşti, îţi voi cumpăra eu sticla căci ţin să am o goeletă şi să mă duc să fac comerţ în insule.

— Eu nu mă gândesc la asta, spuse Keawe, ci aş vrea să am o casă măreaţă şi o grădină pe coasta Kona unde m'am născut, cu soarele în faţă, cu flori în grădină, cu geamuri la ferestre, cu tablouri pe pereţi, şi cu bibelouri şi învelitori frumoase pe mese, întocmai cum era casa unde mă aflam azi, – dar cu un etaj mai mult şi cu balcoane de jur împrejur ca la palatul regelui; şi să trăiesc acolo fără grijă şi să mă bucur cu prietenii şi neamurile mele.

— Bine, spuse Lopaka, s'o ducem cu noi în Haway; iar dacă ce gândeşti se înfăptuieşte, am să cumpăr sticla cum am spus, şi am să cer o goeletă.

Adormiră cu aceste vorbe, iar după câtva timp nava se înapoiă în Honolulu, dimpreună cu Keawe, cu Lopaka şi sticla. Abia debarcaseră, când întâlniră un prieten pe ţărm iar acesta se grăbi să prezinte lui Keawe, condoleanţe.

— Nu ştiu ce nenorocire s'a întâmplat, glăsui Keawe.

— Se poate să nu ştii, spuse prietenul; unchiul dumitale, bătrânelul acela bun, a murit, iar vărul dumitale, flăcăul acela admirabil s'a înecat în mare!

Keawe simţi o mare mâhnire şi, începând să plângă şi să se tângniască, uită de sticlă. Dar Lopaka medita şi, curând, când durerea lui Keawe se mai alină:

— Ascultă, spuse Lopaka, unchiul dumitale nu avea pământuri la Haway, în regiunea Kau?

— Nu, glăsui Keawe, nu la Kau; ele sunt pe poala muntelui, ceva mai la sud de Hookenn.

— Pământurile astea au să-ţi aparţină de acum încolo? întrebă Lopala.

— Da, au să-mi aparţină, spuse Keawe şi iarăşi începu să-şi plângă neamurile.

— Nu, zise Lopaka, nu plânge acum. Mă gândesc la ceva. Dacă moartea se datorează sticlei? Căci uite că ai locul gata pentru casă.

— Dacă este aşa, exclamă Keawe, e un foarte rău mod de a mă servi omorîndu-mi rudele. Se poate să fie, însă, adevărat, căci chiar într'un loc ca ace mi-am văzut eu casa în închipuire.

— Cu toate astea, casa nu e clădită încă, spuse Lopaka.

— Nu, şi nici nu are cum să fie! spuse Keawe; căci unchiul meu avea cafea şi avea şi banane tocmai ca să-mi procure un trai bun; restul pământului e lava neagră.

— Haidem la notar, grăi Lopaka; am o idee.

Când ajunseră la notar, aflară că unchiul lui Keawe devenise enorm de bogat în ultimele zile şi că exista un capital disponibil.

— Uite banii pentru casă!, exclamă Lopaka.

— Dacă vă gândiţi la o casă nouă, spuse notarul poftim carta de vizită a unui arhitect nou despre care mi s'a vorbit în chipul cel mai elogios.

— Din ce în de mai bine! exclamă Lopaka. Lucrul s'a simplificat pentru noi. Să continuăm a ne supune ordinelor.

Se duseră atunci la arhitect, iar pe masa acestuia erau diferite planuri de case.

— Doriţi ceva care să iasă din comun, spuse arhitectul. Cum vi se pare acesta?

Şi întinse lui Keawe un plan.

Când Keawe îşi aruncă ochii pe plan, scoase o exclamaţie căci era întocmai reproducerea gândului său.

— Mă dau bătut în ce priveşte casa, gândi el. Nu-mi prea place felul în care îmi vine, dar, deoarece asta e situaţia, pot tot aşa de bine să accept şi binele şi răul.

Spuse atunci arhitectului tot ce dorea, şi cum vroia să mobileze casa, şi tablourile de pe pereţi şi bibelourile de pe mese; şi întrebă numai cât ar costa cu totul.

Arhitectul puse multe întrebări; luă condeiul şi făcu o socoteală; iar când sfârşi, spuse exact suma pe care o moştenise Keawe.

Lopaka şi Keawe se priviră şi făcură un semn din cap.

— E foarte limpede, gândi Keawe; cu voia sau fără voia mea, voi avea casa asta. Vine de la dracu, şi mă tem că n'o să mă aleg cu cine ştie ce bunătăţi; dar un lucru de care sunt sigur e acela că, atâta vreme cât voi avea sticla, n'o să mai cuget la nicio dorinţă. Dar cu casa nu am încotro, aşa că pot să primesc şi binele şi răul.

Făcu un angajament cu arhitectul, şi semnară hârtia.

Keawe şi Lopaka se înapoiară la vas şi plecară în Australia; căci se înţeleseseră că nu se vor amesteca în niciun fel, ci vor lăsa pe arhitect şi sticla diabolică să construiască şi să împodobească locuinţa cum or vrea.

Călătoria decurse în bune condiţiuni, însă tot timpul Keawe veghea asupra cuvintelor sale, căci jurase să nu mai rostească nicio dorinţă şi să nu ceară nicio favoare diavolului. Pe urmă reveniră. Arhitectul le spuse că locuinţa era gata; Keawe şi Lopaka se urcară pe Hall şi merseră la Kona să examineze casa şi să vadă dacă lucrurile au fost făcute într'adevăr după intenţia lui Keawe.

III

Casa se afla pe panta muntelui, vizibilă pentru vase. Deasupra, pădurile urcau în nori; dedesubt, lava neagră cădea în falezele unde se odihneau regii de altădată. O grădină se desfăşura în jurul casei cu toate nuanţele de flori; şi era o livadă de papaia într'o parte şi o livadă cu arborele pâinei într'altă parte, iar în faţă, spre mare, fusese înălţată o prăjină de vas cu un pavilion. Casa avea trei etaje, cu încăperi mari şi cu balcoane largi. Ferestrele aveau geamuri aşa de admirabile că erau limpezi ca apa şi scânteiau ca lumina zilei. Mobile de tot felul împodobeau încăperile. Tablouri în rame aurite atârnau pe pereţi; tablouri cu vase şi războinici, cu cele mai frumoase femei şi cu locuri ciudate; nicăieri pe lume nu se găsesc tablouri colorate aşa de viu ca acelea pe care Keawe le găsi suspendate în casa sa. Bibelourile erau extraordinar de frumoase: orologii şi cutii muzicale, omuleţi clătinând din cap, cărţi pline cu poze, arme preţioase din toate regiunile lumii, şi cele mai elegante jocuri pentru a distra timpul liber al unui om singutatec. Şi deoarece nimeni nu va căuta să locuiască atari încăperi decât pentru a se plimba prin ele şi a privi, balcoanele fuseseră făcute aşa de largi că un oraş întreg ar fi putut să stea acolo în voie; iar Keawe nu ştia ce să prefere: tinda de dinapoi unde aveai adierea de pe pământ şi priveliştea livezi şi a florilor, ori balconul din faţă unde puteai sorbi vântul mării, să priveşti de sus peretele drept al muntelui, să zăreşti Hall-ul mergând odată pe săptămână între Hookena şi colinele din Pele, sau goeletele ducându-se pe coastă pentru lemne, ava şi banane.

După ce contemplară totul, Keawe şi Lopak se aşezară sub tindă.

— Hei, este după dorința dumitale? întrebă Lopaka.

— Cuvintele nu pot să spună, răspunse. E mai bine decât visam şi sunt bolnav de mulţumire.

— Dar trebuie ţinut seama de-un lucru, glăsui Lopaka; toate acestea pot să fie cât se poate de fireşti, astfel că sticla n'are niciun amestec. Dacă eu cumpăr sticla şi n'aş fi căpătat goeleta, însemna că mi-am băgat mâna în foc degeaba. Ştiu că ţi-am dat cuvântul meu; cu toate astea, îmi închipui că n’o să-mi refuzi încă o dovadă.

— Am jurat să nu mai cer nicio favoare, spuse Keawe. Am Mers şi-aşa departe.

— Nu mă gândesc la o favoare, răspunse Lopaka. Vreau numai să-l văd pe spiriduş. Nu înseamnă că astfel câştigi ceva, şi deci nu e nicio ruşine să o ai, iar dacă l-aş vedea odată, aş fi sigur pe deplin. Lasă-mă să-l văd pe spiriduş; iar pe urmă, uite banii în mână; cumpăr sticla.

— Mi-e frică numai de un lucru, glăsui Keawe. Poate că spiriduşul este foarte urât şi, dacă îţi arunci ochii o singură dată asupra lui, n’o să mai vrei sticla.

— Eu sunt om de cuvânt, declară Lopaka. Uite banii în faţă.

— Foarte bine, replică Keawe. Sunt curios şi eu. Vino, Domnule Spiriduş, să aruncăm o privire asupra dumitale.

Îndată spiriduşul ieşi din sticlă, şi intră la loc, repede ca o şopârlă; iar Keawe şi Lopaka rămaseră înmărmuriţi. Se înoptase deabinelea, mai înainte ca unul sau altul să fi găsit ceva de spus, sau glasul pentru a spune; apoi Lopaka împinse banii şi luă sticla.

— Sunt un om de cuvânt, spuse el, căci, dacă nu aş fi, nu aş vrea să ating sticla nici cu piciorul. O să capăt goeleta şi un dolar sau doui de buzunar, şi pe urmă mă voi descotorosi cât mai iute de diavol. Ca să-ţi spun adevărul curat, vederea lui m’a descurajat.

— Lopaka, glăsui Keawe, gândeşte despre mine cât mai puţin rău; ştim că e noapte, că drumurile sunt rele şi calea plină de morminte; un loc sinistru la ceasul acesta târziu; mărturisesc însă că, de când am văzut spiriduşul, n'am să pot să mănânc, să dorm sau să mă rog, până ce el nu se depărtează de mine. Îţi dau un felinar şi un coş ca să pui sticla, şi orice tablou sau lucru frumos pe care îl doreşti din casa mea; dar pleacă îndată şi du-te de te culcă la Hookena Nahinu.

— Keawe, spuse Lopaka, mulţi oameni s'ar supăra auzindu-te vorbind astfel; mai cu seamă că eu îţi fac aşa de prietenește serviciul de-a mă ţine de cuvânt cumpărând sticla; de bunăseamă că noaptea și întunericul,

şi drumul pe lângă morminte sunt de zece mai periculoase pentru cineva cu un atare păcat pe suflet şi cu o atare sticlă la subsuoară. Dar, întrucât mă priveşte, sunt aşa de înmărmurit încât aici nu am tăria să te dojenesc. Vrasăzică, plec; şi rog pe Dumnezeu să poţi fi fericit în casa dumitale, iar pe mine să mă văd cu goeleta, şi însfârşit amândoi să mergem la cer în ciuda diavolului şi-a sticlei lui.

Atunci Lopaka scoborî muntele; Keawe ascultă din balconul din faţă răsunetul potcoavelor calului şi pândi felinarul sclipitor dealungul potecei şi falezei cu peşteri în care se odihneau morţii; tremura tot timpul şi-şi împreuna mânile şi se ruga pentru prietenul său, şi mulţumea Domnului că a scăpat de sbucium.

Ziua următoare se ivi splendidă, iar casa lui cea nouă era aşa de fermecătoare contemplând-o încât uită spaima prin care trecuse. O zi urma alteia, şi Keawe locuia acolo în permanentă bucurie. Îşi avea locul său sub tinda de dinapoi; mânca, trăia acolo şi citea ştirile din ziarele Honolulului; când veneau pe acolo oameni, intrau şi priveau încăperile şi tablourile. Faima casei se întinse departe; i se spunea *Ka-Hale-Nai*, Casa cea Mare, în toată Kona; şi uneori, Casa Strălucită, căci Keawe avea un chinez care toată ziua ştergea şi lustruia; iar geamurile şi aurăria, şi mobilele frumoase, şi tablourile scânteiau ca dimineaţa. Keawe nu putea să intre în încăperi fără să cânte, într'atât îi tresălta inima; iar când navele treceau pe-aproape, îşi flutura pavilionul în vârful prăjinei.

Aşa se scurgea timpul până în ziua când Keawe se duse la Railua să viziteze pe un prieten. Acolo fu sărbătorit frumos; plecă numaidecât a doua zi, căci era nerăbdător să-şi contemple casa măreaţă; şi apoi noaptea care venea era aceea când morţii de demult rătăcesc pe pantele Konei; iar pentrucă avusese aface cu spiriduşii, era cu atât mai mult îngrijorat să nu se întâlnească cu morţii. Ceva mai departe de Honaunau, privind în zare, zări o femee care să scălda pe ţărmul mării, însă nu-i dădu multă atenţie. În momentul când ajunse în faţa ei, ea ieşise din apă şi stătea pe marginea drumului în vestmântul roşu, proaspătă după baie, cu ochii strălucind blânzi. Atunci Keawe, de îndată ce-o contemplă, îşi înfrână calul.

— Îmi închipuiam că toată lumea mi-e cunoscută aci, spuse el. Cum se face că pe dumneata nu te cunosc?

— Eu sunt Kokua, fiica lui Kiano, glăsui fata, şi vin din Oahu. Dumneata cine eşti?

— Am să-ţi spun cine sunt, declară Keawe coborînd de pe cal, dar nu acum. Căci mă gândesc la ceva, şi dacă ai şti cine sunt s'ar putea să fi auzit de mine şi nu mi-ai da un răspuns sincer. Spune-mi însă, un lucru mai întâi: eşti măritată?

Auzind întrebarea, Kokua se porni pe râs.

— Dumneata vii cu întrebările, spuse ea. Dar dumneata eşti însurat?

— Nu sunt, Kokua, replică Keawe, şi nici nu m'am gândit până în ceasul ăsta. Iată însă adevărul curat. Te-am întâlnit aci, pe marginea drumului, şi ţi-am văzut ochii cari sunt ca nişte stele, iar inima mea a mers spre dumneata repede ca o pasăre. Iar acum, dacă nu mă doreşti, spune-mi, şi-mi voi urma drumul; dar dacă nu ţi se pare că sunt mai rău decât orice tânăr, spune-mi deasemeni, şi mă voi duce în noaptea asta la tatăl dumitale, iar mâine îi voi vorbi.

Kokua nu rosti un cuvânt, dar privea marea şi râdea.

— Kokua, zise Keawe, dacă nu spui nimic, am să înţeleg că primeşti; hai să trecem pragul porţii tatălui tău.

Ea continuă să meargă înaintea lui, tot fără să vorbească; doar din când în când arunca o privire îndărăt şi privea în zare din nou şi ţinea parghicuţele pălăriei în gură.

Când sosiră la poartă, Kiano ieşi în verandă pe salută pe Keawe pe nume. Atunci fata îl examină căci faima casei celei mari ajunsese la urechile ei; şi, desigur, ispita era mare. Toată seara aceea au fost foarte voioşi; fata era îndrăsneaţă ca un paj sub ochii părinţilor ei şi-l lua la vale pe Keawe căci avea inteligenţa vie. A doua zi el spuse un cuvânt lui Kiano şi-o găsi pe fată singură.

— Kohua, zise el, ţi-ai bătut joc de mine toată seara; e încă vremea să-mi porunceşti să plec. Nu vroiam să-ţi spun cine sunt, deoarece am o casă frumoasă şi mă temeam să nu gândeşti mult prea bine despre ea, şi

prea puţin bine despre omul care te iubeşte. Acum ştii totul şi, dacă doreşti să nu mă mai vezi, spune-mi mumaidecât.

— Nu, zise Kokua, dar de data aceasta nu râdea, iar Keawe nu mai ceru nimic.

Aşa a procedat Keawe; lucrurile merseseră repede; însă aşa merge o săgeată, şi glonţul unei puşti şi mai repede, şi totuş ambele pot să atingă ţinta. Lucrurile merseseră repede, însă aşa merseseră, iar gândul la Keawe vâjâia în capul fetei; auzea glasul lui în năruirea valurilor peste lavă şi, pentru tânărul pe care nu-l văzuse decât de două ori, ar fi părăsit tată, şi mamă şi insulele natale. Cât priveşte pe Keawe, calul lui urca repede poteca muntelui pe sub faleza mormintelor, şi sgomotul potcoavelor şi cântecele lui care era plin de fericire, răsunau în peşterile morţilor. Ajunse la Casa Strălucită când el cânta încă. Se aşează şi mâncă în balconul larg, iar chinezul se minuna auzindu-şi stăpânul cântând printre înghiţituri. Soarele coborî în mare şi veni noaptea. Keawe mergea dealungul balcoanelor, la lumina lămpilor, sus în munte, iar cântecul lui făcea oamenii de pe nave să tresară.

— Iată-mă acum la cea mai înaltă situaţie, îşi zise el. Viaţa nu poate să fie mai bună; e vârful muntelui, şi totul se pleacă în jurul meu spre mai rău. pentru întâia oară vreau să luminez încăperile şi să mă scald în baia mea frumoasă cu apă caldă şi apă rece, şi să dorm sus în patul din odaia mea nupţială.

Atunci chinezul fu înştiinţat şi trebui să se trezească din somn ca să aprindă cuptoarele; şi cum umblă colo până colo, jos, îşi auzea stăpânul cântând şi bucurându-se deasupra, în încăperile luminate. Când apa începu să fie caldă, chinezul îşi chemă stăpânul. Keawe intră în sala de baie, şi chinezul îl auzi cântând în timp ce baia de marmoră se umplea; îl auzi cântând întretăiat pe stăpânul care se desbrăca, până în momentul când, deodată, cântecul încetă. Chinezul ascultă cu luare-aminte; îl întrebă pe Keawe, prin perete, dacă e în regulă totul, şi Keawe îi răspunse „Da”, şi-i porunci să meargă la culcare; însă nu mai auzi niciun cânt în Casa Strălucită; şi toată noaptea, chinezul auzi paşii stăpânului umblând fără odihnă în jurul balcoanelor.

Iată ce se'ntâmplase: când Keawe se desbrăcase pentru baie, zări pe trupul său ca o pată de lichen pe-o stâncă, şi atunci se opri din cântat. Căci ştia cu ce semăna pata, şi ştia că avea boala chinezească[2].

E un lucru trist pentru oricine să aibe boala aceasta. Şi ar fi un lucru trist pentru oricine să lase o casă aşa de frumoasă şi de plăcută, şi să se despartă de toţi prietenii pentru a merge pe coasta de nord a Molokaiului, între faleza cea mare şi stânci. Dar ce însemna ea pentru Keawe care iubea abia în dimineaţa aceea şi care, acum, îşi vedea toate speranţele zdrobite, într'o clipă, ca o bucată de sticlă?

Se aşează câteva momente pe marginea băii, apoi sări cu un strigăt şi alergă afară, umblând de colo până colo, dealungul balconului, ca un deznădăjduit.

— Cu multă plăcere aş putea să părăsesc Hawayul, patria părinţilor mei, gândea Keawe; foarte uşor mi-aş părăsi casa, aşa de sus situată, cu ferestre numeroase, aci pe munte. Cu mult curaj aş merge la Molokai, la Kalaupapa, aproape de faleze, să trăiesc cu cei izbiţi de boală, şi să dorm acolo, departe de părinţii mei. Dar ce-am făcut, ce păcat sălăşluieşte în sufletul meu ca s’o fi întâlnit pe Kokua ieşind fragedă din mare, pe înserate? Kokua, vrăjitoarea sufletului! Kokua, lumina vieţii mele! Ea, pe care m'am s'o pot lua niciodată de nevastă, ea pe care m'am s'o mai pot contempla, ea pe care n'am s'o mai pot atinge cu-o mână iubitoare; şi deaceea, şi pentru tine, o Kolua, mă tânguiesc!

---

[2] Lepra

IV

Veţi fi remarcat desigur ce fel de om era Keawe, căci el ar fi putut să locuiască acolo în Casa Strălucită, ani dearândul, şi nimeni nu i-ar fi ghicit boala; el însă nu făcu niciun calcul, de vreme ce trebuia s'o piardă pe Kokua. Şi ar fi putut să se însoare cu Kokua chiar aşa cum era; şi atâţia alţii ar fi făcut astfel, deoarece ei au suflete de porci; dar Keawe o iubea cu nobleţă pe fată şi nu vroia să-i facă rău şi să-i pună viaţa în primejdie.

Puţin după miezul nopţii îşi aduse aminte de sticlă. Se duse sub tinda dinapoi şi îşi reaminti ziua când se ivise diavolul şi, la gândul acesta, sângele îi îngheţă.

— Grozav lucru e sticla, gândi Keawe, şi grozav spiriduşul, şi grozav e să te pândească flacările iadului. Dar ce altă speranţă am să mă vindec sau să mă însor cu Kokua? Cum? gândea el, am înfruntat odată diavolul numai ca să capăt o casă, şi să nu-l înfrunt din nou pentru a o căpăta pe Kokua?

Îşi aminti atunci că, a doua zi, Hall va trece pe aproape înapoindu-se la Honolulu:

— Trebuie să mă duc mai întâi acolo, gândi el, şi să-l văd pe Lopaka. Fiindcă speranţa cea mai bună pe care o am acum e să regăsesc sticla de care ma'm descotorosit aşa de bucuros.

Nu putu să închidă ochii; hrana i se oprea în gât; trimise o scrisoare lui Kiano şi, aproape de momentul sosirii vaporului, se duse călare, coborînd pe faleza mormintelor. Ploua; calul înainta anevoie; Keawe îşi înălţă ochii spe deschizăturile sumbre ale peşterilor şi invidia morţii cari dorm acolo, scăpaţi de orice necaz; îşi reamintea cum galopase prin locul acela în ajun, şi se miră. Coborî la Hookana; întregul ţinu se adunase ca deobicei în vederea sosirii vaporului. În şopron, în faţa antrepozitului, oamenii stăteau şi glumeau, şi-şi povesteau noutăţile; dar în mintea lui Keawe nu era niciun subiect de conversaţie; el stătea în mijlocul lor şi privea într'una ploaia care cădea pe case, şi valurile ce se spărgeau de stânci, şi suspinele urcau în gâtlejul său.

„Keawe de la Casa Strălucită e trist", îşi spuneau ei. Într'adevăr era, şi nu încăpea nicio mirare.

Apoi Hall sosi şi el se duse la bord cu baleniera. Partea de dinapoi a vasului era plină de Albi cari vizitaseră vulcanul, potrivit obiceiului lor; iar mijlocul era plin de Canaci şi partea din faţă cu Tauri din Hilo şi cu cai din Kau; dar, în mâhnirea lui, Keawe stătea răzleţ şi observa casa lui Kiano. Ea se afla pe ţărm, printre stâncile negre, la umbra cocotierilor, iar lângă poartă era un vestmânt roşu, nu mai mare decât o muscă, umblând de colo-colo cu un neastâmpăr de muscă. „Ah, regina inimii mele, exclamă el, îmi voi risca sufletul ca să te cuceresc!"

Curând după aceea se aşternu întunericul, cabinele iluminate, şi Albii jucară cărţi şi băură whisky, potrivit obiceiului lor; dar Keawe măsură toată noaptea puntea, iar a doua zi, pe când treceau pe sub vântul din Main sau Molokay, el umbla încă în sus şi'n jos ca un animal sălbatic într'o menajerie.

Pe înserate, ocoliră capul Diamant şi ajunseră în portul Honolulu. Keawe cobori în mulţime şi începu să întrebe de Lopaka. Se pare că acestă devenise proprietarul unei goelete, – n'o întrecea niciuna în insule, – şi plecase până la Pola-Pola sau Kahiki; astfel nu se putea aştepta la niciun ajutor din partea lui Lopaka. Keawe îşi aminti de-un prieten al său, un notar al oraşului (nu trebuie să-i spun numele) şi se interesă de el. I se spuse că s'a îmbogăţit deodată şi avea o casă nouă, frumoasă, pe ţărmul Waikiki; şi lui Keawe îi veni o idee; chemă o trăsură şi ceru să fie dus la casa notarului.

Casa era nouă-nouţă, iar capacii din grădină nu mai mari decât nişte bastoane, şi, când sosi, notarul avea aierul unui om tare mulţumit.

— Cu ce-ţi pot fi de folos? întrebă notarul.

— Dumneata eşti un prieten al lui Lopaka, răspunse Keawe, şi Lopaka a cumpărat de la mine o anumită marfă pe care, îmi închipui, dumneata ai putea să-mi îngăduieşti s'o recapăt.

Figura notarului deveni foarte posomorîtă.

— Nu mă voi preface că nu te înţeleg, domnule Keawe, spuse el, măcar că e vorba de răscolirea unei

afaceri urâte. Poţi să fii sigur că nu ştiu nimic, însă am o bănuială, şi, dacă ai vrea să te adresezi într'un anume cartier, cred că vei putea să afli ceva.

Şi rosti numele unui om pe care nu trebuie să-l mai repet. Trecură astfel zile în şir, şi Keawe mergea de la unul la altul, găsind pretutindeni haine noui şi case noui, frumoase, şi pretutindeni oameni foarte mulţumiţi, măcar că, la drept vorbind, când făcu aluzie la chestiunea sa, chipurile lor se posomorau.

— Nu'ncape îndoială, sunt pe calea cea bună, gândea Heawe. Vestmintele noui şi trăsurile sunt darurile micului spiriduş, iar figurile mulţumite sunt acele ale unor oameni cari au tras foloase şi s'au descotorosit fără primejdie de obiectul blestemat. Când voi vedea obraji palizi şi voi auzi suspine, am să ştiu că m'apropiu de sticlă.

Fu, în cele din urmă, trimis la un Alb în strada Beritania. Când ajunse la poartă, cam la ora cinci, văzu urmele obişnuite de casă nouă, şi grădiniţă, şi lumina electrică strălucind la ferestre, dar când sosi proprietarul, un fior de nădejde şi teamă îl străbătu pe Keawe; căci acesta era un tânăr alb ca un cadavru, cu ochi încercănaţi, cu părul lung, cu înfăţişarea un om pe punctul de a fi spânzurat.

„Aci e, de bunăseamă", gândi Keawe şi nu ascunse de loc scopul vizitei sale.

— Am venit să cumpăr sticla, spuse el.

Tânărul Alb din strada Beritania se rezimă atunci de zid, clătinându-se.

— Sticla? glăsui el cu trudă; să cumpăraţi sticla?

Păru că se înăbuşe şi, apucându-l pe Keawe de braţ îl trase într'o sală unde turnă vin în două pahare.

— În sănătatea dumitale, zise Keawe, care venise deseori, pe vremuri, în atingere cu Albii. Da, adăogă el, am venit să cumpăr sticla. Ce preţ are acum?

Tânărul lăsă paharul să-i lunece printre degete şi privi pe Keawe ca pe o fantomă.

— Preţul? zise el, preţul? Nu cunoaşteţi preţul?

— Deaceea te întreb, replică Keawe. Dar de ce eşti aşa de încurcat?

— Valoarea ei a scăzut mult din vremea dumneavoastră, domnule Keawe, glăsui tânărul îngăimând.

— Bine, bine, o să am mai puţin de plătit! spuse Keawe. Cât te-a costat?

Tânărul era alb ca o cârpă.

— Doi cenţi, spuse el.

— Cum, doi cenţi? exclamă Keawe. În cazul ăsta nu poţi s'o vinzi decât cu unul. Şi cel care o va cumpăra...

Cuvintele se stinseră pe buzele lui Keawe; cel care o va cumpăra nu va mai putea s'o revândă, sticla şi spiriduşul vor trebui să rămână cu el până la moarte, iar când va muri îl vor duce la capătul roşu al iadului.

Tânărul din strada Beritania căzu în genunchi.

— Pentru numele Domnului, cumpăraţi-o, exclamă el. Puteţi să aveţi, pe deasupra, toată averea mea. Eram nebun când am cumpărat-o la acest preţ. Îmi însuşisem bani din magazinul meu; eram pierdut altminteri; trebuia să merg la închisoare.

— Bietul om! spuse Keawe; îţi riscai sufletul într'o aventură aşa de disperată ca să eviţi pedeapsa pentru greşala dumitale; şi-ţi închipui că eu aş putea să stau pe gânduri când am în faţa mea iubirea. Dă-mi sticla şi restul pe care îl ai pregătit, sunt sigur. Uite o piesă de cinci cenți.

V

Aşa cum Keawe îşi închipuia, tânărul avea restul pregătit într'un sertar; sticla trecu dintr'o mână într'alta şi degetele lui Keawe abia strânseră gâtul, că el îşi dori să fie un om sănătos. Şi într'adevăr, când ajunse în camera sa, trupul îi semăna cu al unui prunc. Şi se petrecu un lucru ciudat: abia văzuse miracolul, că dorinţa lui se schimbă şi nu se mai sinchisi deloc de boala chinezească şi foarte puţin de Kokua; n'avea decât un gând: că era legat de sticla diabolică pe viaţă şi pentru veşnicie, şi nu-şi dorea decât să se prefacă în scrum pentru deapururi în flacările iadului. Departe, în faţa sa, imaginaţia le vedea pâlpâind, şi sufletul îi tresări de groază, iar întunericul cădea peste lumină.

Când Keawe se mai potoli, băgă de seamă că orchestra cânta la hotel, noaptea. Se duse acolo, deoarece îi era frică să rămână singur, şi se plimbă în sus şi'n jos printre figuri fericite, şi auzi ariile urcând şi, scoborînd, şi-l văzu pe Berger, şeful orhestrei, bătând măsura, şi toată vremea auzii flacările scăpărând şi văzu focul roşu arzând în abisul rără fund. Deodată orhestra cântă *Hiki-ao-ao*; era un cântec pe care el îl cântase cu Kokua, şi aria îi dădu din uou curaj.

— M'am hotărît acum, gândi el, şi încă odată am să primesc binele dimpreună cu răul.

Atunci se înapoiă la Haway cu primul vapor, şi de îndată ce putu se însură cu Kokua, şi o duse pe coasta muntelui, la Casa Strălucită.

Când ei erau împreună, inima lui Keawe se alinna; însă, de îndată ce era singur, cădea într'o meditaţie cumplită, şi auzea flacările scăpărând şi vedea focu roşu arzând în vâltoarea fără de fund. Fata venise, într'adevăr, la el cu totul; inima îi sălta în piept văzând-o, mâna lui o strângea pe-a ei; ea era aşa de bine făcută, de la păr până la unghiile de la picioare, că nu putea s'o vadă nimeni fără să se bucure. Avea o fire plăcută, avea totdeauna cuvinte dulci. Cu cântecul mereu pe buze, umbla de colo până colo prin Casa Strălucită, fiind cel mai strălucit obiect în cele trei etaje şi cântând asemeni păsărelelor. Keawe o contempla şi o asculta cu încântare, şi apoi era nevoit să se ascundă şi să plângă, şi să geamă, gândindu-se la preţul pe care îl plătise pentru ea; iar pe urmă era nevoit să-şi şteargă ochii şi să-şi spele faţa şi să se aşeze cu ea în balcoanele largi, să cânte laolaltă cu ea şi, sbuciumat, să răspundă zâmbetelor ei.

Veni o zi când picioarele ei se îngreuiară şi cântecele ei se răriră; iar acum nu numai Keawe plângea retras, ci se despărţeau unul de altul şi se aşezau balcoane la capete opuse. Keawe era aşa de cufundat în deznădejdea sa că abia observă schimbarea, şi fu doar mulţumit că are mai multe ore pentru a rămâne singur şi-a cugeta la destinul său, şi că nu este aşa de des condamnat să păstreze o figură zâmbitoare cu o inimă bolnavă. Dar într'o zi, pătrunzând încetişor în casă, auzi un plânset de copil; Kokua îşi tăvălea obrazul pe podeaua balconului, plângând amar.

— Faci bine că plângi în casa asta, Kokua, spuse el. Şi totuş mi-aş da capul ca măcar tu să poţi fi fericită.

— Fericită? exclamă ea. Keawe, când trăiai singur în Casa Strălucită erai pentru toată lumea, în insulă, modelul unui om fericit; râsul şi cântecele erau pe buzele tale, şi chipul tău strălucea ca răsăritul soarelui. Pe urmă te-ai însurăt cu biata Hokua; ştie bunul Dumnezeu ce este rău într'însa, însă din ziua aceea n'ai mai zâmbit. Oh, ce am? exclamă ea. Gândeam că sunt frumoasă şi ştiam că-l iubesc. Ce am ca să arunc un nor aşa de greu asupra soţului meu?

— Biată Kokua, spuse Keawe.

Se aşează lângă ca şi, încercă să-i ia mâna, însă ea şi-o retrase.

— Biată Kokua, spuse el din nou. Biata mea copilă drăgălaşă! Mă gândisem un timp, să-ţi cruţ toate mâhnirile astea. Ei bine, vei afla totul. Pe urmă, cel puţin, îţi va fi milă de bietul Keawe; vei înţelege atunci cât te-a iubit el în trecut de vreme ce a sfidat iadul ca să te aibe, şi cum însă (bietul osândit) te iubeşte, de vreme ce mai poate să găsească un zâmbet când te contemplă.

Îi spuse apoi totul, de la început.

— Ai făcut tu asta pentru mine? exclamă ea. De ce, atunci, să-mi fie frică? şi îl îmbrăţişă şi plânse.

— Copila mea! zise Keawe; şi totuş, când mă gândesc la focul iadului, mă înfior!

— Nu-mi mai vorbi aşa, spuse ea; nu poate să fie pierdut un om numai pentru vina că iubit-o Kokua. Îţi spun, Keawe, ori te voi salva cu mâinile mele, ori voi pieri cu tine. Cum? mă iubeai şi ţi-ai dăruit sufletul, şi gândeşti că n'am să mor pentru a te mântui?

— Vai, draga mea, poţi să mori de o sută de ori, care ar fi deosebirea? exclamă el, afară de aceea de-a mă lăsa singur până în momentul osândirii mele?

— Tu nu ştii nimic, glăsui ea. Am fost instruită într'o şcoală din Honolulu; nu sunt o fată de rând. Şi îţi spun că-l voi salva pe iubitul meu. Ce tot vorbeşti de-un cent? Nu toată lumea este americană. În Anglia, ei au o monedă pe care o numesc farthing ce preţuieşte cam o jumătate de cent. Dar, vai! exclamă ea, lucrul se îmbunătăţeşte foarte puţin, căci cumpărătorul urmează să fie blestemat, şi n'o să mai găsim altul aşa de brav cum este Keawe al meu! Însă este şi Franţa; acolo ei au o monedă mică pe care numesc centimă, şi sunt cinci centime, sau cam aşa ceva la un cent. Ceva mai bun nu putem să facem. Haide să mergem, Keawe, în insulele franceze; să mergem la Tahiti cu toată iuţeala navelor. Acolo vom avea patru centime, trei, două, una; se pot face patru vânzări; vom fi doi pentru a înlesni târgul! Vino, scumpul meu Keawe! îmbrăţişează-mă şi alungă orice grijă. Kokua te va apăra.

— Slavă Domnului! exclamă el. Nu-mi închipui că Dumnezeu are să mă pedepsească fiindcă doresc ceva aşa de bun! Facă-se precum vrei, du-mă unde vei vrea; îmi încredinţez viaţa şi mântuirea în mânile tale.

A doua zi, de vreme, Kokua făcu pregătirile. Luă cufărul de care se slujea Keawe când naviga; puse mai întâi sticla într'un colţ, pe urmă îl umplu cu cele mai bogate vestminte şi cu cele mai frumoase bibelouri din casă.

— Căci, zicea ea, trebuie să ne arătăm ca nişte oameni bogaţi, altminteri cine ar da crezare sticlei? Cât ţinură pregătirile, ea fu voioasă ca o păsărică; numai când se uita la Keawe îi veneau în ochi lacrimile şi trebuia să alerge să-l îmbrăţişeze.

În ce-l priveşte pe Keawe, i se luase o povară de pe suflet; acum când secretul lui era împărtăşit şi nutrea oarecare speranţă în viilor, i se părea că este alt om, picioarele îl purtau sprintene şi respira mai bine. Cu toate astea, groaza era încă în preajma lui; şi, de multeori, aşa cum vântul stinge o făclie, nădejdea murea în el, vedea flacările mişcându-se şi focul roşu arzând în iad.

VI

Împrăştiară în ţinut svonul că plecau să se plimbe în Statele-Unite, ceeace păru ciudat, şi totuş nu aşa de ciudat cum ar fi părut adevărul dacă putea să fie ghicit de cineva. Se duseră la Honolulu pe Hall şi, deacolo, pe Umatilla, la San Francisco dimpreună cu o sumedenie de Albi, iar la San Francisco se urcară pe corabia poştală Tropic-Bird cu destinaţia Papeete, principala aşezare franceză în insulele de la Sud. Ajunseră, după o călătorie plăcută, într'o zi frumoasă, şi văzură bancul de stânci cu valurile ce se spărgeau de ele, şi Motuiti cu palmierii săi, şi Goeleta cu ancora în golf, casele albe ale oraşului aşezate dealungul ţărmului, printre arborii verzi, iar deasupra munţii şi norii din Tahiti, insula Inţelepciunii.

Socotiră că este mai prudent să închirieze o casă pe care o luară în faţa consulatului britanic spre a-şi arăta mai bine bogăţia şi a se remarca graţie trăsurilor şi cailor. Lucrul era foarte uşor câtă vreme aveau sticla în stăpânirea lor; căci Kokua era mai cutezătoare decât Keawe şi, oridecâteori îi venea o dorinţă chema spiriduşul pentru douăzeci sau o sută de dolari. În felul acesta fură în curând luaţi la ochi în oraş; iar streinii din Haway, călăriile şi plimbările cu trăsura, vestmintele frumoase şi dantelă scumpă purtate de Kokua deveniră subiectul multor conversaţii.

Se descurcară după câtva timp cu limba tahiti care seamănă într'adevăr cu hawaiana, schimbând unele litere; şi, de îndată ce căpătară oarecum deprinderea vorbirii, încercară să plaseze sticla. Vă închipuiţi desigur că lucrul nu era uşor; nu era uşor să-i convingi pe oameni că eşti serios când te oferi să le vinzi cu patru centime izvorul sănătăţii şi al bogăţiilor nesfârşite. Era deasemeni necesar să explici primejdiile sticlei; şi, ori oamenii refuzan să creadă toată afacerea şi râdeau, ori ei se gândeau mai mult la necazuri, deveneau gravi şi se depărtau de Keawe şi de Kokua ca de nişte făpturi în legătură cu diavolul. Aşa în loc să câştige teren, începeau să observe că lumea-i ocoleşte; copiii fugeau de ei ţipând, lucru nesuferit pentru Hokua. Catolicii se închinau întâlnindu-i toţi erau de acord în a-i respinge.

VII

Curajul lor căzu. Stăteau seara în noua casă, după o zi de trudă, şi nu schimbau o vorbă căci, în cazul acesta, Kokua ar fi izbucnit deodată în plâns. Uneori se rugau împreună; uneori puneau sticla pe podea şi veghiau toată seara, privind cum umbra plutea înăuntru. În atari momente le-ar fi fost teamă să meargă la odihnă. Somnul venea anevoie, iar dacă vreunul aţipea se trezea şi-l găsea pe celalt plângând tăcut în întuneric; sau poate se trezea singur, celalt fugia de casă şi de apropierea sticlei pentru a merge pe sub banani în grădiniţă, ori pentru a rătăci pe plajă în lumina lunei.

Aşa s'a întâmplat întro noapte când Kokua s'a trezit. Keawe plecase. Ea pipăi patul şi locul lui era rece. Atunci ei i se făcu frică şi se aşeză pe pat. O rază de lună se furişa prin obloane. Sala era luminoasă şi putu să zărească sticla pe podea. Afară vântul sufla tare, copacii mari de pe şosea gemeau, iar frunzele căzute foşneau pe verandă. În mijlocul lor, Kokua remarca alt sgomot, fie de animal, fie de om, – nu putea să distingă, – dar era trist ca moartea şi îi străpungea sufletul. Se sculă binişor, întredeschise uşa şi privi în curtea luminată de lună. Acolo, sub banani, zăcea Keawe cu gura în pulbere, tânguindu-se.

Kokua se gândi în primul moment să alerge spre el şi să-l mângâie; pe urmă se stăpâni. Keawe se purtase în faţa femeei sale ca un bărbat brav; nu era potrivit să se amestece în momentele lui de slăbiciune.

Se retrase atunci în casă.

„Dumnezeule, gândi ea, ce nepăsătoare şi ce slabă am fost! Nu eu, ci el se găseşte în pericolul veşnic; nu eu, ci el şi-a luat blestemul pe suflet. Pentru mine şi de dragul unei ştiinţe aşa de puţin însemna şi de slab ajutor, vede el acum aşa de aproape flacările iadului; da, şi le simte duhoarea zăcând afară în vânt şi în bătaia lunei. Sunt aşa de nătângă că niciodată până în prezent nu mi-am bănuit datoria, ori am văzut-o de mai înainte şi am înlăturat-o? Dar acum, cel puţin, îmi iau în mâni curajul cu toată puterea dragostei; acum spun adio treptelor albe ale cerului şi prietenilor cari aşteaptă. Dragoste pentru dragoste, iar a mea să fie pe măsura aceleia a lui Keawe! Suflet pentru suflet, – şi piară acela al meu!”

Era o femee iscusită; se îmbrăcă repede. Luă în mână moneda, preţioasele centime, pe care le păstrau totdeauna la ei; căci piesa aceasta circulă puţin, aşa că şi-o procuraseră de la un biurou public. Când ieşi pe şosea, norii veniră împinşi de vânt, şi luna fu întunecată. Oraşul dormea; ea nu ştia încotro să apuce, când auzi pe cineva tuşind în umbra copacilor.

— Ce faci aici, bătrâne, în noaptea rece? întrebă Kokua.

Moşneagul abia putea să grăiască din pricina tusei, dar ea înţelese că el era bătrân şi sărac, şi strein în insulă.

— Vrei să-mi faci un bine? glăsui Kokua. Ca un strein altui strein, şi ca un bătrân unei femei tinere, vrei să ajuţi pe-o fată din Haway?

— Aha, spuse bătrânul, dumneata eşti vrăjitoarea din cele Opt Insule, şi vrei să arunci pierzania până şi asupra sufletului meu bătrân? Am auzit de dumneata, şi-ţi înfrunt răutatea.

— Aşează-te aici, grăi Kokua, şi lasă-mă să-ţi spun o întâmplare. Şi îi spuse istoria lui Keawe de la început la sfârşit.

— Iar acuma zise ea, eu sunt femeia lui, cumpărată de el, cu fericirea sufletului lui. Ce trebuie să fac? Dacă m'aş duce singură la el şi i-aş propune să o cumpăr, n'ar vrea. Dacă însă te duci dumneata, are s'o vândă numaidecât; eu te aştept aici; o cumperi cu patru centime şi eu ţi-o răscumpăr cu trei. Şi îndure-se Domnul de-o biată fată!

— Dacă te gândeşti la o înşelătorie, spuse bătrânul, îmi închipui că Dumnezeu are să te pedepsească cu moartea,

— Şi m'ar pedepsi, exclamă Kokua. Fii încredinţat de asta. Aşa de mârşavă n'aş putea să fiu; n’ar îngădui Dumnezeu.

— Dă-mi centimele şi aşteaptă-mă aici, spuse bătrânul.

Atunci, când Kokua rămase singură în stradă curajul ei dispăru. Vântul mugea prin arbori şi i se părea că este vânzoleala flacărilor iadului; umbrele se înălţau în lumina felinarului, şi i se părea că ele sunt mânile lacome ale demonilor. De-ar fi avut tăria ar fi fugit; de-ar fi avut grai, ar îi strigat; ea însă nu putea să facă nimic, aşa că stătea tremurândă în drum ca un copil înfricoşat.

Atunci îl văzu pe moşneag înapoindu-se cu sticla în mână.

— Ţi-am împlinit cererea, spuse el. L-am lăsat pe bărbatul dumitale plângând ca un copil; în noaptea asta are să doarmă liniştit.

Şi întinse sticla.

— Înainte de a mi-o da, spuse Kokua gâfâind, alege-te şi dumneata cu un folos; cere să fii scăpat de tuse.

— Eu sunt bătrân, replică celalt, şi prea aproape de marginea gropii ca să primesc un dar din parte diavolului. Dar ce e? De ce nu iei sticla? Stai pe gânduri?

— Nu stau pe gânduri! strigă Kokua. Sunt numai slabă. Îngăduie-mi o clipă. Mâna mea se împotriveşte, trupul se trage înapoi din faţa lucrului blestemat. O clipă numai!

Bătrânul se uită la Kokua cu bunătate.

— Sărmană copilă, ţi-este frică! spuse el; sufletul dumitale e năpăduit de temere. Ei bine, lasă-mi-o mie. Eu sunt bătrân şi nu mai pot să fiu niciodată fericit pe lumea aceasta, iar cât priveşte lumea cealaltă...

— Dă-mi-o, spuse Kokua cu trudă. Poftim moneda. Îţi închipui că sunt aşa de ticăloasă? Dă-mi sticla.

— Dumnezeu să te binecuvinteze, copila mea, spuse bătrânul.

Kokua ascunse sticla sub vestmânt, îşi luă bun rămas de la bătrân şi se depărtă pe şosea, fără să se uite unde mergea, căci toate drumurile îi erau deopotrivă şi toate o duceau deopotrivă în iad. Uneori mergea, uneori alerga; uneori striga în noapte, şi uneori se culca pe marginea drumului, în pulbere, plângând. Tot ce auzise spunându-se despre iad îi revenea în minte; vedea flacările strălucind şi simţea fumul, iar carnea i se ofilea pe cărbuni.

Spre ziuă îşi regăsi judecata şi se înapoiă acasă. Aşa cum bătrânul spusese, Keawe dormea ca un copil. Kokua rămase să-i contemple figura.

— Acum, bărbăţelul meu, spuse ea, e rândul tău să dormi. Când te vei trezi, va fi rândul tău să cânţi şi să râzi. Dar pentru biata Kokua, vai! care nu s'a gândit să facă niciun rău, pentru biata Kokua s'a dus somnul, cântul, plăcerea, pe pământ sau în cer.

Se culcă atunci în pat, alături, şi era aşa de istovită încât căzu pe dată într'un somn adânc.

Târziu, soţul ei o trezi şi-i comunică vestea bună. Era desigur nebun de bucurie, căci nu băgă de seamă mâhnirea ei, deşi ea nu putea s'o ascundă. Cuvintele nu ieşeau din gura ei; n'avea aface; Keawe flecărea pentru amândoi. Nu mâncă un dumicat, dar cine să vadă? Căci Keawe goli farfuria. Kokua îl vedea şi-l auzea ca pe ceva ciudat în vis; au fost momente când ea uita sau se îndoia, şi-şi punea mânile pe frunte; i se părea monstruos să se ştie osândită, şi să-şi audă soţul pălăvrăgind.

VIII

În vremea asta, Keawe mânca şi flecărea şi plănuia momentul înapoierii lor; îi mulţumea că l-a salvat, o dezmierda şi o numea adevăratul lui sprijin. Îşi bătea joc de bătrânul care a fost aşa de nebun încât a cumpărat sticla.

— Părea un moşneag de treabă, spuse Keawe. Dar nimeni nu poate să judece după aparenţe. Căci de ce afurisitul de bătrân avea nevoie de sticlă?

— Bărbăţelul meu: poate că a avut un gând bun, spuse Kokua cu smerenie.

Keawe râse ca un om mâniat.

— Baliverne! strigă el. Un ticălos bătrân, îţi spun; şi un măgar bătrân. Căci sticla se putea vinde anevoie cu patru centime; iar cu trei, va fi întru totul peste putință. Marginea nu e mare, lucrul începe să miroasă a ars, brr! zise el şi se înfioră. E drept că şi cu am cumpărat-o cu un cont când nu ştiam că există monede mai mici. Am fost un prost; altul n'o să se mai găsească, şi oricine are sticla acum, va ajunge în iad.

— O, bărbăţelul meu! spuse Kokua. Nu e un lucru grozav să te mântuieşti prin pierzania veşnică a altcuiva? Eu cred că n'aş putea să râd. M'aş simţi umilită. Aş fi tristă. M'aş ruga pentru bietul stăpânitor al sticlei.

Atunci, pentrucă îşi dădu seama de adevărul spuselor ei, Keawe deveni cu atât mai mânios.

— Prostie! exclamă el. Poţi să fii tristă dacă îţi place; nu acesta trebuie să fie simţimântul unei bune soţii. Dacă te-ai gândi la mine, ţi-ar fi ruşine.

Ieşi, iar Kokua rămase singură.

Ce sorţi avea ea să vândă sticla cu două centime? Niciunul, îşi dădea seama. Iar dacă ar fi avut, uite că soţul ei o ducea în grabă într'o ţară unde nu exista nimic sub un cent. Şi în chiar dimineaţa sacrificiului ei, uite că soţul o lăsa, dojenind-o.

Nu vru măcar să încerce a profita de timpul pe care îl avea, ci se aşeză în casă; scotea uneori sticla şi o privea cu o spaimă de negrăit; alteori o ascundea, cu desgust, departe de vedere.

Între timp, Keawe se înapoiă şi vru ca ea să facă o plimbare cu trăsura.

— Bărbăţelul meu, sunt bolnavă, spuse ea. Sunt lipsită de curaj. Iartă-mă, nu simt nicio plăcere.

Atunci Keawe se înfurie mai mult decât oricând deoarece ea se gândea, – îşi închipuia el, – la cazul bătrânului; şi pe sine căci gândea că ea are dreptate, încât îi era ruşine că este aşa de fericit.

— Asta-i fidelitatea şi iubirea ta! strigă el. Soţul tău a fost mântuit de pieirea eternă pe care a înfruntat-o de dragul tău, şi tu nu simţi nicio plăcere! Kokua, n'ai o inimă sinceră!

Plecă din nou, furios, şi hoinări prin oraş toată ziua. Întâlni prieteni şi bău cu ei; închiriară o trăsură şi se plimbară la câmp unde iarăş băură. Toată vremea Keawe fu indispus, căci se distra în timp ce nevasta sa era tristă, şi pentrucă ştia, în inima lui, că ea avea dreptate mai multă decât el; şi, din cauză că ştia aceasta, bea şi mai mult.

Un Alb bătrân, brutal, bea cu el, unul care fusese conducător de echipaj pe o balenieră, dezertor, muncitor în minele de aur, ocnaş. Avea un suflet josnic şi-un limbaj grosolan; îi plăcea să bea şi să vadă pe alţii îmbătându-se; îl silea pe Keawe să-şi deşerte paharul. În curând societatea rămase fără bani.

— Ascultă, glăsui conducătorul de echipaj, totdeauna ai spus că eşti bogat. Ai o sticlă, sau nu ştiu ce prostie.

— Da, spuse Keawe, sunt bogat; mă duc să cer bani nevestei mele care îi ţine.

— Proastă idee, prietene, spuse conducătorul de echipaj. Nu încredința niciodată unei femei dolarii. Ele sunt, toate, false ca apa. Fii cu ochii pe ea.

Cuvintele izbiră cugetul lui Keawe căci era tulburat de băutură.

— Nu m'aş mira să fie falsă, gândi el. Altminteri, dece ar fi aşa de abătută de mântuirea mea? Vreau însă să-i arăt că eu nu sunt omul de care poate să-şi bată joc. Am s'o prind asupra faptului.

Ca atare, când se înapoiară în oraş, Keawe ceru conducătorului de echipaj să-l aştepte la răspântie şi înaintă singur pe şosea până la poarta casei sale. Se înoptase; înăuntru era o lumină, însă tăcere desăvârşită; Heawe coti furişându-se, deschise uşurel uşa de dinapoi şi privi.

Kokua stătea pe podea, cu lampa lângă dânsa; în faţa ei se găsea o sticlă de-un alb lăptos, pântecoasă şi cu gât lung, şi, privind-o, Kokua îşi frângea mânile.

X

Multă vreme, nemișcat, Keawe se uită din prag. La început, rămase fără gânduri; pe urmă se speriă că târgul a fost încheiat prost, şi că sticla s'a înapoiat la el cum i s'a întâmplat la San Francisco, iar la gândul acesta genunchii i se tăiară şi aburul vinului se ridică din capul său asemenea ceţurilor de pe-un râu, dimineaţa. Și atunci îi veni un alt gând; un gând ciudat care-i învăpăiă obrajii.

— Trebuie să mă încredinţez, cugetă el.

Deaceea închise uşa, se întoarse binişor pe după colţ şi apoi intră cu sgomot caşicând se înapoia abia atunci, Și iată că, până să deschidă uşa din faţă, nu se mai vedea nicio sticlă; Rokua stătea pe-un scaun şi tresări de parcă s'ar fi trezit din somn.

— Am băut toată ziua şi m'am distrat, spuse Keawe. Am fost cu tovarăşi buni, iar acum vin numai să iau bani şi să mă înapoiez pentru a bea şi a mă distra cu ei din nou.

Şi chipul şi glasul său erau severe ca o sentinţă judecătorească, dar Rokua era prea tulburată ca să observe.

— Faci bine că foloseşti ce este al tău, bărbăţelul meu, spuse ea şi cuvintele-i tremurau.

— Da, eu fac bine în orice, glăsui Keawe şi merse drept la cufăr şi luă banii. Dar se uită şi în colţul unde ei păstra sticla, şi nu mai văzu nicio sticlă.

XI

Atunci cufărul se mişcă pe podea ca un val, şi casa se răsuci în juru-i ca o cunună de fum căci văzu că era pierdut acum şi că nu mai exista mijloc de scăpare.

— E lucrul de care mă temeam, gândi el. A cumpărat-o ea!

Atunci îşi reveni puţin în fire şi se ridică; dar sudoarea curgea pe chipul lui deasă ca ploaia şi rece ca apa din fântână.

— Kokua, glăsui el, ţi-am spus astăzi vorbe nevrednice de mine. Acum mă înapoiez cu tovarăşii mei veseli, şi se porni să râdă liniştit. O să beau cu mai multă poftă dacă mă ierţi.

Ea îi strânge genunchii îndată şi îi îmbrăţişă cu un val de lacrimi.

— Oh, exclamă ea, nu cer decât o vorbă bună!

— Să nu gândim niciodată rău unul despre celalt, spuse Keawe şi părăsi casa.

Moneda pe care Keawe o luase provenea din provizia de centime pe care o puseseră deopărte la sosirea lor.

Într'adevăr, nu avea de gând să se ducă să bea. Nevastă-sa îşi dăduse sufletul pentru el, acum, trebuia să şi-l dea pe al său pentru ea; alt gând n'avea.

La răspântie aştepta conducătorul de echipaj.

— Nevastă-mea are sticla, zise Keawe, şi, dacă nu mă ajuţi s'o recapăt, nu mai avem nici bani, mici băutură în astăseară.

— Nu cumva pretinzi că vorbeşti serios în privinţa sticlei? exclamă conducătorul de echipaj.

— Uite felinarul, spuse Keawe. Am eu aierul că glumesc?

— Adevărat, zise conducătorul de echipaj. Pari serios ca o fantomă.

— Atunci na două centime, spuse Keawe; o vei găsi pe nevasta mea în casă şi i le vei înmâna pentru sticla pe care ea ţi-o va da îndată (dacă nu mă înşel poate), Adu-mi-o mie, şi eu ţi-o răscumpăr cu o centimă; căci regula cu privire la sticla aceasta e că ea trebuie să fie vândută totdeauna pentru o sumă mai mică. Dar, în orice caz, să nu-i sufli o vorbă că vii din partea mea.

— Prietene, nu cumva îţi baţi joc de mine? întrebă conducătorul de echipaj.

— Nu vei avea de suferit nicio neplăcere, replică Keawe.

— Adevărat, prietene, spuse conducătorul de echipaj.

— Iar dacă te îndoieşti de mine, adăogă Keawe, poți să încerci. De cum ai să ieşi din casă, doreşte-ţi să ai buzunarul plin cu bani, sau o sticlă cu romul cel mai bun, sau orice îţi va plăcea, şi ai să te convingi.

— Foarte bine, Canacule, spuse conducătorul de echipaj. Am să încerc; dar dacă îţi râzi de mine, să ştii că ţi se înfundă.

Atunci pescuitorul de balene merse pe şosea şi Keawe rămase în aşteptare. Stătea cam aproape de locul unde Kokua aşteptase cu-o noapte înainte; însă Keawe era mai hotărît şi nu şovăi de loc în planul său; dar sufletul îi era trist şi disperat.

XII

Vremea cât trebui să aştepte i se păru tare lungă până când auzi un glas cântând în întunericul şoselei. Ghici că era glasul conducătorului de echipaj; îl uimi însă că vocea i se păru deodată de om beat.

Apoi veni şi omul împleticindu-se în lumina felinarului. Avea sticla diavolului în haina încheiată; o altă sticlă în mână; iar când ajunse în bătaia luminii, o duse la gură şi bău.

— O ai, spuse Keawe. O văd.

— Nu pune mâna, strigă conducătorul de echipaj sărind înapoi. Dacă înaintezi un pas, îţi sfărâm gura. Credeai că sunt un prost, nu e aşa?

— Ce vrei să spui? întrebă Keawe.

— Ce vreau să spun? strigă conducătorul de echipaj. Sticla asta e bună; iată ce vreau să spun. Cum de am căpătat-o cu două centime nu pot să înţeleg; sunt însă sigur că n'o vei avea cu una.

— Vrei să spui că n'o mai vinzi? murmură Keawe.

— Nu, domnule, strigă conducătorul de echipaj. Însă o să-ţi dau puţin rom, dacă vrei.

— Îţi spun că omul care are sticla asta, merge în iad, exclamă Keawe.

— Eu cred că în orice caz am să merg acolo, replică marinarul; şi sticla asta e lucrul cel mai bun care mă poate însoţi, Nu, domnule, strigă el din nou, acum e sticla mea, – şi poţi să te duci să pescuieşti alta.

— E cu putinţă? exclamă Keawe. Te rog, în interesul dumitale, – dă-mi-o!

— Nu-mi pasă de ce spui, replică omul. Gândeai că sunt un nătărău; vezi acum că nu sunt; asta e totul. Dacă nu vrei o înghiţitură de rom, îl beau eu. În sănătatea dumitale, şi noapte bună!

Cobori pe şosea spre oraş, şi aci se isprăveşte povestea sticlei.

Dar Keawe alergă spre Kokua, uşor ca vântul; şi mare a fost bucuria lor în noaptea aceea; şi mare, de atunci, a fost tihna tuturor zilelor lor în Casa Strălucită.

— SFÂRȘIT—